

VIAȚA SFÂNTULUI NECTARIE DIN EGHINA FĂCĂTORUL DE MINUNI

Cărți tipărite cu binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte Galaction, Episcopul
Alexandriei și Teleormanului

SĂ NU UITĂM DE SFINȚII NOI MUCENICI MĂRTURISITORI AI
ÎNCHISORILOR COMUNISTE ROMÂNE

TROPAR

Glasul 4

Cu cuvioșie ai viețuit, ca un ierarh înțelept, Slăvindu-L pe Domnul
cu viață întru virtute, Cuvioase Nectarie.

Pentru aceasta, slăvit cu puterea Mângâietorului alungi demoni.

Tămăduiește-i dar pe bolnavi, pe cei ce cu credință vin la sfintele tale moaște.

Download link HTML: <http://www.archive.org/details>

[/ViataSfantuluiNectarieDinEghinaFacatorulDeMinuni](http://www.archive.org/details/ViataSfantuluiNectarieDinEghinaFacatorulDeMinuni)

Download link PDF: <http://www.archive.org/details>

[/ViataSfantuluiNectarieDinEghinaFacatorulDeMinuni_312](http://www.archive.org/details/ViataSfantuluiNectarieDinEghinaFacatorulDeMinuni_312)

CUPRINS

TABLE OF CONTENTS

1. EDITIA 1	4
2. Copilăria	4
3. Ieromonahul Nectarie	10
4. Mitropolit de Pentapolis	14
5. Din nou în Grecia	16
6. Director al Seminarului Teologic Rizareion	19
7. Părinte duhovnicesc al mănăstirii „Sfânta Treime”	27
8. Mesajul scrierilor sale	33
9. Chipul celui ce crede în Iisus Hristos	33
10. Chipul necredinciosului	35
11. Despre răbdare	38
12. Despre rugăciune	39
13. Despre cumpătare	40
14. Ultimii ani de viață și adormirea întru Domnul a Sfântului Nectarie	41
15. EDITIA 2	47
16. Copilăria	47
17. Perioada de pregătire	50
18. Monahul Lazăr	53
19. Studiile de teologie	55
20. La Patriarhia din Alexandria	58
21. Mitropolitul de Pentapolis	60
22. „Fericiți veți fi și atunci când vă vor prigoni...”	61
23. Predicator în Grecia	63
24. „Iată, a ieșit semănătorul”	67
25. Directorul Seminarului Teologic Rizarios	70
26. Metamorfoza Seminarului	73
27. Răspunsul la calomii	75
28. Sfântul, școala și elevii	81

29.	Peleringaj și studii la Sfântul Munte Athos	86
30.	Sfântul Nectarie: arhieru și monah	91
31.	Sfântul Nectarie, candidat la Patriarhie: om de serviciu	96
32.	Spre recunoașterea drepturilor	99
33.	Începutul legăturilor duhovnicești	105
34.	De la Rizarios la Eghina	109
35.	Primele săgeți ale satanei	114
36.	Război direct din partea Bisericii	120
37.	Grija pentru mănăstire	129
38.	Ultimele ispite și adormirea	135
39.	Prohodul, plângerea Părintelui și semne ale învierii	140
40.	Testamentul Sfântului Nectarie	145
41.	„Se vor înnoi și firea și vremea”	147
42.	Actul Patriarhal și sinodal al Patriarhiei Ecumenice de canonizare a Episcopului de Pentapolis NECTARIE KEFALAS	152
43.	Aprecieri și impresii ale elevilor săi	154
44.	Bibliografie	174
45.	Poze și picturi	175

EDIȚIA 1

Colecția „Părinți Duhovnicești Contemporani”

Diacon drd. Morlova Nicușor

COPILĂRIA

Sfântul Nectarie s-a născut la 1 octombrie 1846, în orașelul Silivria din nordul Greciei, provincia Tracia. Deși locuită de greci, întreaga regiune se găsea de aproape patru sute de ani sub ocupație turcească. O mare parte din regiune, incluzând și Silivria, a rămas în componența statului turc până astăzi.

Sfântul Nectarie provenea dintr-o familie săracă, de oameni simpli dar credincioși, care își creșteau copiii în frica de Dumnezeu și în respectul față de credința ortodoxă străbună. Era, de altfel, singura formă de rezistență și de păstrare totodată a identității lor de neam, în fața invadatorului otoman.

La botez a primit numele Anastasie, care în limba greacă se traduce „înviere”. Era al treilea copil, din cei șapte pe care îi vor avea părinții săi, Dimos și Vasilichi. Încă de mic s-a arătat a fi un copil inteligent, cu o puternică dorință de a învăța cât mai multe lucruri noi. Părinții săi s-au străduit să-i ofere o bună educație creștinească, iar de la bunica sa a deprins primele învățături de credință și primele rugăciuni.

Primii ani de școală i-a făcut în orașelul natal, arătându-se foarte interesat în a deprinde tainele limbii grecești celei vechi, în care erau scrise majoritatea cărților de cult și cele ale Sfinților Părinți. Era, de asemenea, foarte atras de biserică și de sfintele slujbe, astfel încât, de multe ori, îi uimea pe cei ai casei cu puterea sa de a reține pasaje întregi de predici și de îndemnuri catehetice.

De altfel, întregul orașel Silivria, în care Anastasie a petrecut primii 14 ani de viață, era marcat de o puternică viață religioasă. Aici, în catedrala mitropolitană, se găsea icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, numită Preasfânta Harului Celui Mare. Potrivit tradiției, ea ar fi ajuns în chip minunat pe coastele orașului scăldate de marea Marmara, în urma unui naufragiu al corabiei cruciaților latini, care ocupaseră și jefuiseră cetatea Constantinopolului, în anul 1204. Icoana fusese furată de aceștia chiar din mareașă Biserăc a Sfintei Sofia.

Începând cu acel an, 1204, aveau loc în oraș, cu prilejul praznicului Nașterii Maicii Domnului, o mulțime de procesiuni solemne și sărbătoriri, care durau o lună întreagă. Chiar din ajunul sărbătoririi, o întreagă flotă de corăbii și bărci frumos împodobite soseau de pretutindeni, dar mai ales de la Constantinopol. Erau pline de credincioși care doreau să se închine la sfânta icoană. Mulți dintre ei soseau desculți de la mari distanțe, în semn de smerenie și de jertfă, spre a primi binefacerile și harul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. O astfel de atmosferă, plină de credință și evlavie, a rămas, desigur, întipărită pentru totdeauna în inima tânărului Anastasie și o va purta cu el de-a lungul peregrinărilor sale ulterioare.

Dorința sa cea mai puternică era aceea de a-și putea continua studiile. Din păcate însă, situația economică grea în care se găsea familia sa, nu îi permitea să-și ducă la îndeplinire acest vis. De aceea, la vârsta de 14 ani, s-a hotărât să plece de lângă căminul părintesc și să se ducă în marele oraș Constantinopol. Aici, a început să lucreze la un negustor de tutun, pentru a se putea întreține.

Începutul a fost greu în acest oraș străin pentru micul Anastasie. A muncit, o bună perioadă de timp, fără o altă plată în afara porției zilnice de mâncare. Muncea din zori și până la asfințitul soarelui, purtând haine ponosite

și adeseori desculț. În puținele clipe de răgaz, își îndulcea suferința citind din Sfânta Scriptură și din cărțile Sfinților Părinți pe care le adusese cu sine. Știa să scrie și, de multe ori, îl ajuta pe patronul său să-și alcătuiască corespondența.

(următoarea relatare este preluată de pe **internet**, din mai multe surse, deoarece cea din cartea tipărită este extrem de sumară, după cum și autorul menționează în prolog: „Am cercetat cu atenție bogăția materialelor existente, având ca scop inițial traducerea celei mai reușite biografii. Dat fiind faptul că majoritatea scrierilor cuprindeau foarte multe amănunte, ce nu interesau în mod direct pe cititorul român, am hotărât în final ca, bazați pe izvoarele existente, să alcătuim noi această biografie”)

Ar trebui să începem cu o minune neconvențională, petrecută în copilăria Sfântului. De multe ori, oamenii încadrează la categoria „minuni” numai întâmplări spectaculoase, vindecări, învieri, exorcizări. Și pierd din vedere minunile smerite, care au însă valoarea și importanța lor.

Anastasiu a avut o copilărie foarte grea: foame, frig, singurătate, durere, lacrimi. Trebuie spus că singurătatea sa nu era o singurătate ca cea pe care o trăiește omul zilelor noastre: diferența este enormă. Micul Anastasiu credea cu putere în Dumnezeu. Și, oricât de tare l-ar fi apăsât răutatea oamenilor, el nu contenea să își ridice ochii spre Dumnezeu.

Și Dumnezeu i-a primit rugăciunile. Într-o noapte, Hristos i s-a arătat în vis, întrebându-l de ce plânge neconținut. Însă sufletul copilului era atât de pătruns de amărăciune, încât nu a putut să răspundă la întrebare. Dar, trezindu-se din somn, Anastasiu a scris următoarea scrisoare:

„Hristoase al meu, m-ai întrebat de ce plâng. Mi s-au rupt hainele, mi s-au stricat încălțările de mi-au ieșit degetele afară și mor de frig. Mi-e foarte frig acum, iarna. M-am dus aseară la stăpânul meu și m-a alungat. Mi-a spus să scriu acasă, alor mei, să-mi trimită ei bani. Hristoase al meu, de atâta vreme muncesc aici și n-am trimis maicii mele nici un bănuț... Acum, ce să mă fac? Cum o să mă descurc fără haine? Tot muncind, s-au rupt. Iartă-mă că Te necăjesc. Mă închin Ție și Te iubesc eu, robul Țău, Anastasiu.”

A pus scrisoarea într-un plic, și pe plic a scris adresa destinatarului: „Pentru Domnul nostru Iisus Hristos - în ceruri”. Contează mai puțin ce s-a întâmplat după ce a scris această scrisoare deoarece important este că a scris-o. Important este că a avut nădejdea că această scrisoare va ajunge la destinație. Sfântul Nectarie ne învață să nu întrebăm „de ce?”, ci să cerem ajutorul dumnezeiesc. Sfântul Nectarie ne arată că nici lipsa hranei, nici lipsa hainelor sau a încălțărilor nu trebuie să ne îndepărteze de Dumnezeu. Ci cu cât mai mari sunt încercările cu atât mai mare trebuie să ne fie credința.

Și totuși ce s-a întâmplat după ce Anastasie a scris scrisoarea? A luat-o, împreună cu celelalte scrisori ale patronului, și s-a îndreptat spre poștă.

Dumnezeu a intervenit într-un mod smerit: a rânduit ca un negustor, negustorul Temistocle, să se ofere să duca scrisorile la poștă, pentru a-l scuti pe Anastasie de drum, căci afară era frig. Uitându-se pe plicuri și citind pe plic destinatarul scrisorii, negustorul Temistocle a fost curios să citească scrisoarea. Și, citind-o, a exclamat „Comoară scumpă!” și și-a dat seama că din rânduiala lui Dumnezeu ajunsese să o citească. A făcut un colet cu haine, încălțări, mâncare și bani, și l-a trimis lui Anastasie împreună cu o carte poștală pe care scria: „De la Hristos, pentru Anastasie”.

Coletul nu ar fi fost trimis dacă Anastasie nu ar fi scris mai întâi scrisoarea. Am putea spune: „Și nici scrisoarea nu ar fi fost scrisă dacă Hristos nu i S-ar fi arătat în vis și nu l-ar fi întrebat de ce plânge”. Dar tot așa am putea spune și că nici Hristos nu i S-ar fi arătat dacă el nu i S-ar fi rugat, vreme îndelungată și nu și-ar fi pus nădejdea în ajutorul dumnezeiesc.

Sfântul Nectarie ne învață să ne rugăm lui Dumnezeu. Nimic nou, nimic ieșit din comun. Învățătura aceasta se regăsește în aproape toate cărțile religioase. Sfântul dă mărturie prin propria viață că Hristos nu lasă rugăciunile fără răspuns, că Hristos răspunde în chip minunat la cererile credincioșilor.

Ce vom face, deci? Vom scrie cu toții scrisori către cer? Da, vom scrie. Așa cum au scris toți creștinii, încă de la întemeierea Bisericii. Scrisorile noastre sunt rugăciunile. Scrisorile noastre sunt scrise uneori cu lacrimi, alteori cu bucurie, uneori cu mâhnire, alteori cu recunoștință.

Să avem curajul de a-I scrie lui Dumnezeu, să avem curajul de a-I scrie Maicii Domnului, să avem curajul de a le scrie Sfinților.

Și să nu deznădăjduim dacă ajutorul nu vine atunci când vrem noi pentru că, de multe ori, avem de ispășit perioadă de pedeapsă pentru păcatele noastre, timp de pocăință și spovedanie. Dar, manifestându-ne voința de pocăință, încă de atunci, Dumnezeu care le vede pe cele din ascuns, răsplătește pe măsura pocăinței, nădejzii și credinței fiecăruia. Dacă noi Îi cerem ajutorul, Dumnezeu îl va trimite cu siguranță. Mulți păcătoși au avut parte de miracole spre întoarcerea lor la calea Adevărului, pe calea mântuirii.

Anastasia a răbdat vreme îndelungată înainte ca suferința lui să primească ușurare. Dar această suferință nu a rămas neroditoare: a fost treaptă a sfințeniei.

(sfârșitul sursei de pe internet)

(urmează redarea **versiunii din carte**)

Într-una din zile, s-a hotărât să scrie și el o scrisoare. Către cine? Către Mântuitorul Hristos din Ceruri. În puritatea sufletului său, se gândise să ceară astfel ajutor Tatălui Ceresc, spre alinarea suferințelor sale. În acea scrisoare cerea să îi trimită, Părintele Luminilor, câteva hăinuțe și o pereche de pantofi, pe care de mult timp și le dorea.

Cu scrisoarea în mână, se duse la un negustor de peste drum, rugându-l să-i împrumute un timbru. Negustorul respectiv, un om bun și cu frică de Dumnezeu, i-a răspuns că nu are momentan vreun timbru, dar i-a propus să-i lase scrisoarea acolo, spre a fi trimisă mai târziu împreună cu celelalte scrisori ale sale.

După plecarea lui Anastasia, negustorul s-a uitat, din curiozitate, să vadă cine era destinatarul acelei scrisori. Uimit de cele scrise pe plic, s-a hotărât să o desfacă și să o citească. Prin Pronia Divină, sufletul său a fost profund impresionat de conținutul scrisorii. De aceea, a hotărât să alcătuiască o scrisoare de răspuns către micul expeditor, însoțită și de o sumă de bani, ce putea să îndeplinească dorințele sale curate. Fericirea lui Anastasia la primirea acestui răspuns, cu greu s-ar putea descrie. A mulțumit îndelung, prin

rugăciune, Tatălui Ceresc. A doua zi și-a cumpărat cele necesare și mult dorita pereche de pantofi.

Dragostea față de cărți îl făcea ca, de multe ori, atunci când descoperea anumite texte frumoase și mișcătoare, fie din Sfinții Părinți, fie din filozofii antici, pe care cu aceeași bucurie îi citea, să le copieze pe mici bucăți de hârtie. Aceste fragmente le strecura apoi în pachetele cumpărătorilor, care veneau la magazinul lor. Aceștia le citeau cu plăcere și admirau inteligența tânărului ucenic. Mai târziu, multe din aceste texte vor fi cuprinse în două volume pe care Sfântul le va publica spre folosul sufletesc al păstoriților săi.

O altă bucurie a tânărului Anastasie era aceea de a participa în duminici și sărbători la sfintele sjulbe. Se găsea mereu aproape de slujitorii altarelor și îi ajuta după putere.

Calitățile sale nu puteau să rămână neobservate de către cei din jurul său. Astfel, ajunsese să fie remarcat de conducătorii Școlii Metocului Sfântului Mormânt, care, la scurt timp, l-au angajat ca pedagog și dascăl pentru clasele mai mici. Acolo a lucrat până la vârsta de 20 de ani. În tot acest timp, nu și-a uitat vreo clipă părinții și frații săi mai mici, pe care îi lăsase în urma sa, în iubitul orașel Silivria. De multe ori, le trimitea bani din câștigul său, iar la sărbătorile mari venea să le petreacă împreună cu ei.

Biograful său, monahul Abimelec, ne povestește că, odată, pe când se întorcea acasă de la Constantinopol cu corabia, spre a petrece împreună cu ai săi Sfintele Sărbători ale Crăciunului, pe mare s-a iscat o furtună îngrozitoare. Toți cei de pe vas erau înspăimântați de furia valurilor și a vântului. La un moment dat, una dintre pânzele principale s-a rupt, amenințându-se astfel echilibrul, și așa precar, al vasului. Atunci, tânărul Anastasie a sărit repede, și-a scos cureaua de la brâu și a legat în grabă pânza corabiei. Apoi s-a rugat cu glas tare la Dumnezeu, zicând: „Doamne, scapă-mă, ajută-mă să studiez teologia pentru a putea să-i întorc la credință pe cei care hulesc numele Tău!”. Din acel moment, valurile și vântul au început să se potolească și astfel au ajuns nevătămați la țarm.

La vârsta de 20 de ani, Sfântul Nectarie părăsește

Constantinopolul și se retrage în insula Hios. Aici, în satul Liti, va fi numit din nou învățător. În paralel, va aprofunda studiile sale teologice și, de multe ori, va fi rugat să predice în bisericile care se aflau în satele de prin împrejurimi. Cuvântul său teologic era atât de bogat și de atrăgător încât, în scurt timp, a devenit foarte iubit de către toți locuitorii insulei. Ducea o viață simplă, curată, în permanentă rugăciune și comuniune spirituală cu duhovnicul său.

Încă din primele luni ale șederii sale în Hios, urca adeseori la Mănăstirea Nea Moni (Mănăstirea Nouă), în timpul liber și în special duminica, când îi plăcea să cânte la strană. Aici, la scurt timp, a devenit fiul duhovnicesc al cuviosului Pahomie, personalitate ce a rămas vie în memoria locuitorilor insulei până astăzi.

Timp de 7 ani de zile, tânărul învățător Anastasie, se va dedica cu dragoste spre luminarea micilor săi elevi, educându-i în lumina iubirii de neam și de credință. Era epoca în care toate popoarele din Balcani cunoscuseră jugul asupritor al otomanilor. Ca un luminător al neamului, îi încuraja pe cei din jurul său, asigurându-i că, prin voia lui Dumnezeu, va veni o vreme când soarele libertății va avea din nou să răsară pe pământul iubit al țării lor.

Cu timpul, Anastasie a reușit să își aducă în insulă întreaga familie. Pe fratele său l-a trimis la studii, pentru a deveni, la rândul său, învățător. Mai târziu, în 1873, îi va încredința acestuia chiar școala la care el însuși predase. Aceasta după ce el, tânărul Anastasie, care între timp ajunsese la o maturitate duhovnicească cum rar se întâlnește în rândul tinerilor de această vârstă (avea pe atunci 27 de ani), luase hotărârea de a-și urma vocația pe care o simțea în sine, către viața monahală. A fost acceptat ca frate, în cinul monahal al mănăstirii Nea Moni.

IEROMONAHUL NECTARIE

Sfinții Părinți ai Bisericii au stabilit, prin Sfintele Canoane, că

cel care dorește să intre în cinul monahal trebuie să treacă printr-o perioadă de încercare de cel puțin 3 ani. Anastasie a intrat în mănăstire, la început ca frate. După ce a dovedit, timp de 3 ani, că este capabil să reziste ispitelor și să urmeze cu adevărat calea monahală, numai atunci a fost tuns în monahism.

Cunoscător încă din tinerețe al Sfintelor Canoane, Sfântul Nectarie le-a urmat cu strictețe. De aceea, cu toate că se cunoștea bine pe sine și era deja foarte înaintat duhovnicește, el va respecta această cale a încercărilor. În toată această perioadă, s-a distins prin viața sa ascetică bazată pe post, pe rugăciune, pe smerenie, ascultare și pe lucrarea tuturor celorlalte virtuți. Intrarea în ritmul neîncetat de rugăciune, propriu programului strict al mănăstirii, era tot ce-și dorise sufletul său curat. De mic, avusese sădită în sine chemarea către cele duhovnicești.

Cu nespusă bucurie, fratele Anastasie, îndeplinea toate ascultările ce-i erau încredințate. Pe toți ceilalți călugări și frați îi respecta și îi iubea, având totdeauna pe chip o lăuntrică lumină duhovnicească.

Există, de asemenea, în practica Bisericii Greciei, regula ca la intrarea în monahism să se schimbe numele celui nou călugărit. Numele se poate schimba din nou și în momentul hirotonirii sale în prima dintre treptele preoției. Astfel s-a întâmplat și cu fratele Anastasie. Pe 7 noiembrie 1876, avea să fie călugărit, primind numele Lazăr, iar câteva luni mai târziu, la 15 ianuarie 1877 a fost hirotonit diacon de către Mitropolitul de Hios, Grigorie, și a primit numele Nectarie, nume cu care va fi cunoscut mai apoi de lumea întreagă.

Încă de pe vremea când era frate de mănăstire, date fiind cunoștințele sale de carte, a fost rânduit secretar al mănăstirii. În această funcție se va remarca prin corectitudinea sa, prin caligrafia sa deosebită, atunci când scria corespondența mănăstirii, și prin spiritul său deschis față de orice monah care îi cerea ajutorul.

Dar, dorința sa cea mai intensă, în ceea ce privește iubirea de carte, era aceea de a-și putea continua studiile teologice. Această pornire către cunoașterea și dobândirea unei vaste culturi teologice era cunoscută atât de starețul mănăstirii, cât și de mitropolitul locului. Șansa de a-și vedea acest vis împlinit i-a fost oferită de Pronia Divină prin venirea la mănăstire a unuia

dintre oamenii înstăriți ai locului. Acesta se numea Ioan Hiotis Horemis și dorise de multă vreme să-l cunoască pe tânărul diacon Nectarie, despre care auzise vorbindu-se numai lucruri bune. Iar tot ce auzise i s-a confirmat în acea duminică în care, venind la mănăstire, îl va auzi predicând.

Prietenia dintre cei doi se leagă repede și, nu după mult timp, luând la cunoștință Ioan Horemis despre dorința părintelui de a adânci tainele teologiei, i-a făcut propunerea de a-l sprijini material, spre împlinirea acestei nobile vocații cărturărești. Astfel, cu binecuvântarea părintelui stareț și a mitropolitului locului, părintele Nectarie a plecat la Atena, spre a-și completa mai întâi studiile preuniversitare necesare. După numai 3 ani, se întoarce la mănăstire, în toamna anului 1881, cu diploma de absolvire a liceului, cu calificative excepționale.

Următorul său obiectiv erau studiile universitare, la Facultatea de Teologie de la Atena. Întâlnindu-se din nou cu prietenul și binefăcătorul său, Ioan Horemis, a fost sfătuit de acesta să intre în legătură cu Patriarhul de Alexandria, Sofronie, care păstorise și el ca Mitropolit de Hios și cu care era în foarte bune relații de prietenie. Acesta urma să-l ajute o dată în plus, atât printr-o bursă de studii, cât și prin recomandări necesare înscrierii la facultate. Astfel, va ajunge Sfântul Nectarie pe meleagurile Egiptului.

Odată sosit la Alexandria, s-a prezentat bătrânului patriarh care, citind călduroasele scrisori prin care era recomandat tânărul diacon, îl acceptă imediat în cadrul patriarhiei. Calitățile morale și duhovnicești ale ierodiaconului Nectarie au fost foarte curând observate de blândul patriarh Sofronie. Modul duhovnicesc în care săvârșea Sfânta Liturghie și omiliile plăcute, care mișcau inimile credincioșilor, au fost un motiv în plus spre recomandarea sa, în vederea continuării studiilor universitare. Singura condiție, care i se impunea, era aceea ca, după terminarea facultății, să se întoarcă din nou în Egipt, spre a sluji în cadrul Patriarhiei de Alexandria.

Astfel, în 1882, ierodiaconul Nectarie își începea studiile la Facultatea de Teologie de la Atena. Desigur că experiența anterioară de mănăstire și, mai ales, lecturile sale particulare din operele Sfinților Părinți, l-au ajutat să treacă cu ușurință examenele anilor de studii. În duminicile de peste an, se ducea și slujea la mai multe parohii ale orașului, unde era invitat

de preoții locului să predice. Multe dintre aceste predici le va păstra scrise iar, mai târziu, în 1884, le va publica într-o carte intitulată „Cuvântări bisericești”.

Notele foarte bune pe care le-a primit încă din primul an de facultate, au determinat consiliul de conducere al școlii să îi acorde o bursă de merit, pe care o va deține până la sfârșitul anilor de studii.

Cei 4 ani de studii au trecut repede. Licențiat în teologie și consecvent promisiunii pe care o făcuse, ieromonahul Nectarie se întoarce la Alexandria, în anul 1886. Bătrânul patriarh l-a primit cu căldură și l-a numit îndată în postul de predicator principal, spre zidirea duhovnicească a locuitorilor greci ai capitalei.

Spre a veni în ajutorul tuturor aceluia care voiau să urmărească omiliile sale, ieromonahul Nectarie va publica o parte dintre ele în cartea intitulată „Cinci cuvântări bisericești despre Postul Mare”. Ca o recunoaștere a calităților sale pastorale, în același an, a fost hirotonit preot în vestita catedrală a Sfântului Sava. Câteva luni mai târziu, va fi înaintat în treapta de arhimandrit și trimis la Cairo, unde va ocupa postul de Consilier patriarhal.

Au fost consemnate o mulțime de mărturii ale celor care l-au cunoscut la vremea respectivă, cu privire la zelul său pastoral, la dăruirea sa personală spre zidirea sufletească a credincioșilor. Desigur că tot acest efort duhovnicesc era susținut de o bogată experiență interioară, de o viață trăită în smerenie, în neîntreruptă rugăciune și curăție sufletească.

Slujea cu dăruire în biserica Sfântului Nicolae, iar credincioșii îl iubeau și îi respectau cuvântul. Împreună cu ei a reușit să mărească sfântul locaș și să-l împodobească cu o minunată pictură. Timp de aproape 3 ani nu a încetat, asemenea Sfântului Pavel apostolul de odinioară, cu „lacrimi a-i îndemna pe fiecare dintre ei”, spre săvârșirea faptelor bune. Vestea priceperii sale în a alina bolile sufletești, prin sfaturile date la Taina Sfintei Spovedanii, a făcut ca sub epitrahilul său să vină, cu smerenie și frângere de inimă, o mare mulțime de credincioși. Era, într-adevăr, păstorul cel bun, care își punea sufletul pentru oile sale.

MITROPOLIT DE PENTAPOLIS

Însușirile duhovnicești ale părintelui Nectarie nu puteau rămâne neobservate de către cei din jurul său. Era privit cu ochi buni și cu admirație de către cei curați cu inima dar, din păcate, așa cum se întâmplă aproape întotdeauna, existau și destui care-l invidiau și care încercau prin toate mijloacele să-l discrediteze, stăpâniți fiind de această boală sufletească.

Aprecierile celor mulți, cât și căldura recomandărilor venite de pretutindeni, l-au determinat pe bătrânul patriarh Sofronie să-l răsplătească pe vrednicul Arhimandrit Nectarie. Astfel, la 15 ianuarie 1889, îl va hirotoni episcop și-l va numi Mitropolit Onorific de Pentapolis. Va păstra totodată și funcția de responsabil cu problemele patriarhiei pentru orașul Cairo. Toate aceste funcții nu-l vor împiedica însă, să-și continue activitatea sa pastorală, în cadrul parohiei Sfântului Nicolae.

Părintele Nectarie, în puritatea sufletului său, nu își dorise niciodată ocuparea acestor funcții. Știa că, având atât de multe îndatoriri, va face din ce în ce mai greu față cerințelor pastorale ale enorișilor săi. Iar pe primul loc în inima sa rămânea întotdeauna îndeplinirea cu dăruire a misiunii sale preoțești. Mai mult de atât, observase că mulți dintre confrății săi slujitori erau, din păcate, mușcați de șarpele invidiei.

Veninul uneltirilor și al defăimărilor venite din partea lor avea, în scurtă vreme, să molipsească mințile celor slabi și creduli. Astfel, profitând de faptul că Patriarhul Sofronie ajunsese foarte înaintat în vârstă și că puterea discernământului său scăzuse simțitor, i-au strecurat acestuia minciuna că Mitropolitul Nectarie ar dori cu orice preț să îi ocupe tronul. Fără să analizeze temeinicia acestor acuzații și fără să-i ofere posibilitatea părintelui Nectarie de a se apăra, patriarhul Sofronie i-a trimis o ordonanță prin care îl depunea din funcțiile deținute până atunci. Aceasta se întâmpla la 3 mai 1890. I se permitea doar să rămână slujitor la altarul Sfântului Nicolae.

Pe de o parte, așa cum am amintit mai sus, acesta era lucrul care-l mulțumea cel mai mult sufletește pe părintele Nectarie. Avea însă în suflet durerea de a fi căzut victima unor acuzații mincinoase și, mai ales, faptul că

nu era chemat ca să se poată apăra în fața patriarhului.

Totuși, această măsură de pedepsire a părintelui Nectarie, nu i-a mulțumit pe adversarii săi. De aceea, aceștia au continuat acțiunile lor defăimătoare, sugerându-i patriarhului îndepărtarea definitivă a Mitropolitului Nectarie din cadrul Patriarhiei de Alexandria. Astfel, 3 luni mai târziu, la 11 iunie 1890, patriarhul Sofronie, îi va trimite părintelui Nectarie o scrisoare prin care îi poruncea să părăsească Egiptul, dându-i-se în schimb cartea canonică de ieșire din Patriarhie, cu motivația că nu poate suporta clima prea caldă a continentului african.

Cuviosul părinte Nectarie a primit aceste lovituri nedrepte cu smerenie, fără a înceta vreo clipă să îi iubească pe toți, chiar și pe vrăjmașii săi, după învățătura dumnezeiască a Mântuitorului. Plecarea sa din parohia Sfântului Nicolae avea să producă o mare durere în inimile credincioșilor, care îl iubeau foarte mult.

Zadarnice s-au dovedit toate încercările de a veni în apărarea bunului lor păstor. Au trimis scrisori de protest, au făcut intervenții prin toate mijloacele către patriarhul Sofronie, însă toate fără vreun rezultat. În cele din urmă, văzând că plecarea cuviosului părinte este inevitabilă, i-au scris această scrisoare de rămas bun, semnată de mai mult de nouă sute de credincioși:

„Preasfințite părinte,

O mare tristețe și adâncă tulburare sufletească ne-a cuprins la aflarea veștii că plecarea Preasfinției Voastre din Egipt este inevitabilă. Îndepărtarea dumneavoastră de aici constituie pentru noi o pierdere irecuperabilă, pentru că prin aceasta, pe de o parte, Biserica Alexandriei este lipsită de unul dintre cei mai buni ierarhi ale sale, iar pe de altă parte, poporul ortodox credincios pierde un păstor de la care a învățat cu adevărat atât de multe lucruri bune.

Slujirea dumneavoastră, timp de 4 ani în Cairo, a dovedit, mai presus de orice îndoială, dăruirea dumneavoastră spre împlinirea sfintei misiuni preoțești, jertfa personală și zelul neîntrecut. Ați dovedit neîncetat integritatea caracterului dumneavoastră și virtuți păstorești, pe care rar le poate întâlni cineva la o singură persoană. De aceea, să fiți încredințat de respectul și

de iubirea noastră, a tuturor.

Cu toții am simțit binefacerile păstoririi Sfinției Voastre. Strălucitoarea Catedrală Patriarhală a Sfântului Nicolae dă mărturie despre muna Sfinției Voastre. Predicile minunate pe care le-am ascultat, cărțile pe care le-ați scris spre zidirea sufletească a poporului dreptcredincios, dovedesc, o dată în plus, virtuțile și calitățile dumneavoastră sufletești. Ele vor rămâne pentru totdeauna în inimile noastre și vor fi răspândite tuturor, în numele iubirii creștine. Și, iarăși, mărturisim că plecarea Sfinției Voastre ne produce o adâncă tristețe, ne lasă un gol în inimă și ne simțim păgubiți sufletește. Ne pleacă cel mai drag dintre arhierii și cel mai bun și mai vrednic dintre cleic.

Desigur că neștiute sunt voile Domnului și pentru ce ni se întâmplă nouă una ca aceasta. De aceea, noi din adâncul inimii vă rugăm, ca pe unul ce ați ajuns să dobândiți atâtea virtuți, să ne aveți permanent în rugăciunile Preasfinției Voastre, să ne pomeniți pe noi cei ce atât de mult vă iubim.”

(Urmează semnăturile a peste nouă sute de credincioși)

DIN NOU ÎN GRECIA

La începutul lunii august a anului 1890, Sfântul Nectarie ajunge, din nou, la Atena. Sufletul său era, desigur, întristat pentru destinele păstoriților pe care îi lăsase în urma sa dar, în același timp, echilibrul său duhovnicesc nu putea fi clătinat de valurile lumii acesteia. Știa foarte bine că cei care vor să ajungă la limanul mântuirii sunt supuși la tot felul de încercări. Avea limpede în mintea sa exemplul Apostolilor Domnului, al miilor de martiri, al tuturor acelor Sfinți Părinți care au îndurat, la rândul lor, grele suferințe și umilințe din partea oamenilor, prin pizma și prin lucrarea diavolului. Asemenea lor, Sfântul Nectarie își asuma această Cruce în tăcere, în smerenie, pe toate biruindu-le cu ajutorul rugăciunii celei neîntrerupte.

Și, într-adevăr, șirul suferințelor nu avea nicidecum să fie oprit.

Cei care îl prigoniseră în Egipt voiau să fie siguri că nu va mai exista nici o cale de întoarcere pentru el. Ei continuau să trimită săgețile otrăvitoare ale defăimării, căutând să-i creeze o imagine cât mai defavorabilă. Și, din păcate, slăbiciunea oamenilor, așezați de multe ori în posturi de conducere, de a se lăsa ușor influențați de zvonuri și intrigi murdare, s-a dovedit de a fi prezentă și în rândul atenienilor.

Astfel, timp de aproape 7 luni, fără a încerca să-l cunoască mai îndeaproape, l-au tratat cu răceală și au încercat să-l marginalizeze. Deși își depusese cererea de a fi numit ca slujitor la una dintre parohii, a fost mereu refuzat. Situația sa economică era foarte grea. A fost chiar nevoit să ceară o vreme ajutorul fratelui său din Hios, pentru a se putea întreține. Abia la intervenția unei vechi cunoștințe pe care Pronia Divină i-a scos-o în cale și care era foarte influent în administrația Bisericii și a statului, a fost angajat ca preot predicator în cadrul Mitropoliei de Evia. Dar și aici ispitele și umilințele păreau că nu vor avea sfârșit.

Mitropolitul titular lipsea din eparhie. De aceea, a fost întâmpinat de protosinghel și de cei ce lucrau la birourile mitropoliei. Din păcate, și aceștia căzuseră victime zvonurilor defăimătoare. Și, din răutate, au dorit să-i creeze o imagine nefavorabilă. Astfel, i-au influențat pe credincioși ca, în duminica viitoare, în momentul în care părintele Nectarie avea să iasă la predică, aceștia să înceapă să părăsească biserica sau să facă o atmosferă zgomotoasă. Și, într-adevăr, astfel s-a și întâmplat.

Însă, deși a fost surprins de această atitudine a oamenilor, în înțelepciunea sa, Sfântul Nectarie nu și-a pierdut cumpătul și a ținut predica pe care și-o pregătise. Aceeași manifestare s-a repetat și duminica următoare. Dar au existat și credincioși care au ascultat cele două predici cu interes. Ei au înțeles imediat că un om care vorbește și slujește atât de frumos nu poate să fie așa cum încercau ceilalți să-l înfățișeze. Simțeau, în prezența liturgică a Sfântului Nectarie, harul lui Dumnezeu care lucra în chip nevăzut.

Mai mult, credincioșii parohiei Sfântului Nicolae din Egipt, auzind despre defăimările aduse cuviosului părinte, au trimis îndată câțiva reprezentanți spre a mărturisi despre nedreptatea care i s-a făcut și continua să i se facă. Astfel, întregul oraș a putut afla adevărul despre martiriul sufletesc

prin care trecea părintele Nectarie. De aceea, spre a îndrepta greșeala în care și ei înșiși căzuseră, în duminica următoare s-au prezentat cu toții în catedrala orașului. În momentul în care cuviosul Nectarie a terminat de predicat, fiind pătrunși de frumusețea duhovnicească a celor auzite, au izbucnit cu toții într-un ropot de aplauze. La sfârșitul Sfintei Liturghii au trecut pe rând și și-au cerut iertare pentru nedreptatea pe care i-o făcuseră. Desigur că, în inima sa, sfântul îi iertase pe toți încă de la început, obișnuit fiind să pătimească pentru numele lui Hristos și al Evangheliei. Auzea lăuntric vocea care îi spunea: „În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea” (Ioan 16, 33)

Astfel, a ieșit din nou semănătorul să semene sămânța sa. A început să predice în fiecare biserică a orașului și în toate satele din jur. Pe vremea aceea, poporul era însetat să audă un cuvânt de învățătură bine alcătuit, spus de un om care studiasse, care avea ce să spună și în primul rând, de un om duhovnicesc. Din păcate, nivelul de pregătire al preoților în vremea respectivă era foarte scăzut. Mulți dintre ei, mai ales cei de la țară, erau hirotoniți fără să fi avut pregătirea școlară necesară. Astfel, ei erau simpli liturghisitori și nu predicau aproape niciodată. De aceea, Sfântul Nectarie se străduia prin toate mijloacele să adape acest pământ însetat, care era sufletul păstoriților săi.

Folosea în acest scop atât vizitele pastorale la parohii dar, în același timp, spre a fi și mai eficient, folosea cuvântul scris. Scria diverse cărți și broșuri pe care le împărțea gratuit la parohii. În aceste scrieri, era de multe ori nevoit să combată teoriile materialiste care, pe vremea aceea, erau în plină expansiune. Astfel, pe această temă, a scris cartea „Despre revelația lui Dumnezeu în lume”.

Cu timp și fără timp, dăruindu-și întreaga sa ființă pentru luminarea credincioșilor săi, Sfântul Nectarie a brăzdat întreaga regiune. Mai mult, era chemat și în alte insule din împrejurimi, fiind deja recunoscut ca cea mai competentă autoritate duhovnicească a locului. Mulți credincioși alergau să-i ceară sfatul, mai ales în scaunul Sfintei Spovedanii. Plecau luminați și vindecați sufletește.

După o slujire de peste 3 ani de zile, devenise foarte iubit și căutat de către toți locuitorii Eviei. Însă, pronia Divină îi pregătea o nouă misiune.

Va fi chemat de către autoritățile bisericești de la Atena spre a i se încredința conducerea Seminarului Teologic Rizareion, care se afla în capitala elenă. Despărțirea de păstoriții săi va fi fost desigur, din nou, foarte dureroasă. Dar aceștia au înțeles că misiunea părintelui Nectarie era aceea de a-i lumina pe cât mai mulți și mai ales pe aceia care urmau să fie la rândul lor păstori de suflete.

DIRECTOR AL SEMINARULUI TEOLOGIC RIZAREION

Prezența Sfântului Nectarie în mijlocul colectivului de profesori de la Seminarul Teologic Rizareion avea să schimbe profund concepția acestora despre modul în care trebuiau educați și îndrumați elevii teologi. Așa cum știm, sfârșitul secolului al 19-lea era dominat de ideile iluministe, de tot felul de noi ideologii, iar duhul secularizării începea să facă ravagii în rândul tineretului. Toate aceste probleme aveau să fie însă învinse de cuviosul părinte printr-o soluție aparent simplă și anume, raportarea tuturor inițiativelor sale la exemplul Unicului și Marelui Învățător, Mântuitorului Iisus Hristos.

Știa părintele Nectarie, din întreaga experiență a vieții sale de până atunci, că nimic nu schimbă mai repede și mai adânc concepțiile oamenilor, decât puterea exemplului personal. Ori, dacă întreaga sa ființă era într-o permanentă alergare spre Hristos, tot acest efort mântuitor avea să se transmită încet, încet și noilor săi ucenici.

Cei care l-au avut ca dascăl pe Sfântul Nectarie, povestesc cu mare admirație despre comportamentul de atunci al bunului lor profesor. În prima zi în care a ajuns la școală, a fost întâmpinat de celelalte cadre didactice și de elevi. După introducerile de rigoare a cerut ca, înainte de a intra incintă, să meargă să se închine în paraclisul școlii. Au intrat cu toții în sfântul locaș iar părintele Nectarie, cu evlavie, a început să se închine la sfintele icoane. Mulți dintre cei prezenți mărturiseau că au rămas îndată impresionați. Fața luminoasă a părintelui era brăzdată de șiruri de lacrimi în momentele în care rostea rugăciunea către fiecare dintre icoane. Cu toții, tăcuți, simțeau cum sunt

pătrunși de o prezență divină. Nu mai văzuseră la nimeni o asemenea dăruire. Simțeau că în preajma lor venise un om sfânt, un om cu adevărat duhovnicesc.

Metoda pedagogică a Sfântului Nectarie se deosebea fundamental de tot ceea ce acești tineri cunoscuseră și trăiseră până atunci. Nu vorbea aspru vreodată cu cineva. Unul dintre elevi își amintește că, odată, patru dintre ei s-au apucat să se certe iar mai apoi chiar să se bată. Fiind surprinși de pedagog, au fost aduși în fața părintelui director Nectarie. Acesta i-a cercetat cu blândețe pe fiecare dintre ei, căutând să afle care era cauza certurilor lor. Apoi le-a spus: „N-am să pedepsesc pe niciunul dintre voi. Am să mă pedepsesc în schimb pe mine. Timp de 3 zile voi posti, nu voi mânca nimic și mă voi ruga, pentru ca ura dintre voi să ia sfârșit”. Elevii au rămas înmărmuriți. Și, într-adevăr, Sfântul Nectarie a postit timp de 3 zile și s-a rugat pentru ei. De atunci, puțini au fost aceia care au mai îndrăznit să-l supere cu ceva. Le era rușine ca pentru nedreptățile lor să sufere acest om sfânt, pe care Dumnezeu îl trimisese printre ei.

Dar, cea mai mare bucurie pentru ei era să-l asculte predând. O adevărată sărbătoare a sufletului. Și aceasta, deoarece simțeau că cele spuse de acest om erau mai întâi trăite de el însuși. Nu erau doar simple informații, pe care cineva le învață pe dinafară și apoi le predă mai departe celorlalți, ci erau învățături pe care, în viața sa sfântă, le urmase întocmai, era o confirmare vie a adevărului și a profunzimii lor.

Iată cum îl descria unul dintre elevii săi, într-o scrisoare pe care o trimitea unui vechi prieten din orașul natal:

„... Pe mine, chipul său mă atrage asemenea unui magnet. Nu îmi pot lua privirea de la el. Același lucru îl mărturisesc și ceilalți colegi ai mei. Cât de deosebit, de strălucitor este acest chip, de altfel, atât de simplu și de smerit! Îl vezi existând, trăind în lume, comunicând cu ea și, în același timp, simți că el nu aparține lumii acesteia, că nu are nimic comun cu ambițiile, cu așteptările și cu visurile oamenilor obișnuiți care ne înconjoară. Se roagă neîncetat, ziua și noaptea, se roagă pentru mântuirea lumii și tinde mereu fierbinte spre veșnica Împărăție a lui Dumnezeu. Și cunoaște, ca nimeni altul, căile necunoscute ale acesteia. Blând și îngăduitor, îi iubește pe toți și îi

dezarmează pe cei vicleni cu privirea sa pură și nevinovată.

Se întâlnește cu oameni de toate categoriile sociale cărora le oferă liniște sufletească și pe care îi conduce spre Mântuitorul Hristos cu nemărginită blândețe și bunătate... Deși om trupesc, întruchipează în sine minunatul model al monahismului bizantin, monahismul fecioriei celei îngerești. Este om, dar trăiește în chip îngeresc. Dar oricât de multe ți-aș scrie despre acest chip al smereniei, mă tem că nu voi putea cuprinde mulțimea tainică a harismelor sale...”.

Așadar, Sfântul Nectarie a încercat să clădească modelul de învățământ al școlii, bazat pe credința și pe trăirea în Hristos. Știa foarte bine că, atât cultura cât și educația, atunci când nu au la bază virtutea creștină, degenerază în alcătuirii deșarte, pustiitoare și dăunătoare sufletului. De aceea, nu va conțeni să scrie diferite cărți cu conținut creștin pedagogic, spre zidirea sufletească a elevilor.

Se interesa îndeaproape de fiecare elev în parte. Căuta să afle problemele lor sufletești sau familiale și să-i ajute pe fiecare cum putea. Odată, unui elev foarte bun al școlii i s-a întâmplat să-și piardă părinții, în urma unui accident. Sufletul lui era atât de tulburat, încât diavolul îi strecura în minte îngrozitorul gând al sinuciderii. Înțelegând imediat situația sufletească în care se găsea tânărul elev, Sfântul Nectarie l-a chemat la sine. Au mers amândoi în paraclisul școlii și au îngenuncheat în fața icoanei Maicii Domnului, începând să se roage. Rugăciunea tânărului era însoțită de lacrimi izbăvitoare care linișteau încet, încet sufletul său atât de tulburat. Gândurile negre au dispărut, iar faptul că descoperise un nou sprijin moral în persoana părintelui Nectarie, l-a întărit să-și continue îndatoririle sale școlare.

Însă, după numai o săptămână, s-a întâmplat ca același elev să se îmbolnăvească grav. Medicii nu reușeau să identifice cauzele acestei suferințe, iar situația se înrăutățea din ce în ce mai mult. Văzând că este aproape de moarte, medicii s-au gândit să-l ducă pe tânăr de la spital în satul său natal. Dar, Sfântul Nectarie le-a spus să-l aducă din nou la școală și să-l lase în îngrijirea lor. Apoi, i-a rugat pe toți elevii să înalțe rugăciuni către Mântuitorul Hristos, spre vindecarea colegului lor. S-au rugat în fiecare zi,

timp de o săptămână întreagă, vreme în care elevul se zbătea între viață și moarte. Sâmbătă au făcut sfintele slujbe după practica mănăstirească a Sfântului Munte, începând de la miezul nopții și până dimineață. La sfârșitul Sfintei Liturghii, dimineață, pe la ora cinci, Sfântul Nectarie s-a dus să se odihnească. Atunci, i s-a arătat în vis Maica Domnului care i-a spus că elevul Nicolae se va face bine. Și, într-adevăr, începând cu acea zi, situația bolnavului s-a îmbunătățit cu repeziciune, până la vindecarea sa completă. Mai târziu, peste câțiva ani, tânărul a fost hirotonit preot de însuși părintele Nectarie, binefăcătorul și salvatorul său.

În afară de activitatea sa de dascăl, așa cum am spus, Sfântul Nectarie își continua și activitatea sa pastorală. Vestea predicilor sale minunate și a modului harismatic în care săvârșea Sfânta Liturghie, s-a răspândit în tot orașul. De aceea, paraclisul școlii devenise neîncăpător din cauza mulțimii oamenilor care se adunau în fiecare duminică. De aceea, a fost nevoie, la un moment dat, să se facă o programare a celor care doreau să participe la sfintele slujbe, venind pe rând.

Sfântul Nectarie era, de asemenea, foarte milostiv. De multe ori le dăruia celor săraci chiar și hainele de pe el. Unuia, care venise desculț, i-a dat pantofii. Altuia i-a dat paltonul de iarnă, cămășile și alte obiecte personale. Celor năpăstuiți de vreo catastrofă naturală le dădea bani, chiar din fondurile școlii sau mijlocea către cetățenii bogați ai orașului spre a le veni în ajutor. Aceștia aveau încredere și ascultau de părintele lor duhovnicesc.

Se povestește că, odată, s-a îmbolnăvit cel care era angajat să curețe coridoarele și celelalte săli. Era un om sărac și cu o familie numeroasă. Timp de 3 zile, cât a fost bolnav, Sfântul Nectarie se trezea cu 2 ore mai devreme de a se da deșteptarea elevilor și curăța singur întreaga școală. A patra zi, când angajatul a putut veni la lucru, mare i-a fost mirarea când l-a văzut pe părintele director curățând chiar toaletele școlii. Cu uimire l-a întrebat:

- Vai de mine, dar ce faceți, Prea Sfinția Voastră?
- Ți-am ținut locul în aceste zile în care ai lipsit, ca nu cumva să se propună de către ceilalți înlocuirea ta. Știam că ești un om sărac și cinstit și nu îți puteai permite să îți pierzi slujba. Te rog însă, ca ceea ce ai văzut, să nu

mai spui nimănu.

Iată, deci, câtă smerenie și bunătate sufletească avea Sfântul Nectarie.

În vara noului 1898, în timpul vacanței elevilor, Sfântul Nectarie s-a dus să se închine la Sfântul Munte. A vizitat mai multe mănăstiri (Dionisiu, Marea Lavră, Simon Petru, Grigoriu), a copiat câteva manuscrise care îl interesau în vederea alcătuirii cărților sale și a stat de vorbă cu părinții duhovnicești aflați aici.

La una dintre colibeles asceților a întâlnit un călugăr care avea darul înainte vederii. De îndată ce l-a văzut pe părintele Nectarie, l-a strigat pe nume și i-a spus că știe cine este. Apoi l-a îmbrățișat și au început să stea de vorbă. Atunci, părintele Nectarie l-a întrebat:

- Iată, vom intra curând în secolul 20. Cum credeți că va fi?

- Va fi sfârșitul multor regate. Războaie, neliniști, măceluri și catastrofe naturale. Cel mai mult va domina peste tot frica.

Noi, cei de astăzi, știm că această profeție a fost adevărată. Secolul 20 a fost cel mai sângeros secol din istoria omenirii.

Cu astfel de bogate experiențe duhovnicești s-a întors Sfântul Nectarie la seminarul teologic, împărtășindu-le și elevilor săi.

Așa cum arătam și mai înainte, la Sfânta Liturghie, care se oficia în paraclisul școlii, veneau și foarte mulți oameni din oraș. Mulți dintre ei se spovedeau la Sfântul Nectarie, devenind astfel fiii săi duhovnicești.

Odată, părintele a fost invitat la una dintre familiile de vază din oraș pentru a spovedi pe cineva. Era vorba de o tânără, pe nume Hrisantia, care era oarbă de la vârsta de 3 ani. A rămas îndată foarte impresionat de puritatea sufletească a acesteia care, chiar dacă nu se putea folosi de ochii trupești, nu înceta nici o clipă să se lupte pentru deschiderea ochilor sufletești. Pentru aceea, căuta din toate puterile să se împărtășească din Lumina cea Adevărată, hrănindu-se cu învățătura Sfintei Evanghelii și a Sfinților Părinți, mergând în fiecare duminică la Sfânta Liturghie și căutând să-și găsească un părinte duhovnic, care să o călăuzească. Pronia Divină a făcut ca sufletul ei însetat de cunoaștere să întâlnească un călăuzitor pe măsură. Din acea zi, ea a rămas sub îndrumarea duhovnicească a Sfântului Nectarie.

Mai mult decât atât, și alte tinere pe care (tânăra fără vedere) le cunoștea și care își doreau din toată inima să se consacre trup și suflet spre slujirea Mântuitorului Hristos, au fost îndrumate de aceasta să devină fiice duhovnicești ale înțeleptului părinte. Ele i-au mărturisit faptul că și-ar dori foarte mult să se dedice exclusiv vieții duhovnicești, intrând în monahism.

Au rămas câțiva ani sub îndrumarea Sfântului Nectarie, fiind nelipsite în fiecare duminică de la Sfânta Liturghie, ascultând cu evlavie cuvintele de învățătură pe care acesta le rostea. Apoi, după ce au crescut duhovnicește, dată fiind dorința lor neschimbată de a se călugări, au fost sfătuite de bunul părinte să caute un loc potrivit în care să-și întemeieze propria lor mănăstire. Le-a spus că va rămâne în continuare părintele lor duhovnicesc și că se va îngriji personal pentru bunul mers al mănăstirii pe care o vor întemeia. Se gândea, de altfel, că fiind deja înaintat în vârstă, urma să iasă în curând la pensie și să încredințeze conducerea seminarului altcuiva. De aceea, perspectiva de a avea un loc liniștit, departe de lume, în care să-și lucreze mai departe propria mântuire și în același timp să călăuzească spre Dumnezeu și aceste suflete evlavioase, i se părea cea mai potrivită.

După ce au căutat timp de câteva luni, tinerele au găsit în insula Egina o veche mănăstire părăsită, cu hramul Izvorul Tămăduirii. Sfântul Nectarie a vizitat și el, în anul 1904, locul respectiv și, considerându-l potrivit din punct de vedere al așezării, și-a dat acordul în vederea începerii pregătirilor necesare instalării lor acolo. A vorbit cu autoritățile insulei și a primit din partea acestora permisiunea începerii lucrărilor, dar și promisiunea că vor primi toate ajutoarele necesare ducerii la îndeplinire a acestui scop sfânt. Se bucurau foarte mult locuitorii insulei că, exact în acea perioadă în care monahismul trecea printr-o adâncă criză, vor avea mănăstirea lor, care să protejeze și să sfințească prin prezența ei viața lor.

Astfel, după ce au reparat una din vechile clădiri abandonate, cele 4 călugărițe s-au instalat în nou înființata mănăstire, în toamna anului 1904. O aveau ca stareță pe înțeleapta Hrisantia care, la intrarea în monahism, a primit numele Xenia.

De aici înainte, Sfântul Nectarie avea să se îngrijească atât de bunul mers al școlii cât și de înaintarea lucrărilor de restaurare a mănăstirii. În

scrisorile sale către maici, se observă grija sa deosebită de ale asigura tot ceea ce le era necesar, în vederea construirii noului corp de chilii și a Bisericii centrale, cu hramul Sfintei Treimi.

Cunoștințele pe care, cu trecerea anilor, și le făcuse în oraș, cât și locuitorii insulei, nu încetau, cu toate greutatele materiale ale timpului respectiv, să sprijine economic noua mănăstire. Adeseori, atunci când găsea timp liber, Sfântul Nectarie se ducea el însuși pe insulă, care se află la o oră și jumătate de mers cu vaporul față de Atena, spre a vedea cum se desfășoară lucrările.

Locuitorii insulei istorisesc faptul că, atunci când Sfântul Nectarie a ajuns pentru prima dată în Eghina, i-a ieșit înaintea un băiat de 15 ani care era demonizat. Acesta, chiar mai înainte de a ajunge corabia la țărm, se zbugiuma și striga cu glas puternic:

- Vine, vine, vine Preasfințitul...! Fugiți ca să-l întâmpinați...!
Vine sfântul care va salva insula!

Iar în timp ce locuitorii căutau să-l legem ca să-l liniștească, el și mai tare striga:

- Vine, vine Presfințitul...! De la Rizareion...! Dumnezeu și-a făcut milă de acest loc...! Vine Mitropolitul de Pentapolis...!

Și abia a coborât din vapor duhovnicescul părinte că îndată locuitorii l-au întâmpinat cu evlavie și i-au povestit ceea ce se întâmplase. Atunci, Sfântul Nectarie a cerut să-l vadă pe băiatul chinuit de demoni. Și, într-adevăr, abia a juns lângă el, l-a văzut legat, căzut la pământ și continuând să strige:

- Vine Preasfințitul...! Vine să salveze locul acesta...! O să construiască o biserică, o să construiască cea mai mare mănăstire...!

În fața acestei priveliști zguduitoare, Sfântul Nectarie și-a ridicat ochii spre cer, a rostit o scurtă rugăciune și apoi a atins gura băiatului cu capătul toiagului său arhieresc, zicând:

- Duh pitonicesc, viclean și necurat, îți poruncesc, în numele lui Iisus Hristos Cel Răstignit și Înviat, să ieși din acest copil!

Și, într-adevăr, spre uimirea și frica care-i cuprinsese pe toți cei prezenți, s-a vindecat copilul în acel moment. Vestea s-a răspândit cu

repeziune în toată insula și toți locuitorii îl priveau cu respect și evlavie. De aceea, în ziua următoare, când sfântul a pornit spre locul unde se afla mănăstirea, i-au ieșit cu toții în întâmpinare spre a-i săruta mâna și spre a se învrednici de binecuvântarea sa. Iar una dintre femei, care era bolnavă de mai mulți ani, s-a atins de hainele sale și a zis: „Binecuvântează-mă, Preasfințite Părinte!”. Apoi a sărutat cu evlaie haina sa monahală și, în acel moment, s-a vindecat de boala de care suferea. Și această minune a devenit imediat cunoscută tuturor.

În ultima zi a șederii sale în insulă, au venit la mănăstire mai mulți reprezentanți, din partea locuitorilor, ca să-l roage pe Sfântul Nectarie să facă rugăciuni pentru ploaie, deoarece era o secetă cumplită de aproape 3 ani și jumătate. A doua zi fiind duminică, sfântul a coborât în oraș, a slujit Sfânta Liturghie la biserica cea mai mare din centru, fiind ascultat de sutele de credincioși. Apoi, la sfârșit, a citit, cu credință și cu lacrimi, rugăciunile speciale, alcătuite pentru vreme de secetă. Câteva ore mai târziu, s-a îmbarcat pe vaporul cu care trebuia să se întoarcă la Atena. Nori negri de ploaie se adunau la orizont, iar fulgerele brăzdau cerul. Locuitorii și-au dat seama că rugăciunile sale fuseseră ascultate. Mai mult, a plouat timp de 3 zile și 3 nopți. De acum, locuitorii începuseră să se îngrijoreze pentru că se puteau provoca inundații. De aceea, au trimis degrabă o altă grupă de credincioși, spre a-l ruga pe sfânt să facă rugăciuni de oprire a ploii. Acesta le-a spus să nu se îngrijoreze, căci Dumnezeu a lăsat să plouă atât de mult spre a se umple bazinele golite de secetă ale pământului și că, după aceea, ploaia se va opri. Astfel s-a și întâmplat, iar locuitorii au dat slavă lui Dumnezeu pentru că le trimisese în dar acest om sfânt. Într-o astfel de atmosferă au început lucrările de restaurare a mănăstirii din insulă.

După 14 ani de conducere a destinului Seminarului Teologic Rizareion, Sfântul Nectarie, ajuns la respectabila vârstă de 62 de ani, s-a hotărât să predea conducerea școlii unui om mai tânăr, care să se poată ocupa exclusiv de problemele administrative ale acesteia. Astfel, la 7 februarie 1908, și-a depus cererea de ieșire la pensie, cerere care i-a fost, în cele din urmă, acceptată de ministerul învățământului. În toți acești ani, așa cum am văzut, a oferit Seminarului Teologic o nouă orientare duhovnicească.

Toți cei care s-au format sub conducerea sa, elevi și profesori, au fost fericiți că au putut avea un asemenea dascăl de suflet. Le venea foarte greu ca, după atâta timp, să se despartă de prezența lui atât de iubită. Le pleca un tată adevărat, care se dedicase trup și suflet bunului mers al școlii, care le înțelese întotdeauna problemele și care le oferise atâtea soluții duhovnicești. Mulți dintre ei îl rugau călduros să nu plece, dar înțelegeau în același timp dorința sa de a-și petrece ultimii ani ai vieții în liniște, în retragere, în adevărată viață monahală, de pace și rugăciune.

De asemenea, știau că obștea mănăstirii din Eghina crescuse între timp și avea nevoie de un duhovnic experimentat. Astfel, la sfârșitul lunii aprilie 1908, Sfântul Nectarie și-a luat rămas bun de la dragii săi elevi și de la colegii săi profesori și s-a mutat definitiv în Eghina. Aici își construisese o chilie în afara incintei mănăstirii, chilie în care va locui până la sfârșitul pământesc al existenței sale.

PĂRINTE DUHOVNICESC AL MĂNĂSTIRII „SFÂNTA TREIME”

Un nou început îl aștepta pe Sfântul Nectarie în cadrul mănăstirii Sfânta Treime, care se înființase prin inițiativa și îndrumarea sa. Lucrările de construcție și reparații nu erau nici pe departe terminate. De aceea, cu rugăciune și credință în ajutorul lui Dumnezeu, s-a apucat din nou de muncă. Muncea alături de muncitorii angajați ai mănăstirii, de dimineață și până la apusul soarelui, în afara orelor destinate sfintelor slujbe zilnice. Maicile povestesc că, îmbrăcat într-o rasă mai veche, cu mânecile suflecate, îi ajuta după putere, fie cărând materiale de construcții, fie săpând sau făcând diverse alte munci. Se vede din aceasta cât de smerit și de dăruit era Sfântul Nectarie misiunii sale pastorale. Nu avea pretenții că era arhieru, că terminase atâtea școli înalte, că scrisese cărți și așa mai departe. Vorbea la fel de frumos cu toată lumea, fie că era om simplu, fie că era intelectual. Era smerit și curat

cu inima și, de aceea, Dumnezeu îi asculta întotdeauna rugăciunile.

De multe ori se întâmpla ca mănăstirea să rămână fără bani și să nu-i mai poată plăti pe muncitori. Maicile se îngrijorau și începeau să-l întrebe ce să facă. Atunci, părintele le răspundea să nu se tulbure. Are Dumnezeu grijă. Și, într-adevăr, atunci când se părea că nu mai este vreo speranță, ceva salvator, de ultim moment, apărea. Fie o donație din partea credincioșilor, fie era chemat să officieze diverse slujbe la anumite familii înstărite, care îl răsplăteau cu dărnicie, fie alte și alte soluții pe care Pronia Divină le oferea.

Mănăstirea ajunsese să aibă 20 de maici. Cele mai multe dintre ele, așa cum era pe vremea aceea, din cauza sărăciei nu avuseseră parte de o educație școlară elementară. De aceea, în fiecare zi, Sfântul Nectarie le chema la „școală”, adică într-o sală special amenajată, unde le învăța să citească, să scrie și să cânte muzică psaltică. Considera absolut necesar ca maicile să poată citi din Sfânta Scriptură și din Sfinții Părinți și să poată susține răspunsurile de la strană.

Revenind la smerenia și la simplitatea în care-i plăcea să trăiască, expresivă este și următoarea întâmplare:

Unul dintre ucenicii săi, care a ajuns la rândul său un mare duhovnic și părinte îmbunătățit, părintele Filotei Zervakos, îl cunoscuse încă de pe vremea în care era director al Seminarului din Atena. Apoi, a plecat în armată, după care s-a călugărit. Aflând că Sfântul Nectarie se afla de acum în Eghina, s-a hotărât să se ducă să-l mai vadă, spre a-i cere și alte sfaturi duhovnicești.

Era o după-amiază călduroasă de vară. Sfântul Nectarie, cu rasa de lucru pe el și cu un fes murdar de var pe cap, muncea afară, la intrarea în mănăstire. Ceilalți muncitori tocmai serviseră masa și se odihneau undeva mai încolo, la umbră. Ajungând la mănăstire, părintele Filotei nu l-a recunoscut pe Sfântul Nectarie, așa cum era îmbrăcat, ci a crezut că este unul dintre monahii muncitori. Apropiindu-se de locul unde acesta muncea, îl întrebă:

- E aici Preasfințitul?
- Aici e, a răspuns Sfântul Nectarie.
- E înăuntru, în mănăstire?
- Da, înăuntru e.

- Du-te și spune-i că a venit un fiu de-al lui, duhovnicesc, și că vrea să-l vadă numaidecât!

- Fie cum doriți, a răspuns Sfântul Nectarie și l-a invitat să aștepte în camera pe care tocmai o zugrăvise.

După numai 5 minute, s-a întors îmbrăcat cu o altă rasă, cu bastonul arhieresc și cu crucea.

Mut de uimire, părintele Zervakos a văzut că acela căruia îi vorbise pe un ton atât de mândru este însăși părintele său duhovnicesc. A îngenunchat și cu lacrimi a început să-și ceară iertare pentru atitudinea lui. Și, sigur că, în bunătatea lui, Sfântul Părinte l-a iertat, l-a îmbrățișat cu căldură și a început din nou, ca de obicei, să-l îndrume cu sfaturi duhovnicești. Apoi, cuviosul Filotei l-a întrebat:

- Cum voi putea, sfințite părinte, să înving acest păcat al mândriei?

- Sfinții Părinți ne învață că fiecare păcat se învinge prin lucrarea virtuții care i se opune. Astfel, mândria se învinge prin exersarea smereniei, ura aproapelui prin dragoste, iubirea de arginți prin milostenie, lăcomia prin post și cumpătare și așa mai departe, a răspuns Sfântul Nectarie.

A fost, așadar, o lecție de smerenie, pe care ucenicul său nu a uitat-o vreodată.

Sunt foarte multe minunile pe care Sfântul Nectarie le-a săvârșit încă în viață fiind și pe care locuitorii și le amintesc cu evlavie. Astfel, unul dintre locuitorii care stătea relativ aproape de mănăstire povestește următoarea întâmplare: pe vremea când sfântul locaș se afla încă în reconstrucție, au avut nevoie la un moment dat de mai multă apă ca să stingă varul necesar. Atunci au coborât în vale, la casa acestuia, fiindcă avea o fântână în curte și au cerut să le dea apă. E drept că, din cauza secetei, fântâna era și ea cu apă foarte scăzută, aproape secată. Când aruncau găleata înăuntru, se lovea cu zgomot sec de pietrele de la fundul apei. Mai din zgârcenie, mai din grijă pentru plantele pe care le avea în grădina sa și care trebuiau udate, gospodarul l-a refuzat pe părintele Nectarie, care venise împreună cu maicile, cu o căruță, în care puseseră câteva butoaie goale. Fără să se supere, Sfântul s-a întors înapoi la mănăstire. Însă, la plecare, le-a spus gospodarului și rudelor lui care lucrau în

grădină:

- Sănătate și să scăpați cu bine!

„Oare, ce să însemne această urare?”, s-au întrebat gospodarii unul pe altul după plecarea sfântului.

Ajungând la mănăstire, sfântul a intrat în biserică, a căzut în fața icoanei Maicii Domnului și s-a rugat îndelung. Nu peste multă vreme, gospodarii din vale au auzit un vuiet prelung și înspăimântător și nu-și dădeau seama de unde poate să vină. Deodată, a început să țâșnească un puhoi de apă din fântână și să inunde toată grădina. Cu toții și-au dat seama de minunea care se petrecea și au început să plângă. Au mers apoi sus la mănăstire, și-au cerut iertare de la părintele Nectarie și l-au invitat să vină, oricând dorește, spre a lua apă din fântâna lor.

Într-una din zile, Sfântul Nectarie s-a hotărât să meargă la un paraclis închinat Sfântului Dionisie, care se afla un pic mai sus de mănăstire, pe munte, spre a săvârși acolo Sfânta Liturghie. Pe cărarea pe care urca, a apărut deodată un șarpe mare și înspăimântător, care se mișca în chip amenințător. Fără să se piardă cu firea, sfântul i-a spus șarpelui: „Stai nemișcat acolo unde te găsești! Iisus Hristos biruiește!”

Șarpele s-a mai mișcat un pic, după care a înțepenit în locul în care era. Sfântul a trecut mai departe, a săvârșit Sfânta Liturghie și apoi s-a întors pe aceeași cale înapoi la mănăstire. Șarpele se găsea tot acolo, înțepenit pe potecă. A trecut mai departe și apoi a trimis câțiva oameni să ucidă fiara cea îngrozitoare cu pietre, pentru ca nu cumva altădată să mai atace pe cineva. Ducându-se, oamenii au spus că niciodată nu mai văzuseră o asemenea dihanie pe meleagurile lor. Și toți s-au minunat de puterea sfântului.

Dăruirea cu care Sfântul Nectarie săvârșea Sfânta Liturghie este greu de descris în cuvinte. De aceea, cei care erau foarte avansați duhovnicește, puteau vedea lucrurile minunate ce se petreceau în Sfântul Altar.

Astfel, una dintre maici istorisește că, de multe ori, vedea alături de Sfântul Nectarie, în timpul Sfintei Liturghii, un tânăr strălucitor îmbrăcat în haine militare. Era Sfântul Mina.

O altă maică, care era responsabilă cu curățenia din biserică, povestește că, odată, la mijlocul sfintei slujbe, a văzut o femeie foarte distinsă,

ținând în brațe un prunc minunat care a intrat prin sfintele uși și a dăruit acel prunc Sfântului Nectarie. Imediat a urmat momentul liturgic al axionului iar Maica Domnului, căci dânsa se arătase, a dispărut.

Părintele Nectarie era foarte prietenos cu toți locuitorii insulei. De fiecare dată când trecea prin satul din vale (azi, orașelul Eghina), era invitat să intre și să binecuvânteze orice casă al cărei gospodar l-ar fi văzut trecând pe drum. Stătea de vorbă cu toată lumea, îi încuraja să înfrunte cu credință problemele de zi cu zi, sărăcia, necazurile, să mulțumească lui Dumnezeu și pentru cele bune și pentru încercările la care, uneori, erau supuși. Unul dintre locuitori își amintește că, odată, l-a văzut pe Preasfințitul trecând pe drum și l-a invitat în curtea sa pentru a-l servi cu un pahar de apă rece și pentru a se odihni un pic de arșița zilei. În mijlocul curții avea un măslin impunător care, de o bucată de timp, era atacat de o specie rară de lăcuste roșii ce îi mâncau fructele. Din vorbă în vorbă, i-a spus Preasfințitului și această problemă a sa. Atunci, Sfântul a trimis pe cineva la mănăstire ca să aducă Sfânta Cruce. Primind-o, a rostit o scurtă rugăciune și apoi a însemnat copacul cu Sfânta Cruce. Îndată s-au ridicat lăcustele, formând un nor zumzăitor și au zburat în depărtare. Copacul se află până astăzi în curtea gospodarului și continuă să dea, an de an, cele mai bune măslin.

Buni prieteni ai Preasfințitului erau și pescarii insulei. Aceștia îi aduceau năvoadele să le binecuvânteze și vedeau că întotdeauna după aceasta prindeau o mulțime de pești. Dintre aceștia, nu uitau să îi aleagă pe cei mai frumoși și să-i trimită sus la mănăstire. Tipicul mănăstirii prevedea să nu se mănânce deloc carne. Doar peștele era îngăduit. De asemenea, Preasfințitul dăduse poruncă să nu se mănânce nimic prăjit, ci totul numai fiert. Aceasta ajuta la sporul duhovnicesc, la menținerea unei stări de trezvie, la alungarea moliciunii și a atacurilor viclene venite din partea diavolului, prin insuflarea de gânduri păcătoase.

Maica Teodosia povestește că, odată, pe când urca cu Sfântul Nectarie pe drumul dintre oraș și mănăstire, li s-au arătat deodată în față Sfântul Dionisie împreună cu Sfântul Mina, îmbrăcat în haine strălucitoare de soldat. Sfântul Dionisie le-a spus:

- Ce mai faci, Nectarie? De mult te aștept să vii!

Părintele Nectarie, înfricoșat și el de minunata vedere, a întrebat mirat:

- Și fratele îmbrăcat în haine militare cine este?
- Este Sfântul Mina, locuiește și el aici.

După acest scurt dialog, cei doi sfinți au dispărut în chip minunat. Peste câteva zile, Sfântul Nectarie a întrebat pe locuitorii insulei dacă există vreo biserică cu hramul Sfântului Mina pe insulă. I s-a răspuns că există doar un vechi paraclis, undeva departe pe munte și că este destul de greu să ajungă cineva până acolo. Cu toate acestea, peste câteva zile, însoțit de 2 maici, au plecat pe cărarea ce urca anevoie spre paraclis. Au ajuns după câteva ore de mers și au început să curețe bisericuța care era de mult părăsită și în care, de multe ori, se adăposteau de ploaie ciobanii din zonă.

După ce au făcut curat, Sfântul Nectarie s-a rugat îndelung în fața icoanei Sfântului Mina. Apoi le-a spus maicilor următoarea profeție, care avea să se împlinească peste câteva zeci de ani: „Aici se va face cândva o înfloritoare mănăstire de maici”.

Maicile l-au privit oarecum mirate și se gândeau în sinea lor: „Preasfințitul visează cu ochii deschiși. Cine va putea să întemeieze o mănăstire în acest loc pustiu și îndepărtat?”

Și, totuși, la aproape 30 de ani de la trecerea Sfântului Nectarie la cele veșnice, unul dintre ucenicii săi, părintele Amfilohie Makris, a întemeiat în acel loc o mănăstire de maici înfloritoare care dăinuie și astăzi, având un număr destul de ridicat de viețuitoare.

Tot referitor la aceste arătări minunate de sfinți, maicile povestesc faptul că, într-o seară, au trimis-o pe una dintre maici să îl cheme pe Prea Sfințitul la masă. Peste câteva minute, maica s-a întors și le-a spus că nu îl poate deranja pe părintele, deoarece are un oaspete de seamă. Văzuse pe geamul chiliei un tânăr strălucitor, îmbrăcat în haine militare și de aceea s-a temut să intre. Când au trimis-o din nou mai târziu, tânărul plecase iar maica a întrebat:

- Cine a fost oaspetele dumneavoastră din această seară?
- Care oaspete?, a întrebat părintele Nectarie.
- Acel soldat strălucitor cu care stăteți mai devreme de vorbă.

- L-ai văzut și tu, copila mea?
- Da, l-am văzut.
- Ei bine, să știi că era Sfântul Mina.

Înțelegem, așadar, din aceste grăitoare episoade, la ce înălțime spirituală ajunsese Sfântul Nectarie și la ce puritate sufletească, de se învrednicea de descoperirea sfinților.

Vom încerca, în continuare, să cunoaștem statura duhovnicească a Sfântului Nectarie și prin intermediul câtorva fragmente expresive din scrierile sale. Ele reprezintă o moștenire spirituală menită să hrănească sufletele însetate de adevăr și pornite pe calea ce urcă spre mântuire.

CHIPUL CELUI CE CREDE ÎN IISUS HRISTOS

Cât de frumos este chipul celui credincios! Ce minunată este bucuria lui! Frumusețea lui tainică te atrage, iar expresia feței lui mărturisește credința în Dumnezeu. Calmul și pacea ce se pot vedea pe chipul său sunt o reflectare a păcii ce se găsește în sufletul său, în inima sa liniștită și netulburată de nimic.

Bunătatea zugrăvită pe fața celui credincios mărturisește despre curăția conștiinței sale. El se înfățișează ca un om care s-a lepădat de tirania grijii permanente pentru cele lumești, grijă ce produce suferință sufletului, iar credința sa statornică în Dumnezeu este viu exprimată de trăsăturile chipului său. Credinciosul adevărat se arată a fi un om fericit. Și este fericit pentru că are certitudinea originii divine a credinței sale și este convins de adevărul ei. Dumnezeu, în chip tainic, îi vorbește inimii sale și o umple de bucurie sfântă. Inima și cugetul său sunt dăruite lui Dumnezeu. Inima sa se încălzește de focul iubirii pentru Dumnezeu iar sufletul său aleargă degrabă să se înalțe către El.

Credinciosul, rupând legăturile egoismului și cercul strâmt al iubirii de sine, care nu-i permitea să vadă și să acționeze dincolo de sinele său, s-a scuturat și s-a eliberat de tirania jugului și a robiei generată de egoism. El a

tăiat, prin smerenie, adorarea sinelui său. Liber de această legătură, poate străbate pământul întreg, spre oricare dintre punctele orizontului, oriunde îl cheamă iubirea față de aproapele. Deja nimic nu îl mai poate împiedica și nimic nu îl mai poate influența. Nici plăcerile lumești, care se scurg pururi asemenea unor râuri, nici atracția către bunurile pământești. Idolul egoismului a căzut și s-a sfărâmat, jertfele, ofrandele, tămâia care se aducea inițial către acesta, acum se aduc numai către Dumnezeu iubirii, Singurul pe care din tot sufletul Îl iubește și Îl adoră. Dedicat întreg, cu inima și cu sufletul, Dumnezeului Celui Adevărat, Celui Viu, ignoră cele lumești iar pe cele trupești le micșorează (estompează); privirea lui se încordează spre a vedea pe Dumnezeu în timp ce inima lui neîncetat Îl invocă. Duhul său se dedică cunoașterii operei Sale creatoare iar sufletul său își găsește odihnă în pronia divină a Creatorului.

Tot ceea ce-l înconjoară pe omul credincios, dăruiește inimii sale noi sentimente și noi înțelesuri. Întreaga creație vorbește cu un glas tainic sufletului său despre înțelepciunea și bunătatea dumnezeiescului ei Creator. Cu bucurie și încântare cercetează opera lui Dumnezeu și contemplă frumusețea creației. Frumosul, binele, adevărul și dreptatea, aceste virtuți dăruite lumii văzute, care își au originea în însușirea divină, devin obiectul cunoașterii pentru inima sa. Fericirea sa este adevărată și întărită și are ca izvor comuniunea permanentă a acestuia cu dumnezeiescul Creator.

Cuvintele lui Dumnezeu sunt dulci ca mierea în gura sa. Pe acestea le cercetează ziua și noaptea. Inima lui este înfierbântată de dragostea lui Dumnezeu. Se încordează către Acesta și Îl caută prin cercetarea lucrărilor Sale. Lucrarea sa neîncetată este aceea de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, la îndumnezeire. Iubirea și adorarea lui Dumnezeu inundă inima sa însetată de prezența Domnului, iar imnele și doxologia, mulțumirea și lauda neîncetat se înalță spre El. Buzele sale grăiesc înțelepciunea iar inima sa îndeamnă la cumpătare.

Viața lui este un imn și o armonie. Trăiește, gândindu-se și la binecuvântatul sfârșit, când se va îndulci de bunătatea lui Dumnezeu și de bogatul Său har. Trăiește pe pământ, dar știe că cetatea sa stătătoare se află în ceruri. Fără să stăruie în cele zilnice, este atent să nu audă și el cuvântul „de

multe te îngrijești și pentru multe te silești” (Luca 10, 41). De aceea se străduiește neîncetat să aleagă „partea cea bună” (Luca 10, 42). Toată grija sa se îndreaptă spre a împlini legea divină și spre a săvârși binele. Îi consideră pe oameni, indiferent de rasă sau națiune, ca fiind cu toții frați ce provin din aceeași protopărinți și, de aceea, își îndreaptă către toți, la fel, faptele sale bune.

Se bucură pentru fericirea lor și se întristează împreună cu ei la necaz. În toată ziua este milostiv și darnic, iar dreptatea sa va rămâne în veac. Inima sa nădăjduiește în Domnul, iar sufletul său este gata să se prezinte înaintea Creatorului său. Plin de speranță și de curaj, grăiește asemenea psalmistului: „Domnul mă va ajuta, de cine mă voi teme, ce-mi va putea face mie omul?”.

CHIPUL NECREDINCIOSULUI

Necredinciosul este cel mai nefericit dintre oameni, deoarece este lipsit de cel mai important bun pământesc care este credința, singura cale către adevăr și fericire. Necredinciosul este nefericit, deoarece este lipsit de speranță, care ne este unicul sprijin de-a lungul întregii noastre vieți. Este nefericit, pentru că este lipsit de iubirea oamenilor, singura alinare a inimii întristate. Este nefericit deoarece este lipsit de frumusețea divină, de chipul dumnezeiesc al Creatorului, pe care divinul Artist L-a sădit în noi și pe care doar credința îl descoperă.

Ochiul necredinciosului nu vede nimic în creație, în afara mișcărilor naturii. Strălucitorul chip al divinului Creator, admirabila Sa frumusețe îi rămân ascunse și inaccesibile. Privirea sa rătăcește peste adâncul creației fără a putea vedea frumusețea înțelepciunii divine, fără să poată admira atotputernicia divină, fără să poată descoperi bunătatea divină, pronia divină, dreptatea și iubirea Creatorului pentru creația Sa. Mîntea sa nu se poate ridica mai presus de lumea văzută și nici să depășească granițele celor

percepute cu ajutorul simțurilor. Inima sa rămâne insensibilă și nu poate descoperi înțelepciunea și puterea divină. Nici un sentiment de adorare nu izbucnește în inima sa; buzele lui rămân pecetluite, gura sa încremenită, limba sa rămâne nemișcată. Nici un sunet nu iese din pieptul său spre laudă, spre preamărire, spre mulțumire către pronia divină.

Inima celui necredincios, din care Dumnezeu S-a îndepărtat, nu mai poate simți vreo bucurie. Golul acesta a fost umplut de tristețe, de descurajare, de nefericire. Trăiește plictisit și indiferent față de tot ceea ce îl înconjoară. Rătăcește prin viață ca printr-o noapte întunecoasă, tristă și nici o rază de lumină nu luminează calea sa chinuită. Nimeni nu poate îndruma și călăuzi pașii săi. Trece singur prin această viață, fără speranța unei vieți mai bune; este pândit permanent de nenumărate capcane și nimeni nu poate să îl elibereze când cade victima lor. Cade în ele și este strivit de greutatea lor. În tristețea lui nu există nici măcar o clipă de ușurare.

Pacea sufletului și liniștea inimii au fost alungate de lipsa sa de credință. Adâncul inimii sale este îndoliat. Mulțumirea pe care credinciosul o află în ascultarea și urmarea poruncilor sfinte, mântuitoare și a unei vieți morale, îi este necunoscută. Protecția, pe care credinciosul o simte izvorând din credința sa, este străină inimii celui ateu. Convingerea, izvprâtă din credință, că Pronia Divină veghează neîntrerupt asupra vieții sale, nu o poate înțelege. Iubirea și bunătatea, izvorâte din preamărirea Creatorului, rămân pentru acesta mistere nedezlegate.

Necredinciosul recunoaște ca unic principiu doar materia, reduce adevărata fericire a omului la cercul strâmt al plăcerilor trecătoare și își orientează toate străduințele numai spre aflarea acestora. Bucuria izvorâtă din cultivarea virtuților îi este străină și nu se poate împărtăși de harul ei. El ignoră astfel adevăratul izvor al fericirii și se îndreaptă către izvoarele amarăciunii.

Plăcerea îl conduce la saturație și dezgust, apoi la plictiseală și la tristețe. Tristețea îl conduce la suferință, iar aceasta din urmă la deznădejde. Astfel, este lipsit de orice bucurie. Pentru că toate plăcerile lumești, fiind trecătoare, sunt incapabile să îi ofere celui necredincios fericirea. Inima omului a fost făcută spre a se împlini în ea binele suprem și numai prin

gustarea acestuia tresare și se bucură. Pentru că în aceasta îl află pe Dumnezeu. Ori știm că Dumnezeu părăsește inima celui necredincios. Inima poate aspira către infinite bucurii, pentru că a fost făcută să poată cuprinde nemărginirea. Prin urmare, inima celui necredincios, de vreme ce nu râvnește către nemărginire, veșnic suspină și caută să se împlinească, dar nu reușește. Pentru că plăcerile lumești nu au puterea să împlinească acest gol. Ele, fiind trecătoare, oferă în final amărăciune. Iar alergarea după slava deșartă naște tristețea. Necredinciosul ignoră, așadar, faptul că fericirea omului nu se găsește în plăcerile oferite de bunurile pământești, ci în iubirea lui Dumnezeu, bunul veșnic și cel mai de preț. De aici rezultă deci nefericirea celor care nu Îl cunosc pe Dumnezeu.

Cel care-L neagă pe Dumnezeu, neagă însăși bucuria sa și fericirea cea veșnică. Nefericit se luptă cu greutatea acestei vieți, deznădăjduit și înfricoșat se îndreaptă către moarte, către mormântul deja săpat. Astfel, rămâne orb față de marea reprezentatie care se desfășoară în fața ochilor săi, având ca scenă întreaga lume și dirijată de dumnezeiasca înțelepciune și putere, de dumnezeiescul har. Nu poate să vadă armonia și binele divin. E ca și cum ar curge la picioarele sale izvorul bucuriei și al fericirii iar el, legat ca oarecând condamnatul Tantal, să nu reușească să-și răcorească limba uscată de necredință și să-și stingă insuportabila sete, deoarece apa, care izvorăște din răcoritorul izvor al credinței, se află un pas mai departe de buzele sale.

Nefericit rob al unui tiran absurd! Cum ți-a fost furată fericirea! Cum ți-a fost răpită comoara cea mai de preț! Ți-ai pierdut credința, L-ai negat pe Dumnezeul tău, ai refuzat revelația Sa și te-ai lepădat de bogăția nesfârșită a harului.

Cât de jalnică este viața acestuia! Și acesta este începutul chinurilor, deoarece a pierdut sensul bucuriei adevărate. Pentru firea sa denaturată, aceasta pare stearpă și inutilă, nu îi inspiră nici o umbră de mulțumire, rămânând total insensibil; nimic din cele create nu îi produce bucurie. Un vâl de tristețe a acoperit bucuria firii întregi și nu mai este exprimată de nimic. Viața acestuia devine o greutate insuportabilă iar durata ei un nesfârșit chin.

Deznădejdea se arată deja în fața sa, asemenea unui călău și un

chin implacabil îl torturează; curajul l-a părăsit, puterea de rezistență i-a scăzut, iar puterile morale s-au dezintegrat din cauza necredinței; paralizat de necredință, se predă legăturilor înfricoșătoare ale dezamăgirii care, fără milă sau compasiune, taie violent și dur firul vieții sale jalnice. Astfel, îl aruncă în adâncul pierzaniei, în negrul tartar, din care abia atunci ar vrea să scape, atunci când îl cheamă vocea dumnezeiescului Creator, Cel pe care până acum L-a negat. Îl cheamă să dea răspuns pentru necredința sa, este judecat și condamnat la focul cel veșnic.

DESPRE RĂBDARE

Răbdarea este acea putere morală care calmează sentimentele de supărare și revoltă, ce izbucnesc în inima omului sau care liniștește durerile și suferințele grele.

Răbdarea este o virtute pentru că ea are ca rod nădejdea în Dumnezeu. Astfel, întristarea naște răbdarea, răbdarea adâncește experiența, iar aceasta din urmă produce nădejdea. Iar nădejdea nu este înșelată vreodată.

Răbdarea este prim dintre virtuți, deoarece prin aceasta se obține darul mântuirii; cel ce rabdă până la sfârșit, se mântuiește. Deci, mântuirea sufletelor noastre constă mai întâi în răbdare.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune despre răbdare că este rădăcina tuturor bunurilor spirituale, mama evlaviei, trunchi al bucuriei, rod al nesticăciunii, turn invincibil, liman netulburat. Și încă mai spune că răbdarea este regina tuturor virtuților, temelie reușitelor, limanul cel neînvințat; aduce pace pe timp de război, liniștește furtunile, descoperă uneltirile, oprește folosirea armelor, strângerea armatelor, folosirea săgeților, a sulitelor, alungă legiunile demonilor, puterile întunericului cu tot ceea ce reprezintă ele. Deci, răbdarea este regina bunurilor, coroana cea mai de sus.

Iar Sfântul Chiril al Alexandriei spune că răbdarea este mijlocitoarea tuturor bunurilor spirituale, calea spre fericire, hrănitore a

speranței în viața veșnică. Te învață să te lupți curajos împotriva patimilor, devine dascăl al înțelepciunii și al virtuților. Sudoare și îndurare a multor suferințe este numele ei.

DESPRE RUGĂCIUNE

Rugăciunea adevărată, stăruitoare și lucidă, făcută timp îndelungat, cu suflet zdrobit, cu mintea concentrată și nu cu vorbărie goală, este într-adevăr bine primită. Mobilul oricărei rugăciuni este smerenia, iar dovadă de smerenie este rugăciunea. Cunoscându-se deci neputințele, invocăm ajutorul puterii lui Dumnezeu.

Fecioarele să-L aibă înaintea ochilor pe Hristos și pe Dumnezeu Tatăl și să fie luminate prin rugăciuni de către Sfântul Duh. Dacă rugăciunea nu Îl are ca destinatar pe Dumnezeu, cum să fie ascultată de Acesta? Rugăciunea ne unește cu Dumnezeu și ne familiarizează cu El, este o convorbire cu Dumnezeu și comuniune conștientă cu El, Cel mai vrednic de cinstire dintre toate.

Rugăciunea este ajutorul vieții noastre, convorbirea cu Dumnezeu, uitarea celor pământești și scară către cele cerești. Rugăciunea este soarele care luminează ochii cei sufletești, așa cum trupul este luminat de soarele ceresc. Rugăciunea făcută cu dăruire este ca un foc nestins care luminează sufletul și mintea. Este ca o adevărată armură cerească, singura care poate proteja pe cei ce se dedică pe ei înșiși lui Dumnezeu. Rugăciunea este un medicament care tratează toate patimile. Este dătătoare de viață, de sănătate. Puternică armă este rugăciunea, oferă o mare siguranță, scump tezaur, liman neînvinforat, cetate de scăpare.

Rugăciunea este leac salvator, alungă păcatele și vindecă greșelile. Armă invincibilă, tezaur incomensurabil, bogăție nestrucăcioasă, liman liniștit, dăruitoare de liniște sufletească, originea a mii de bunătăți și mamă ne este rugăciunea.

DESPRE CUMPĂTARE

Cumpătarea este o virtute de mare valoare morală. Ea este o abținere nu de la cele interzise, ci de la cele permise, făcându-se deci în scopul îndreptării. Abținerea de la cele interzise nu este cumpătare, ci este respect față de lege. Este deci o mare virtute să te bucuri cu cumpătare de cele îngăduite, în scopul de a te îndrepta. Cumpătarea este o responsabilitate față de toate și este plăcută lui Dumnezeu.

Sfântul Vasile cel Mare definește cumpătarea astfel: „cumpătarea este un act de respingere a păcatelor, suprimare a patimilor, mortificare (asceză) a trupului, până și a celor mai firești dorințe și plăceri, este începutul vieții duhovnicești, mijlocitoarea bunurilor celor veșnice, cea care anihilează simțul central al plăcerii. Prin cumpătare înțelegem acea abținere de la cele permise trupului, făcută în scopul curățirii de patimi. Ea nu înseamnă privarea de la cele necesare, cum ar fi de exemplu mâncarea, pentru că aceasta ne-ar aduce sfârșit violent. Cumpătarea este o putere mare și bogată care ne conduce spre nesticăciune”.

Iar Sfântul Ioan Gură de Aur spune: cumpătarea este anihilarea treptată, până la anulare, a dorințelor.

Cumpătarea este o caracteristică bună și frumoasă a oricui, care lucrează pentru dobândirea virtuților. Ea este temelia tuturor virtuților și este prima care pregătește sufletele spre lucrarea virtuților.

Cumpătarea este un ghid de îndreptare, alcătuit spre eliberarea de patimile care au robitor trupul, spre liniștirea instinctelor și a impulsurilor păcătoase, spre curățirea minții și pacificarea inimii. Cumpătarea îl împodobește pe cel ce o cultivă cu toate bunurile decenței și ale modestiei și îmbracă caracterul său cu strălucitoarea aură a harului ei.

Sfântul Grigorie Teologul zice: admirabilă este cumpătarea și să nu fii sub stăpânirea stomacului care îți aduce numai amărăciune.

Cumpătării îi urmează îndreptarea, puritatea, bunacuviință, modestia.

Sfântul Vasile cel Mare dă cea mai bună definiție și regulă a cumpătării: nici plăcerilor, nici poftelor trupești să nu le urmezi; să fii măsurat în cele absolut necesare, astfel încât nici să te îmbuibii trupește, nici să te îmbolnăvești de exagerată asceză, nemaiputând astfel să-ți împlinești ascultările.

Și, într-adevăr, cumpătarea nu înseamnă a nu mai mânca nimic, deoarece aceasta ar duce la o violentă distrugere a vieții; ea înseamnă abținerea treptată, făcută în scopul potolirii patimilor trupești, a dobândirii evlaviei și a înțelegerii idealurilor celor mai înalte.

Oricine se luptă pentru dobândirea virtuților are nevoie de cumpătare.

ULTIMII ANI DE VIAȚĂ ȘI ADORMIREA ÎNTRU DOMNUL A SFÂNTULUI NECTARIE

După intrarea în monahism, viața călugărului intră încet, încet într-un anumit ritm. Este vorba de ritmul liturgic, de acel ritm al rugăciunii neîncetate, care se formează prin participarea la slujbele zilnice și prin preocuparea de a dobândi rugăciunea neîncetată a inimii. Astfel, zilele trec având ca orologiu cele șapte laude, iar lunile și anii în ritmul marilor sărbători împărătești.

Așa se desfășura și viața Sfântului Nectarie în cadrul mănăstirii Sfânta Treime. Anii au trecut unul după altul, iar roadele duhovnicești ale activității sale se puteau observa oriunde te-ai fi uitat. Mănăstirea reușise să dobândească toate cele necesare traiului de zi cu zi, avea din ce în ce mai multe maici și cunoștea o înfloritoare viață duhovnicească. Toate acestea se datorau în primul rând grijii păstorului lor duhovnicesc, care zi și noapte se îngrijea pentru bunul mers al lucrurilor.

La sărbătorile mari, o mulțime de credincioși sosea la mănăstire, spre a fi aproape de părintele Nectarie. Faima sa de bun duhovnic și povățuitor era răspândită deja în multe regiuni ale țării. Mai mult, minunile pe care le făcuse în timpul vieții sale nu încetau a fi subiectul de discuție al credincioșilor. Mulți dintre ei, chinuiți de vreo boală trupească incurabilă, veneau la dânsul cu speranța de a pleca vindecați. Iar pe măsura credinței lor primeau de la Dumnezeu alinarea sau vindecarea, prin mijlocirea rugăciunilor Sfântului Nectarie.

Anii au trecut și, la vârsta de 74 de ani, părintele Nectarie simțea că timpul despărțirii sale de cele pământești se apropiase. Chinuit de o mai veche suferință trupească, își îndeplinea, după putere, ultimele obligații liturgice față de fiii și fiicele sale duhovnicești.

Simțind că i se apropie sfârșitul, a cerut, pe 20 august 1920, să meargă să se închine la icoana Maici Domnului Hrisoleontisas, icoană făcătoare de minuni ce se afla la mănăstirea cu același nume, de cealaltă parte a muntelui. Urcându-se pe un măgăruș, a plecat însoțit de două maici pe cărarea șerpuită ce ducea la sfântul locaș. După ce au ajuns, a intrat în biserică, a căzut înaintea icoanei Maicii Domnului și s-a rugat îndelung. Cerea de la Maica Domnului să fie aproape de dânsul în suferința pe care o îndura, să protejeze, după plecarea sa spre cele înalte, mănăstirea pe care o întemeiasse și să-i întărească sufletește pe toți fiii săi duhovnicești.

A dorit să rămână mai multe zile la această mănăstire să se roage, să scrie, să se liniștească în preajma acestei icoane care-i dădea putere și îi răspundea tainic la întrebările ce îl măcinau în ultima vreme, legate de tot ceea ce avea să lase în urma sa. După 15 zile, întărit duhovnicește, a cerut să se întoarcă acasă, la mănăstirea Sfânta Treime. Pe drum, ajungând pe o culme de pe care vedea mănăstirea și orașul din vale, a cerut maicilor să facă un popas, spre a se ruga pentru ultima dată pentru toți locuitorii insulei. A îngenunchat și a rămas pentru multă vreme nemișcat, adâncit în extaz. Era răpit la cele înalte, înălțat cu duhul la cer. Văzând că nu se mai mișcă deloc, una dintre maici s-a speriat. A venit aproape de el și l-a atins pe umăr, căutând să-l readucă în simțiri. Atunci sfântul i-a vorbit: „Pentru ce te-ai temut și m-ai tulburat de la rugăciune?”. Înfricoșată, maica s-a retras în tăcere. Apoi, sfântul a spus:

- Binecuvântează acum pentru ultima dată mănăstirea noastră și orașul și întreaga insulă, deoarece peste puțin timp voi pleca.

- Unde vă duceți?, au întrebat maicile.

- În ceruri, a răspuns Sfântul Nectarie.

Atunci, ele s-au tulburat și au început încet să plângă. Au plecat mai departe și au ajuns la mult îndrăgita lor mănăstire. După câteva zile, văzând că situația se înrăutățise din ce în ce mai mult, au hotărât să-l ducă la spital la Atena. Aici, împăcat cu sine și cu cei din jur, Sfântul Nectarie a urmat un tratament timp de peste o lună de zile, menit să-i aline durerile fizice care îi chinuiau trupul.

Cu sufletul pregusta deja din frumusețile celor cerești, căzând adeseori în extaz și vorbind cu îngerii și cu Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Fața sa senină le dădea curaj celorlalți bolnavi de lângă el. Îi mângâia cu cuvinte frumoase și le explica de ce trebuie oamenii să treacă prin diferite suferințe. Le spunea că drumul suferinței este un drum izbăvitor atunci când este însoțit de nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu. Este curățitor de păcate și spre înțeleptire. Este o asumare a Sfințelor Patimi ale Mântuitorului.

Astfel, după o lungă și tăcută suferință, în seara zilei de 8 noiembrie 1920, Sfântul Nectarie a trecut la cele veșnice, intrând în corturile dreptilor. Maicile, care îl vegheaseră neîncetat, plâneau nemângâiate pentru pierderea părintelui lor duhovnicesc. Vestea s-a răspândit repede în întreaga insulă. Locuitorii erau cu toții în doliu greu. Adunați în micul port al orașului, privegheau și așteptau să fie adus acasă, în insulă, trupul neînsuflețit al protectorului familiilor lor. Cu toate acestea, un sentiment de liniște și de speranță le pătrundea inimile și îi făcea parcă să înțeleagă faptul că, deși părintele Nectarie plecase dintre ei, totuși câștigaseră un mijlocitor cu mare trecere în fața Mântuitorului Hristos. Știau că pe acest mijlocitor nu îl vor pierde vreodată, că el va proteja în continuare mica lor insulă și că va aduce binecuvântarea și bogăția harului peste aceste plaiuri. Acest lucru avea să fie confirmat de sute de ori, începând chiar cu acea noapte în care sufletul său părăsise trupul pământesc.

Intrând în cameră să pregătească trupul sfântului pentru întoarcerea pe insulă, maicile au crezut de cuviință că ar fi bine să-i schimbe

anumite haine cu care fusese până atunci îmbrăcat. Vecin de pat și de suferință cu Sfântul Nectarie era un om care suferise un grav accident, în urma căruia rămăsese paralizat de la mijloc în jos. Nu putea să-și mai miște deloc picioarele. Doctorii nu îi mai dădeau nici o speranță de recuperare, deoarece își dăduseră seama că măduva spinării fusese fracționată. La un moment dat, maicile au scos vesta neagră de lână pe care sfântul o purtase în spital și au pus-o, pentru câteva clipe, peste picioarele celui paralizat și, o, minune! Cel bolnav a simțit că ceva ciudat se întâmplase deodată cu el, ca și cum un curent electric i-ar fi trecut prin tot corpul și parcă niște legături nevăzute, care îl ținuseră până atunci nemișcat, se rupseseră. Începuse să aibă senzația că își poate simți din nou picioarele și, cu mare băgare de seamă, începu să le miște. Da, era adevărat, picioarele lui se mișcau din nou. S-a ridicat atent din pat, a făcut câțiva pași, neputând să-și creadă ochilor și apoi a început să plângă. Își dădea seama, în sfârșit, ce se întâmplase. Era o minune. Omul sfânt, pe care mai mult de o lună de zile l-a avut lângă el, care îi dăduse atâta curaj și speranță, acum îi dăruise și cel din urmă și mai neprețuit dar, vindecarea.

Maicile au rămas și ele fără grai când au văzut că omul, care fusese catalogat că nu va mai merge vreodată, se plimba acum, plângând, prin fața lor. Au recunoscut și ele îndată minunea care se întâmplase și plângând și sărutând moaștele sfântului, nu conteneau să-L slăvească pe Dumnezeu. Apoi, i-au chemat pe doctorii spitalului care nu puteau crede ceea ce cu ochii lor vedeau că se întâmplase. Vestea minunii s-a răspândit cu iuțeală în tot spitalul și apoi în oraș.

După pregătirile necesare, trupul pământesc al Sfântului Nectarie a fost transportat cu vaporul spre insula Eghina. O mulțime de cunoștințe și fii duhovnicești îl însoțeau și toți locuitorii insulei erau adunați în port și așteptau ca să-l întâmpine. Redăm mai jos câteva texte grăitoare, scrise de martori oculari, prieteni apropiați ai părintelui, care au trăit aceste evenimente:

„Locuitorii insulei Eghina, aflați în doliu greu, au întâmpinat în port, plini de tristețe, sfințitul trup. Toată lumea era îmbrăcată în negru. De la un capăt la celălalt al orașului, clopotele bisericilor băteau toate în ritm de înmormântare. Vaporul înainta cu însemnele caracteristice de doliu. Clerici și credincioși erau cu toții prezenți. Doreau să atingă și să poarte pe umerii lor

trupul sfințit al protectorului lor, pe drumul ce urca șerpuit spre mănăstire. Cu toții plângeau pentru pierderea bunului lor părinte. La fiecare casă, nori de tămâie se ridicau spre cer întru pomenirea sufletului celui adormit. Odată ajunși la mănăstire, au așezat moaștele sfântului în biserică, înconjurat fiind de toate maicile care plângeau nemângâiate. Trupul neînsuflețit emana o mireasmă minunată și pe frunte se puteau vedea broboane de mir, prelingându-se asemenea transpirației.

Ieromonahii și preoții prezenți au început slujba de priveghere a stâlpilor. Se făcuse deja ora 2 noaptea, dar nimeni nu se gândea să plece. Cu toții erau cufundați în rugăciune și în meditație la tristele momente pe care le trăiau. La sfârșitul slujbei, maica stareță Xenia, cea fără vedere, ridicându-se, a spus celor prezenți:

- Nu mai plângeți, părintele nostru nu a murit, ci trăiește, ne vede și se roagă pentru noi în această seară. Mănăstirea noastră va continua să fie o prezență din ce în ce mai întărită în viața insulei noastre. Dumnezeu ne va ajuta și ne va călăuzi. Când părintele trăia și îl aveam ca far spiritual și părinte duhovnicesc, nu înceta să îmi spună această profeție: *În aceste locuri pustii se va ridica în curând o mare catedrală, se vor face drumuri, vor cirula mii de mașini care vor aduce aici milioane de oameni să se închine, iar mănăstirea noastră va fi înfloritoare și vestită în lumea întreagă.* De aceea, nu mai plângeți, Eghina a dobândit un sfânt, un cuvios, un puternic mijlocitor în fața Tronului Celui Ceresc pentru noi!”.

Tot maica stareță Xenia povestește că în seara în care Sfântul Nectarie a trecut la cele veșnice, ea „l-a văzut” cu ochii cei duhovnicești, în curtea mănăstirii. S-a apropiat de dânsa și a salutat-o, zicând: „Am venit să îmi iau rămas bun pentru că voi pleca. Bucurați-vă!”. La puțin timp după aceasta a primit telegrama că Preasfințitul se stinsese din viață.

Trei zile și trei nopți au trecut oamenii să se închine și să-și ia rămas bun de la corpul pământesc al sfântului, care răspândea plăcută mireasmă duhovnicească în întreaga insulă.

În prima zi, una dintre călugărițe, crezând că trupul avea să înceapă să intre în putrefacție și să miroasă urât, i-a spus maicii starețe că ar fi bine să fie grăbită rânduiala înmormântării. Noaptea, pe când se dusesse un pic

să se odihnească, l-a văzut în vis pe Sfântul Nectarie. S-a repezit să îi sărute mâna iar acesta a întrebat-o:

- Spune, copila mea, miroase urât mâna mea?

- Nu, Preasfinția Voastră, nu miroase urât. Dimpotrivă, miroase a mir și aloe!

- Atunci, să nu te mai temi!

S-a sculat tulburată, a început să plângă și să se roage sfântului să o ierte pentru nepriceperea ei. Apoi a povestit cele petrecute și celorlalte maici ale mănăstirii.

După cele trei zile de priveghere și închinare la sfințitul trup pământesc al părintelui Nectarie, a avut loc slujba înmormântării și a fost așezat în mormântul pregătit în partea de răsărit a bisericii. Au fost prezenți toți locuitorii insulei, preoți, arhierii, foști elevi ai Seminarului Teologic Rizareion, al căror dascăl fusese, diverse personalități ale Atenei care îl cunoscuseră.

Astfel a luat sfârșit activitatea pământească, în trup, a Sfântului Nectarie. Acest sfârșit a dat naștere însă unui nou început. Începutul izbăvirii multora din cumplitele suferințe trupești, începutul mântuirii lor, prin întoarcerea trup și suflet către Dumnezeu, toate acestea prin intermediul minunilor și al mijlocirii în fața lui Dumnezeu a Sfântului Nectarie.

EDIȚIA 2

Traducere din limba greacă de Zenaida Anamaria Luca, după originalul:

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΑΙΓΙΝΗΣ

Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ

Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

1846 - 1920

Editura Stupul Orthodox, Salonic, 1979

Monahul Teoclit Dionisiatul

(text revizuit)

COPILĂRIA

Multe date despre viața și despre arborele genealogic al Sfântului Nectarie, despre familia și despre condițiile epocii sale, nu există, dar voi încerca să creionez figura dumnezeiască a sfântului, încă din primii ani ai copilăriei, cu cele existente.

Așa cum scrie și Sfântul Grigorie de Nyssa, în biografia marelui Grigorie al Noii Cesarei: „noi, departe stând de laudele de acest fel, nici patria și nici stămoșii nu le vom socoti pricină de laudă, de vreme ce știm că adevărată este doar lauda de care sfântul însuși s-a învrednicit”. Cu adevărat! Omul este o persoană liberă, de sine stătătoare și de aceea răspunzătoare pentru sine. Meritele unui om se judecă numai după roadele sale, iar el este

răspunzător doar pentru faptele sale.

Sfântul Nectarie s-a născut la 1 octombrie 1846, în Silivria, oraș al Traciei pe atunci sub stăpânire turcă, din părinți simpli, Dimos și Balu (de la Vasiliki), dar cucernici și cu frica lui Dumnezeu. „Închinarea” la cartea sa „Despre nemurirea sufletului și despre sfintele parastase” ne confirmă că Sfântul a mai avut 5 frați: Dimitrie, Grigore, Smaragda, Sevasti și Marioara. Remarcabil este faptul că în testamentul Sfântului Părinte se pomenește și de un al șaselea frate, Haralambie, căruia i-a lăsat moștenire cele două case părintești.

La sfântul botez a primit numele Anastasie și a fost crescut în învățătura și povața Domnului. A fost înzestrat cu firea cea bună, cea a omului pătrunzător și înțelept, fire ce s-a arătat de timpuriu în purtările sale de tânăr născut cu înțelepciunea celor vârstnici.

De la mama sa, a învățat nu doar să scrie și să citească de la vârsta de 5 ani, ci și „Sfintele Scripturi care pot să înțeleptească” (2 Timotei 3, 15). Minunat este faptul că, atunci când a învățat să spună Psalmul 50, repeta apăsător stihul „Învăța-voi pe cei fărădelege căile Tale”, arătându-și parcă astfel chemarea timpurie și chemarea de la Dumnezeu să fie învățător al Bisericii.

Minunat este, de asemenea, faptul că la vârsta de 7 ani tăia și cosea foi de hârtie, închipuind o carte unde voia „să scrie cuvintele Domnului”! Chemarea sufletului său de copil se vădea și în obiceiul de a se urca pe scaune ca să predice cuvântul Domnului Dumnezeu, de parcă s-ar fi aflat la amvon. Era dăruit cu o memorie atât de cuprinzătoare, încât ținea minte tot ce auzea la biserică și povestea celor de acasă.

Școala primară și următoarele trei clase le-a terminat la Silivria. Dar, dat fiind că dorul de studiu întrecea cu mult posibilitățile părinților săi săraci, a fost nevoit să plece la Constantinopol, unde înflorea pe atunci elenismul, și să-și caute de lucru. A intrat vânzător la o tutungerie. Putea astfel și să studieze, și să-și ajute familia.

Dragostea de carte și dorința de a fi folositor creștinilor, l-au făcut să adune pasaje din Scripturi și din Sfinții Părinți, dar și din filozofii greci ai antichității, cugetări și cuvinte pline de înțelepciune ce i-au părut a fi de folos pentru suflet. Mai târziu, a editat în două volume această antologie

scrisă pe foițe de hârtie, care a fost prima sa carte, și i-a dat titlul: „Comoară de cuvinte sfinte și înțelepte”. Este una din cele mai bune culegeri de cuvinte și cugetări luate din Scripturi, din scrierile bisericești și din scrierile vechilor filozofi.

În prologul culegerii apărute în anul 1895, Sfântul Părinte scria: „Această carte este rodul unei trude îndelungate și neconținute și se datorează dorinței arzătoare și devreme crescute în mine de a dăruia la rându-mi cunoașterea cea întru folos. De tânăr râvneam la lucrarea învățătorului societății și de aceea m-am dăruit ei cu toată ființa. Lucrarea această însă întrece cu mult râvna mea, fiindcă nu eram îndeajuns de pregătit pentru a o duce la capăt. Dar dorința era puternică și stăruitoare... Am început lucrul și iată că am alcătuit o culegere mai degrabă săracăcioasă de cugetări, cuvinte de înțelepciune și învățături.

Fiindcă banii lipseau, răspândirea ei nu s-a făcut ușor. S-au găsit însă și mijloacele pentru a birui orice piedică. Am socotit că pot folosi drept foaie de scris punguțele de hârtie în care împachetau tutunul tutungii din Constantinopol... Pe un număr destul de însemnat de asemenea foi am scris, în fiecare zi, diferite învățături pe care le strânsesem, ca cei ce aveau să desfacă tutunul să le găsească, citindu-le din curiozitate, să învețe ce este înțelept și de folos. Acesta a fost începutul cărții aflate acum în mâinile dumneavoastră și care este rodul acestui dor al meu...”.

Nu trebuie trecute sub tăcere faptul că, de copil, în Sfântul Nectarie se ivise dorința de a fi folositor aproapelui, ca și acela că dovedea o chemare înnăscută spre preoție și spre slujirea de învățător al poporului lui Dumnezeu. Această aplecare dovedită atât de timpuriu, cât și evoluția sa de mai târziu, ar trebui considerate dovadă a dezvoltării întru Iisus Hristos a sufletului său.

Dacă sfințenia este o neîncetată cultivare a propriei firi și un drum fără sfârșit al prefacerii duhovnicești ce are trebuință numai de voința omului și de Harul lui Dumnezeu, este de la sine înțeles cât de însemnate sunt punctul de plecare, predispoziția sufletului, creșterea și educația, ca și semințele sădite în minte și în inimă la o vârstă fragedă. Dat fiind că sfinții

sunt în sânul Bisericii grâul cel bun pe care Dumnezeu îl păstrează în „cămărilor” Sale, e nevoie să cercetăm care a fost drumul pe care l-a urmat sfântul nostru și care au fost luptele sale pentru creșterea duhovnicească, pentru a rămâne pururea „după chip” și pentru a se desăvârși, cultivând neîncetat „asemănarea” sa cu Dumnezeu, până la îndumnezeire.

Aceste prime semne vădite de tânărul Anastasie, ce vor continua în faptele și gândurile sale din ce în ce mai desăvârșite, n-au fost numai o prefigurarea a drumului său minunat spre înduhovnicire, ci și temelia pe care și-a ridicat, fără vreo împotrivire, biserica din suflet. Cu toții cunoaștem, fie din experiența noastră, fie din a altora, urmările nefericite pe care le au în viață relele dispoziții, patimile născute atât în partea noastră pătimasă, cât și în cea a dorințelor, rătăcirile minții furate de vederi mincinoase, ideile trufașe cultivate la o vârstă tânără, ca și gândurile pline de semeție.

În lumina acestor gânduri se poate urmări viața unui suflet care, după ființa și firea sa este bun, dar care ar putea primi și binele și răul.

Sufletul lui Anastasie, datorită înțelepciunii sale înnăscute și datorită primelor învățături primite de la maica sa, o creștină săracă, și de la tatăl său, om temător de Dumnezeu, a fost păzit de orice vătămare și a sorbit, cu înțeleaptă grijă, esența de viață făcătoare din tot cuvântul cel bun.

PERIOADA DE PREGĂTIRE

Pronia dumnezeiască, care a pregătit vasul ales pentru sălășluirea Sfântului Duh, i-a ușurat drumul lui Anastasie pentru a-și folosi mai bine timpul și darurile sale duhovnicești. Cuviosul Anastasie a căpătat slujba de pedagog la școala Metocului Sfântului Mormânt, unde a avut prilejul de a-și spori cunoștințele căpătate în gimnaziu și de a preda el însuși elevilor din clasele mai mici. Nu împlinise nici 20 de ani.

Pentru a arăta cât era de îmbunătățit și cât de mare îi era credința în Dumnezeu, va trebui să povestim o întâmplare pe care a trăit-o în anii aceia,

pe mare. Se îmbarcase din Constantinopol pe un velier care urma să-l ducă acasă, unde se întorcea ca să petreacă, împreună cu ai săi, Crăciunul și celelalte sărbători. Pe drum, așa cum povestește Părintele Abimelec, care i-a scris viața, s-a ridicat o furtună atât de mare, încât părea că nu mai era mult și corabia avea să se scufunde, cu călători cu tot. Văzând Anastasie o pânză sfâșiată de vânt și stând gata să cadă în apă, și-a scos repede cingătoarea și a legat-o cu ea, ținând-o totodată cu mâinile, să nu-și dea drumul. S-a rugat la Dumnezeu cu pieptul plin de suspine: „Doamne, scapă-mă! Vreau să studiez și să fiu teolog, ca să-i fac să tacă pe cei ce hulesc numele Tău!”. Pe dată s-a întâmplat minunea. Corabia l-a dus cu bine până în portul său. Dacă Sfântul nu era prietenul lui Dumnezeu, atunci cum s-ar fi întâmplat o asemenea minune? „Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă” (Ioan 9, 31).

Încheindu-se formarea sa duhovnicească până la vârsta de 20 de ani, sfântul a părăsit Constantinopolul atât de încercat și a mers să locuiască în insula Hios, cea iubită de Dumnezeu, unde avea a se ocupa cu o îndeletnicire mult mai duhovnicească, pe potriva înălțimii sale, a studiilor și a chemării sale.

La început, a fost numit învățător în satul Lithio. Duminicile și la sărbători propovăduia cuvântul dumnezeiesc în biserici și folosea prilejul pentru a-i învăța pe creștini viața duhovnicească, mai întâi prin pilda pe care o dădea prin el însuși. A avut această slujire timp de 7 ani, în care a viețuit ca un monah aspru, cu puțin, în nevoie, în rugăciune și privegheri, luând seama totdeauna la sine.

După cum citim în biografia sa întocmită de părintele Abimelec, bunul Anastasie iubea într-atât rugăciunea și studiul încât, îndată ce-și termina la școală datoriile de dascăl, se grăbea spre căsuța, unde locuia singur, și se dăruia cu totul rugăciunii și citaniei atât de folositoare sufletului, mâncând o singură dată pe zi. În vremea aceea, a scris multe predici pe care le-a rostit în biserică, dar care, din păcate, s-au pierdut la marele cutremur din Hios. „Încă de atunci darul său de a scrie era atât de bogat, încât compunea și în somn câteodată, în duh și în minte, stihuri, rugăciuni și cântări închinare lui Dumnezeu”. Atât de mare era dragostea din sufletul tânărului.

Când avea timp, urca la Mănăstirea Sfinților Părinți, vestită pentru sfințenia sa, pentru a căpăta îndrumare și sfaturi de la cuviosul Pahomie, cunoscut pentru darul deosebirii duhurilor, cel care a întemeiat o adevărată epocă în Hios. Șapte ani încheiați, călăuzit de un dascăl al monahismului aflat departe de orice rătăcire, l-au ajutat să se depășească pe sine și să caute tărâmurii mai apropiate de vocația sa. A părăsit slujirea de învățător, foarte bună de altfel, și a intrat ca frate în mănăstirea, cunoscută și astăzi a Porfirogenetului, Nea Moni (Mănăstirea Nouă).

Hotărârea bunului Anastasie, ajuns acum la vârsta de 27 de ani, de a viețui într-o obște de monahi, dacă e să judecăm după chemarea sa timpurie de a se face folositor aproapelui, era un pas necesar în planurile sale de viitor. Tânărul voia a se construi pe sine și, deopotrivă, a se pregăti să intre în ierarhia Bisericii, asumându-și o poziție însemnată, ce i-ar fi îngăduit să-i învețe „pe cei fără de lege căile Domnului”.

Toate acestea s-au făcut de bună seamă la îndemnul părintelui Pahomie, vestit pentru marea sa virtute. Dar, dincolo de acestea, sufletul fratelui Anastasie, aprins de iubire dumnezeiască, căuta tărâmurii unde să se afle în comuniune nedespărțită cu Dumnezeu. O mănăstire ortodoxă este locul cel mai potrivit unde sufletul se află în unire cu Ziditorul, aceasta pe lângă puterea ziditoare și înnoitoare pe care o are viața monahală asupra sufletului.

Vedem, de altfel, din drumul străbătut de acest tânăr atât de curat, că deja înaintase în urcușul său spre îndumnezeire și că treapta pe care se afla era aceea a statorniciei și a lipirii de împlinirea țărilor sale plăcute lui Dumnezeu. Știa de acum, limpede, că scopul urcușului său era sfințenia. Curat și luminat de Duhul Sfânt cum era, vedea că, pentru a-i învăța pe alții, era neapărată nevoie să fie statornic în urmarea țelului său.

Din cele spuse până acum, reiese că Anastasie nu era un tânăr religios și exaltat, cu suflet visător și atras de himere ca și un caz nefericit, sau vânător de „mituri sofiste”, ci, dimpotrivă, că era inspirat de lucrările lui Dumnezeu. Păstrând neatinsă și neperversită firea sa „după chip” și inspirat de însăși curăția dăruită de Dumnezeu a viețuirii „după fire”, trăia și gândea în spațiul realismului spiritual al Ortodoxiei. Tot ceea ce făcea sub ascultarea Părintelui Pahomie, trebuia să fie un stadiu necesar al „luptei după regulile

jocului”. A ales să fie călugăr chiar dacă, prin alcătuirea rară a sufletului său, ar fi putut trece peste perioada de încercare înainte de a fi primit în rândul monahilor, perioadă atât de necesară însă pentru cei ce se pregătesc să fie păstori și dascăli ai Bisericii. Și spun alcătuire rară, fiindcă în sufletul său se împleteau statornicia neclintită întru bine cu curăția morală, stăpânirea minții asupra patimilor nimicitoare cu cunoașterea duhovnicească sădită de Dumnezeu și înțelegerea deplină a lucrurilor, cu care era înzestrat prin fire, cu o întemeiată cunoaștere a lui Dumnezeu și cu frica de El. De altminteri, nici nu se putea altfel.

MONAHUL LAZĂR

La mănăstirea Nea Moni a rămas timp de 3 ani ca dochimos, viețuind în nevoie și ascultare. Este fără îndoială faptul că având a îmbrăca veșmântul îngeresc, dorea a vedea mai înainte dacă va putea face față noilor sale obligații. De aceea, nu s-a călugărit mai înainte de împlinirea celor 3 ani de încercare, pe care i-au rânduit Sfinții Părinți ai Bisericii ca dogmă de călugărie.

În ziua de 7 noiembrie 1876, Anastasie a fost tuns monah cu numele de Lazăr și a intrat în obștea mănăstirii, unde slujea deja ca secretar. Suntem datori a da însemnătatea cuvenită timpului petrecut de acest sfânt monah în mănăstire, căci acolo s-a supus de bună voie la ascultare, ca să se lepede de voia sa, să sporească și să se întărească în smerenie. De altfel, numai acolo putea, eliberat de grijile sfâșietoare din lume, adunându-și toate puterile sufletului, să petreacă cu Domnul său iubit „față către față” și să se unească cu Dânsul prin nevoințele, cântările neobosite, doxologiile și rugăciunile fierbinți, mereu „mai curat și mai desăvârșit”.

Cu adevărat sufletul preacuviosului Lazăr, ce nu gustase vreodată din plăcerile aducătoare de moarte ale lumii, era cu totul nepătimitor. Dorințele îi erau stinse, mânia și aprinderea de toate îi erau îndreptate de

dragoste, iar mintea îi era îmbogățită de vederile duhovnicești, de smerenie și de blândețe. Era dăruit cu de toate pentru a avea parte de unirea, mai presus de orice înțelegere, cu energiile nezidite ale lui Dumnezeu.

Căci, dacă sufletul nu este eliberat de tulburările patimilor, nu-și poate uni puterile într-o conlucrare armonioasă și, fără această unire, Harul dumnezeiesc nu lucrează, Sfântul Duh „se întristează” și lasă sufletul lipsit de binefaceri, adică fără lumină, fără bucurie și fără dragoste.

Cei 3 ani, în care preacuviosul monah Lazăr s-a ferecat de bunăvoie în obștea sfinților nevoitori, au fost de bună seamă cei mai rodnici. Cunoștea acum care era puterea duhului său, iar Harul dumnezeiesc îl întârea pe măsura luptelor sale și pe măsură ce-și sporea darurile date lui de Dumnezeu. Cu toate că sufletul său era atras spre nedespărțita desfătare de iubirea lui Hristos în mănăstire, acesta îi ardea în același timp și de dorul aprins tot de Dumnezeu de a fi de folos nemijlocit fraților săi întru Hristos prin propovăduirea Evangheliei.

Mai multe sunt căile sufletului spre „sfințenia fără de care nimeni nu-L va putea vedea pe Domnul”. Aceste căi sunt diferite, cum cu neputință de imitat este personalitatea fiecăruia din noi, (personalitate) care pe unele le alege iar pe altele le lasă, fie de la sine, fie fiind noi luminați de Dumnezeu. De aceea, profetul David spunea: „mi-ai arătat căile vieții”. Sufletul nobil al monahului Lazăr, luminat încă din anii prunciei, era îndreptat spre predania cuvântului lui Dumnezeu. Urmarea a fost că s-a format și s-a pregătit pas cu pas pentru acest țel, consimțind și la „mucenicia conștiinței”.

Pentru aceste motive a primit să fie hirotonit ierodiacon, cu dorința încă nemărturisită de a-și continua studiile. Lucrul acesta ar fi fost însă foarte primejdios și cu totul împotriva tradiției ortodoxe pentru un alt monah care n-ar fi ajuns la aceeași înălțime a virtuții. Într-adevăr, fără conștiința putinței - atât cât ținea de dânsul - de a înfrunța și de a birui ispitele lumii, pentru sensibilitatea monahului Lazăr de 30 de ani ca vârstă, de acum era de neconceput orice gând de a-și duce mai departe studiile de teologie, chiar dacă acest gând pornea din iubire frățească și din dorința de a sluji Biserica în lume, în mijlocul atâtor primejdii.

Dar primele semne ale sfințeniei sale, arătate atât de devreme,

constituiau excepția atât de rară, de vreme ce întreaga sa alcătuire, firea sa cea bună, creșterea, educația și învățătura de care avusese parte, dimpreună cu Harul dumnezeiesc, îl arătau drept vasul ales al Sfântului Duh, drept mintea pregătită a primi lucrările înțelepciunii dumnezeiești și, prin urmare, drept cel capabil de a simți și în afara mănăstirii aceeași pace duhovnicească și aceeași libertate.

Astfel, la 15 ianuarie 1877, preacuratul monah a primit harul primei trepte a preoției de la Mitropolitul de atunci al Hiosului, Grigorie, schimbându-și numele din Lazăr în Nectarie. Hirotonia a avut loc în Biserica Sfinților Martiri Mina, Victor și Vichentie. Nu avem informații despre slujirea sa nici ca monah, nici ca ierodiacon, dar presupunem, fără a fi în primejdie a greși, că viețuirea i-a fost, și într-un caz, și în celălalt, deopotrivă cu cea a îngerilor. Ar fi de ajuns să citim scrisoarea pe care Sfântul Părinte a trimis-o monahiei Eusebia sau pe cea trimisă monahului Ioasaf, ca să ne dăm seama cum înțelegea și cum trăia monahismul. Ar ajunge să-i studiem învățăturile despre clerici din „Pastorală” pe care a scris-o, pentru a vedea cât de înaltă era pentru dânsul preoția.

Într-un alt capitol vom vorbi despre învățătura sa despre Sfinții Părinți, învățătură care, așa cum își va da seama cititorul, izvorăște din propria sa experiență.

STUDIILE DE TEOLOGIE

Una din intențiile prea sfințitului ierodiacon Nectarie era să termine mai întâi liceul, fără de care nu putea deveni teolog și nu-l putea sluji lui Dumnezeu, așa cum făgăduise pe corabie, când Domnul a înfăptuit pentru dânsul acea minune rară. Mănăstirea sa nu-l putea întreține la școală, dar și-a luat asupra lui, această sarcină, un locuitor bogat al Hiosului, Ioannis Horemis, care-i aprecia în chip deosebit marea virtute. Acest domn l-a ajutat să-și termine liceul, plătindu-i toate cheltuielile. Ierodiaconul Nectarie a luat,

așadar, binecuvântare de la părintele stareț și a plecat la Atena, în anul 1877. După 3 ani s-a întors la mănăstire cu diploma de absolvent.

La mănăstirea Nea Moni a rămas atunci mai mult de un an, petrecând în nevoie și rugându-se neîncetat la Dumnezeu să-l ajute să studieze teologia, chiar dacă între timp devenise un teolog desăvârșit, atât în ce privește cunoștințele de teologie, cât și latura esențială a teologiei, trăirea ei în necurmata lucrare a virtuților înalte și în rugăciune adevărată, așa cum spune Sfântul Evragrie: „dacă ești teolog, te vei ruga cu adevărat; și dacă te vei ruga cu adevărat ești teolog”.

Deoarece bani nu avea, Domnul Care-l veghea și dorea a-i împlini cererile inimii sale, i-a arătat unde să caute sprijin: Patriarhia Alexandriei. A plecat așadar la Alexandria pe la sfârșitul lui septembrie 1882, din nou cu binecuvântarea părintelui stareț Nichifor, care-i dăduse și o scrisoare către arhieriei, în care-l recomanda cu aceste cuvinte: „... îl recomandăm ca pe un frate cucernic, virtuos, cu cele mai nobile purtări și obiceiuri și dăm mărturie pentru integritatea caracterului său...”.

I-a înfățișat dorința sa bătrânului Patriarh Sofronie care, văzând frumusețea caracterului ierodiaconului și apreciind bărbatul sfânt care venise la dânsul după recomandările foarte onorante pe care le avea și pe care o mănăstire nu le dă ușor unui monah dacă nu este „aur curat”, i-a primit cererea. Patriarhia Alexandriei s-a obligat să plătească studiile prea cuernicului Nectarie, cerându-i în schimb să slujească după absolvire la Patriarhia Alexandriei.

Ierodiaconul s-a întors la Atena și s-a înscris la Facultatea de Teologie, în anul 1882. A absolvit-o după 3 ani cu titlul de licențiat în Teologie, întreținându-se din bursa pe care o căpătase.

Dacă ar voi cineva să cerceteze cu ce anume au contribuit liceul și Universitatea la formarea sa duhovnicească, culturală și științifică - și este un lucru important acesta - putem spune că liceul l-a ajutat să-și cultive mințile și i-a dat posibilitatea să-și îmbogățească foarte mult cunoștințele și să dobândească o înțelepciune omenească mai înaltă. Pe de altă parte, Universitatea, unde ar fi trebuit să studieze teologia ca pe o știință, nu i-a oferit cunoștințe teoretice vrednice de tradiția Ortodoxă.

Este un lucru cunoscut că tradiția noastră (greacă) ortodoxă a fost întreruptă pe toată perioada întunecată a turcocrăției. La tânăra Facultate de Teologie din Atena predau pe atunci profesori care studiaseră la Universități protestante sau catolice din Europa și care fuseseră învățați să gândească după una sau alta din tradițiile eretice și să aplice metodele teologice ale scolasticii sau ale raționalismului. Rezultatul a fost că toți profesorii de atunci predau drept teologie un amalgam de teorii pe jumătate ortodoxe, tomiste sau luterane, conform cărora îl putem recunoaște pe Dumnezeu fie prin definiții filozofice, fie prin categoriile aristotelice. Toate aceste teorii duc însă la o altă formă de ateism, anume la un agnosticism total.

În spațiul nostru (grec), prin tradiție ortodox, se putea vedea atunci o rivalitate lipsită de har a celor două teologii eretice, ce se întreceau pentru a dobândi întâietatea. Astfel, teologia mistică a Sfinților Părinți, în toate aspectele ei, fie era ignorată, fie era surghiunită ca întunecată și neîntemeiată pe fapte mărturisitoare; aceasta, de vreme ce nu se întemeia pe principiile scolasticii sau pe silogismele filozofice care, cu atâta sârg, cultivau studii apologetice considerate ca o promovare a argumentelor logice pentru dovedirea existenței lui Dumnezeu!

Cu alte cuvinte, teologia, pe vremea ierodiaconului Nectarie, fixase și limitase credința ortodoxă, pe care Domnul Însuși ne-a lăsat-o în învățăturile Sale, la o funcție rece a intelectului și la „cele 7 Taine” ale Bisericii. Urmarea a fost că monahismul a fost considerat unul din fenomenele istorice trecute, că viața mistică în Hristos a luat în mintea lor forma unui misticism întunecat, că lumina dumnezeiască și nezidită a fost identificată cu emanațiile luminoase massaliene, că rugăciunea inimii trimise nouă de Dumnezeu au fost interpretate ca semne ale unei minți suferinde.

Potrivit unei asemenea judecăți, lesne se putea crede că atât învățătura mistică a Sfinților Părinți cât și viața lor plină de Duhul Sfânt ar fi fost eretice și purcese dintr-o pătimire a minții. Din păcate, ecouri puternice și autentice ale acestei mentalități neortodoxe au răzbătut până la penultima generație de profesori universitari, căci le întâlnim în Patrologii și în multe studii teologice. Toate acestea sunt urmări ale despărțirii Teologiei în știință și trăire duhovnicească. În realitate, un teolog trebuie să îmbine în sine trăirea cu

contemplarea, cunoașterea cu experiența sa personală, nu doar „învățând, ci și pătimind cele dumnezeiești”.

Toate acestea trebuiau spuse pentru a da cititorului o imagine corectă a studiilor teologice din vremea luminatului ierodiacon și pentru a vedea dacă l-au influențat cumva pe dascălul de mai târziu al Evangheliei, pe teologul și scriitorul și, mai târziu, pe directorul Seminarului Teologic Rizarios.

Ne vom opri aici cu judecățile noastre, adăugând doar o singură observație: dacă preacuviosul nostru Părinte Nectarie n-ar fi trăit cu adevărat Ortodoxia, dacă viața nu i-ar fi fost o neconținută rugăciune petrecută în lacrimi duhovnicești, în adâncă smerenie și în iubire aprinsă pentru Dumnezeu și pentru aproapele, i-ar fi fost cu neputință să primească energiile Sfântului Duh, cu prisosință revărsate asupra sa. Să ne închipuim câtă putere a primit Cuviosul ca să înfrunte și să respingă influențele care strică firea îndumnezeită a omului și pe care le-a simțit în cei 3 ani petrecuți la Universitate, ani în care a fost pus la o mare încercare.

LA PATRIARHIA DIN ALEXANDRIA

Ierodiaconul Nectarie, radiind de zel, de Har și de o rară strălucire a minții, după ce primise bogată hrană pentru suflet și pentru duh și după ce își îmbogățise cultura, s-a dus să slujească Biserica Alexandriei, căreia îi datora întreținerea sa la Universitate. A plecat din Atena la sfârșitul lui 1885 sau la începutul lui 1886.

Se pare că, îndată după sosire, bătrânul Patriarh l-a folosit ca predicator. Credem că așa a fost pentru că a publicat la scurt timp, poate la cererea credincioșilor din Alexandria, predicile însuflețitoare și întăritoare în credință, rostite atunci. Astfel, după „Cuvinte bisericești”, pe care le publicase în 1884 student fiind, a urmat acest opuscul, căruia i-a dat titlul „10 Cuvinte bisericești la Postul Mare”. Sunt omilii în care apar, în toată strălucirea lor,

duhul său curat, sufletul său sfințit, toată simțirea sa ortodoxă, erudiția și darul său de scriitor bisericesc. Sinceritatea tulburătoare, care răzbate din ele, porcede din deplina armonie care exista între viața și cuvintele sale. Urmând Apostolului Pavel, ca un bun lucrător al pământului, se împărtășea mai întâi dânsul din rodul Harului lui Dumnezeu și apoi îl dăruia fraților săi întru Hristos, cu iubire vie și în rugăciune.

Era deja un bărbat matur, ajuns la vârsta de 40 de ani, sporit în vârstă, în har și înțelepciune. La 23 martie 1886 a fost hirotonit presbiter de bătrânul Patriarh Sofronie, în Catedrala Sfântul Sava, iar în august a fost ridicat la treapta de arhimandrit. I s-a încredințat, de asemenea, și slujirea de predicator și secretar al Patriarhiei. Mai târziu, a fost trimis la Cairo unde a fost numit consilier patriarhal.

S-au păstrat mărturii fără număr din timpul slujirii sale ca presbiter și păstor, mărturii ce dau măsura sfințeniei sale, a râvnii ce-o arăta pentru zidirea poporului lui Dumnezeu și a iubirii sale pentru El și pentru aproapele.

Devenise un om în puterea vârstei, un bărbat sfânt ce dovedea că virtuțile, cu care-l înzestrase Dumnezeu, îi erau bine întemeiate în suflet. Mintea sa îndumnezeită era cu statornicie îndreptată spre cele sfinte. Trăirea dumnezeieștilor doruri și cucernicia sporeau la dânsul neîncetat, fiind mai presus de pământeștile desfătări. Ardea ca un serafim în timpul Sfintei Liturghii, pe care o slujea în biserica Sfântul Nicolae.

În tot timpul slujirii sale la Patriarhia din Alexandria, a udat cu izvoare dătătoare de viață sufletele însetate ale creștinilor ce alcătuiau comunitatea greacă din Egipt. Când acest preacurat preot al lui Dumnezeu mărturisea credincioșii, spovedania făcută la dânsul le întorcea sufletele de la păcat, le schimba, le făcea să cunoască și să trăiască adevărata metanie și le ajuta să renască. Poporul lui Dumnezeu, turma pe care o păstorea Sfântul Nectarie, îl dorea pe păstorul cel bun, fiindcă era un adevărat luceafăr care strecura lumină în sufletele întunecate de păcate și care le tămăduia rănilor pricinuite de diavol, folosind drept leacuri Harul lui Dumnezeu.

Dragostea și grija sfântului pentru frumusețea casei Domnului, însoțită de dăruirea credincioșilor, a împodobit cu fresce bizantine biserica

„Sfântul Nicolae”, pe atunci nepictată. Cheltuielile au fost suportate cu bucurie de fiii săi duhovnicești, fiind și acesta unul dintre exemplele pentru influența ce o avea Părintele asupra acelor suflete, părăsite mai înainte, dar și de ascultarea lor de către păstorul lor.

Cei 3 ani, în care a lucrat via lui Hristos, au fost de-ajuns ca să se facă iubit de credincioși dar și pizmuit de oamenii Bisericii, cei împreună cu el slujitori.

MITROPOLITUL DE PENTAPOLIS

Ca semn al recunoașterii meritelor, atât ca păstor cât și cleric, arhimadritul Nectarie a fost ridicat în treapta de Mitropolit de către Patriarhul Sofronie, la Mitropolia Pentapolisului. Prin urmare, la 15 ianuarie 1889, a fost hirotonit arhiepiscop titular în proaspăt împodobita biserică a Sfântului Nicolae, de către Patriarh, alături de care au slujit foștii arhiepiscopi Antonie de Corfu și Porfirie al Sinaiului.

Proaspăt hirotonitul arhiepiscop Nectarie, a rămas ca director al biroului patriarhal la Cairo, dar în realitate continua a fi presbiter, slujind însă ca arhiepiscop. Sfântul Nectarie avea într-însul severitatea neînduplecată cu iubirea cea mai duioasă; neprihănirea cu compătimirea plină de blândețe, afișată atât în vorbe cât și în fapte; pentru dânsul, legea lui Dumnezeu era mai sfântă decât orice iar încălcarea ei i se părea o vină și un mare păcat, nelegiuire și spurcăciune la un loc. În același timp, păcătosul era neobosit să grijă, fiindcă încerca a-l îndrepta arătându-i totdeauna iertare și milă. El însuși era sever și iubitor deopotrivă, sfânt și compătimitor. Părintele său era Dumnezeu, iar frații săi - toți oamenii, mai ales cei credincioși. Era blând și apropiat tuturor, precum este firea uman-dumnezeiască. După Har primise neprihănirea și sfințenia, iar prin firea sa curată avea blândețea și apropierea de oameni.

Istoria ne-a arătat că sfinții au fost întotdeauna oameni cu totul deosebiți de cei în mijlocul cărora s-au născut. Sunt foarte puțini aceia care,

primind binefaceri de la dânșii, îi rabdă printre ei și îi iubesc. Cei mai mulți, însă, nu-i înțeleg, nici îi îngăduie în preajma lor, urându-i, fiindcă prezența și cuvântul sfinților sunt muștrătoare. Din această pricină, sfinții sunt pentru ceilalți o povară și mereu ținta privirii tuturor. De ce ei să meargă pe o cale deosebită de a lor, de ce căile lor să fie altele?

Poporul, simțindu-se muștrat, nu-i suferă pe sfinți, urându-i. Conducătorii, și ei, fără deosebire, îi urăsc la rândul lor, fiindcă înstrăinează poporul, și de aceea îi vrăjmășește și pizmuiește pe sfinți. Să ne amintim de profeți, de cei dreți ai unui neam, de Însuși Iisus Hristos Dumnezeu, de Apostoli, de sfinții Bisericii. Sfințenia este o muștrare zilnică, tăcută sau grăită, adresată celor ce nu sunt sfinți, celor căzuți sau aflați în orbire. Sfințenia, cu cât este mai puțin suferită, cu atât este mai muștrătoare, fie prin tăcere, fie prin cuvânt.

Așadar, Mitropolitul de Pentapolis, care era sfânt în suflet, în purtări, în cuvânt, nu putea scăpa de legea răutății omenești. De aceea, chiar în Patriarhie s-au ridicat împotriva lui valurile pizmei. Astfel, a început a se pune în mișcare mecanismul întunecat al invidiei. Dat fiind că Sfântul era curat în toate și nimic nu i se putea reproșa, pizmuitorii au găsit arma clasică: defăimarea.

Dar „pentru cei ce-L iubesc pe Dumnezeu totdeauna răul conlucrează spre împlinirea binelui”, ponegrirea Părintelui s-a transformat în izvor de haruri pentru Biserica Greciei.

„FERICIȚI VEȚI FI ȘI ATUNCI CÂND VĂ VOR PRIGONI...”

Omul lui Dumnezeu, aprins de iubirea pentru El și de dorința de a fi folositor fraților săi întru Hristos, era absorbit cu totul de îndatoririle iubirii, ale păstoririi credincioșilor, ale slujirii cuvântului, dar și de cele ale scrisului, în vreme ce oamenii invidioși, îi lucrau defăimarea. Îl acuzau că ar fi

râvnit conducerea Patriarhului Sofronie și nu s-au ferit să se atingă de viața sa morală. Patriarhul, de acum bătrân și neputincios a mai cunoaște ce se ascundea în sufletul celor din anturajul său, a dat crezare celor auzite și, fără a le mai cerceta, a hotărât încetarea din funcție a Mitropolitului de Pentapolis, la 3 mai 1890. I-a interzis să mai între în târgurile de lângă Cairo și în orașul vechi, dar i-a îngăduit să rămână la chilie ca să studieze, să scrie și să ia parte la masă în trapeza comună, împreună cu preoții. I s-a îngăduit, de asemenea, să slujească acolo unde avea să fie chemat de credincioși.

Sfântul Nectarie nu era un om obișnuit. Era prin fire o minte stăpână peste patimi. Prin virtutea și înțelepciunea de timpuriu dobândite, prin viața sa îndumnezeită și prin Harul primit cu prisosință ca vas ales ce era, dobândise deja statornicia într-o bine, încât la cei 40 de ani împliniți, aceasta îi devenise a doua natură. Exprimat în termeni teologici, se întorsese la starea cea după fire: „cel ce a gustat din cele făgăduite, le respinge pe cele prezente, fiindcă în ele s-a golit de toată dorința”, spun Sfinții Părinți. Golirea de dorință a Sfântului Nectarie în cele dumnezeiești reiese din scrierile sale din acea vreme, credința și împărtășirea de viața din ceruri, acolo unde locuia încă din copilărie.

Sfântul Nectarie era învățat cu războiul celui rău și cunoștea legea după care „trebuie să fii ispitit pe măsura înălțimii virtuților tale”. Prin urmare, de vreme ce cunoașterea sa duhovnicească îi permitea să-și explice nedreptățile pe care le îndura, nelipsindu-i nici tăria sufletească de a răbda mahnirile ce urmau să vină și care aveau drept scop o și mai mare îmbunătățire, a înfruntat și răbdat ispita cu o nepătimire demnă de cea a Sfinților Părinți. Așa cum s-a observat și din alte întâmplări asemănătoare de care a avut parte Sfântul Nectarie, acesta a rămas netulburat și împăcat în sufletul său, tot numai iubire, rugându-se pentru cei ce-l vătămau și prigoneau, așa cum cere porunca dumnezeiască.

Marea sa virtute de a răbda cu bucurie ispitele, nu l-a părăsit nici la bătrânețe, dacă judecăm după mulțimea ispitelor. A rămas în chilia sa, studiind și scriind, în pacea sufletului, cu o iubire nemișorată pentru inamicii săi. Desigur, depunerea Părintelui din funcțiile sale a nedumerit și întristat credincioșii, care-și pierduseră păstorul. Se mai iveau prilejuri de a se întâlni

atunci când săvârșea Sfintele Taine. Atunci, fiii săi duhovnicești aveau mult folos, împărțându-se din dumnezeiasca sa blândețe și pace.

Așa a petrecut un an, îndurând toate umilințele și așteptând să se arate voia Domnului. Prigonitorii Sfântului, nemulțumiți cu actuala pedeapsă, au căutat să-l îndepărteze de tot, printr-o notă de la însuși Patriarhul Sofronie care îi cerea Părintelui Nectarie să părăsească Egiptul. Motivul eliberării de îndatoririle avute la Biserica Alexandriei, trecut în cartea canonică ce i-a fost dată la 11 iulie 1890, a fost clima țării. Adevărul este că cei de la Patriarhie nu se putuseră obișnui cu „clima” duhovnicească a sfântului.

Locuitorii din Cairo - despre care Cuviosul Părinte ar fi putut spune ca Sfântul Grigorie Teologul: „O, Treime Sfântă, scapă poporul meu, căci e al meu, chiar dacă altfel ni s-a rânduit” - s-au întristat la vestea plecării Părintelui. În ziua de 29 iulie 1890, chiar înainte de plecare, enoriașii i-au trimis Părintelui lor, Nectarie, o scrisoare cu peste 900 de semnături, în care își mărturiseau dragostea lor pentru bunul păstor.

PREDICATOR ÎN GRECIA

Plecând din Alexandria, Sfântul Nectarie nu a luat cu el amintirile amare și întristarea de a fi fost alungat ci, unit în iubire cu Dumnezeu, rugându-se neîncetat cu aprindere, smerit și iubitor de aproapele, nu s-a lăsat pradă gândurilor născute în cei slabi de răutate și răzbunare, ci era liniștit și împăcat cu sine însuși și cu ceilalți, cu cuget bun și inimă curată, lăsat cu totul în voia Domnului.

Orașul Atena, dacă e să dăm crezare ziarelor de la 1890, era mai rău decât un cătun (cătunul este mai mic ca satul). Poporul nu era prea educat, nici prea cultivat, iar Biserica nu ocupa un loc important în viața sa. Cărți duhovnicești erau puține, predicile și omiliile asemenea. Episcopii își împlineau numai datoriile de rând iar predicatorii erau o specie rară și de lux. Pe atunci, se considera că era de ajuns unul singur pentru o întreagă eparhie.

Pe acea vreme, în toată Grecia, domneau muțenia, întunericul, ignoranța, ce înflorea laolaltă cu superstițiile. În această stare vrednică de plâns a aflat Cuviosul Părinte Atena. Din puținele informații disponibile, aflăm că Biserica Greciei a avut nevoie de un an ca să-l numească predicator în Evia. La 15 februarie 1891, Părintele Nectarie a început a sluji ca predicator, aflându-se totodată în situația neobișnuită a unui ierarh căruia i se dă această slujire (adică, el fiind ierarh, l-au instituit ca predicator). Era însă planul lui Dumnezeu Care voia ca robul Său să treacă prin toate treptele smereniei, pentru a fi celorlalți pildă vrednică de urmat.

Dar, de parcă nu erau de ajuns umilințele pe care le îndurase la Atena, batjocorit un an întreg de autoritățile bisericești și politice, acceptând să slujească oriunde era trimis, ca să se poată întreține, căci se afla în mare sărăcie și lipsă, alte ispite îl așteptau, „de parcă soarta sa ar fi fost să lupte întreaga viață”, așa cum s-a scris despre un alt luptător al lui Hristos, Sfântul Grigorie Palama.

Se pare că vrăjmașii Sfântului, deși reușiseră să-l alunge departe de Alexandria, tot se mai temeau că s-ar putea întoarce și de aceea încercau, ca prin oamenii din Atena, să-l distrugă, vorbindu-l de rău în toată regiunea. În prima duminică de slujire, când a ieșit din altar, la Sfânta Liturghie, să vorbească mulțimii, aceștia au început să iasă afară. Cu toate acestea, Arhiepiscopul cel blând a vorbit fără tulburare, limpede, cu iubire, în timp ce în biserică se auzeau șușoteli și ironii. În duminica următoare, s-a întâmplat la fel, dar de această dată a înțeles cărui fapt se datorează aceasta.

Cu toate acestea, smeritul și blândul cu inima Părinte a lăsat să se prefacă în rugăciune tristețea pricinuită de vrăjmași și de poporul stârnit, care țineau să-i arate că nu-l doresc. Fiecare iubirii este însă aceasta: să nu se schimbe în dușmănie ci, dimpotrivă, să se roage cu și mai multă râvnă pentru toți cei rătăciți de satana. Sfinții, fiindcă sunt înainte-văzători și primesc darul deosebirii duhurilor, deosebesc firea obișnuită a oamenilor de cele ce-i sunt străine, adică de rău. Sfinții urăsc răul dar și mai mult îi iubesc pe cei vătămați de rău, care nu au altă cauză decât pe diavol.

Dumnezeu, Care nu-l lasă pe om să fie ispitit mai mult decât poate îndura, a întors lucrurile în așa fel încât poporul să afle despre campania

de defăimare ce se ducea împotriva credinciosului Său fiu. Într-o săptămână, aflând despre tot ce îndurase smeritul Părinte predicator, tot poporul s-a întors de la ură la iubire, compătimentindu-l pentru nedreptățile și calomniile de care avusese parte.

Într-adevăr, în cea de-a treia duminică de la sosirea Părintelui în Halkida, Catedrala devenise neîncăpătoare pentru tot poporul binecredincios care venise cu inima deschisă, nu numai să-l asculte pe strălucitul predicator, ci și ca să repare greșeala în care-l târâseră. Sfântul Nectarie, ca întotdeauna, adâncit în sine, părând a cugeta la cele ce avea să spună, cu chipul senin, după psalmul de împărtășanie a ieșit din sfântul altar și, în mijlocul unei tăceri impunătoare, a început să vorbească despre smerenie și mândrie. La sfârșitul predicii, poporul lui Dumnezeu a izbucnit în aplauze și aclamații. În felul acesta îi dovedea Părintelui că înțelesese că era un om curat și cuvios, trimis de Dumnezeu. Poporul poate fi purtat în rătăcire o vreme, dar descoperă, până la urmă, adevărul.

Preasfințitul Nectarie, așa cum nepăsător rămăsese când oamenii voiseră să-l rănească, și acum tot netulburat a rămas, neauzind parcă aclamațiile credincioșilor. Era obișnuit să se roage pentru hulitorii și prigonitorii săi, dar și să-și alunge din suflet laudele ce i se aduceau și să le trimită lui Dumnezeu, singurul Căruia I Se cuvin, spunând: „Nu nouă, Doamne, nu nouă, ci numelui Tău dă slavă...”.

Ziarul „Evripos”, din Halkida, anunța dinainte toare predicile și Sfintele Liturghii care urmau să fie ținute de Sfântul Nectarie în diferite locașuri. Scria, de pildă: „Acest om atât de cult al Bisericii, pe care de multe ori l-am auzit predicând fie în bisericile, fie în școlile noastre, și-a atras respectul și prețuirea cetățenilor care vin în număr atât de mare ca să asculte și să învețe multe de la dânsul, lăudând foarte mult atât forța argumentelor, cât și elocința (talentul) înnăscută a cuviosului propovăduitor”.

Senzația pe care o produsese prezența și cuvântul său dumnezeiesc era atât de mare, încât credincioșii îi cereau să predice cât mai des cu putință. Se născuse și o rivalitate între orașe, care se întreceau să-l păstreze pentru mai mult timp. Ziarul „Evripos”, dând glas simțămintelor credincioșilor, nota: „Din cele ce scriu ziarele din Kimi, plecarea Prea

Sfințitului Mitropolit de Pentapolis, Părintele predicator al Eviei, a lăsat o negrăită tristețe și amintiri de neșters. Absența sa din amvon, în aceste zile sfinte, a produs o mare tulburare. Într-adevăr, în absența sa, locuitorii din Kimi simt o nesousă tristețe, întrucât în răstimpul scurtei sale șederi în orașul lor, Prea Sfințitul s-a purtat ca un adevărat părinte duhovnicesc. Cuvintele sale, atât de folositoare sufletului, limpezi, simple, pe înțelesul tuturor, îndreptate în cea mai mare măsură spre latura practică a vieții și vădind foarte multe cunoștințe, i-au mișcat pe toți până în adâncul inimii și a adus poporul binecredincios la simțirea adevărată. Cum s-ar fi putut ca această învățătură să fi dat alte roade, de vreme ce Părintele pe sine se dă pildă, arătând grijă, iubire părintească și purtare cu adevărat creștinească, aceeași față de toți?”

Bucuria creștinilor din Evia, îmbunătățiți de pe urma prezenței în mijlocul lor a acestui luminător al Bisericii, a fost umbrită, pentru o vreme, de știrea mutării Părintelui în Laconia. În cel mai scurt timp, 509 cetățeni ai Halkidei, aflând vestea, n-au pierdut vremea, ci au înaintat o cerere către Ministerul Cultelor, în care rugau autoritățile să revoce mutarea Părintelui, spre a nu fi năpăstuiți credincioșii Eviei. Printre altele, în cerere scriseseră: „Vestea neașteptată a lovit și a tulburat comunitatea noastră, care are o nespusă prețuire pentru precuviosul Părinte, care, cu atâta elocință (talent) și convingere, propovăduiește cuvântul Domnului după legea Sa, fermecându-i pe toți credincioșii și întărindu-i în credința Sfinților Părinți”.

După ce și-au expus mai departe argumentele prin care încercau să convingă ministerul, semnatarii petiției adaugă următoarele: „Întăriți în această convingere și din sentimentul că, pentru îmbunătățirea morală a comunității noastre, devine necesar ca astfel de Părinți predicatori, cum este Înalt Prea Sfințitul de Pentapolis, să propovăduiască cuvântul Domnului, îndrăznim ca cetățeni și creștini preocupați de formarea noastră socială, din care izvorăsc toate celelalte foloase, și morale și politice, să rugăm fierbinte Ministerul dumneavoastră să revoce hotărârea de transferare a Părintelui Nectarie, emisă chiar în mijlocul Postului Mare, când înțeleptul Părinte predicator nu încetează, prin dumnezeiasca sa propovăduire, să dea hrană duhovnicească și să mângâie poporul și, totodată, să aducă la căință toate clasele societății, dat fiind că propovăduirea dânsului este diferită de omiliile

călugărești stereotipe și, de multe ori, lipsite de sens...”.

„IATĂ, A IEȘIT SEMĂNĂTORUL...”

Ca urmare a acestei cereri, ministerul a fost nevoit să renunțe la mutarea cuviosului Părinte, fapt ce a fost sărbătorit cum se cuvine de tot poporul. Prea Sfințitul insufla tuturor zelul slujirii lui Dumnezeu și semăna, dimpreună cu binecuvântări, cuvântul adevărului în orașe, comune și sate, în insulele Skiathos, Skopelos și Skiros, trezind la pocăință conștiințe amorțite de zeci de ani de părăsire, și cultivând țarinile înțelenite ale sufletelor nefericiților creștini.

Pe lângă cuvântul rostit în biserică, Sfântul se sluzea și de cuvântul scris cu care voia să lumineze neîncetat și temeinic drumul credincioșilor spre Dumnezeu. De aceea, a scris cartea „Despre revelarea lui Dumnezeu în lume”. Ignoranța și ateismul erau atât de răspândite în epoca Părintelui, încât a fost nevoit să folosească metodele Apologeților ca să combată teoriile materialiste ce făceau ravagii în Grecia. Erau teorii răspândite de oameni de știință „luminați”, care se întorseseră din Apus. Sfântul a închinat cartea locuitorilor Halkidei și a dăruit-o pretutindeni în regiune.

Era un duhovnic neobosit și se străduia din răspuțeri să-i întoarcă pe oameni pe calea mântuirii. Deja intrase în conștiința credincioșilor Halkidei, care, într-un raport din 1893, cereau ca iubitul lor propovăduitor să le fie și păstor, de vreme ce tronul Arhiepiscopului Halkidei rămăsese văduvit de peste un an. Însă, pizma cuibărită în inimile unora a zădărnicit dorința fiilor săi duhovnicești. Dar acestea s-au întâmplat pentru a se arăta iarăși frumusețea sufletului Sfântului Părinte și adâncă sa smerenie.

După ce, timp de 2 ani și jumătate, a slujit cuvântul lui Dumnezeu în Evia, era acum rândul altor creștini să primească binefacerile sale, ca duhovnic, și ale cuvântului său care îi aducea pe credincioși la trezvie. Astfel, pe la sfârșitul lui august 1893, a fost mutat în Fthiotida și Fokida. În Evia au

primit vestea cu durere nemărginită, dar s-au supus de această dată voii Domnului. Un ziar al vremii publica un articol de rămas bun, cu multe elogii la adresa Părintelui: „Prin elocința (talentul) și cuvântul său convingător, a încântat de multe ori auzul credincioșilor și și-a atras respectul lor. Bărbat erudit și cunoscând toate câte e dator a le cunoaște cineva pentru a cuvânta de la amvon, Înalt Prea Sfințitul nu seamănă cu retorii obișnuiți ai Bisericii, a căror predică se reduce la câteva banalități și la o gesticulație insuportabilă. În fiecare cuvânt al Părintelui descoperim un subiect nou, care e tratat cu cea mai mare înțelepciune și elocință, Părintele abținându-se, cu demnitate, de la orice mișcare sau expresie a chipului”.

Predicator în Fthiotida n-a rămas mai mult de șase luni. Faima de bărbat sfânt și de teolog strălucit și erudit se răspândise în toate cercurile bisericesti și politice și, ca urmare, a fost întrebat dacă ar voi să preia conducerea cunoscutului Seminar Teologic Rizarios. Propovăduirea lui rănea inimi, făcea suflete să ardă și le învia, fiindcă se ivea din adâncuri, ca un amestec de Har și fire omenească, de înțelepciune și trăire, de iubire și suferință. Toate aceste lucrări se vedeau pe chipul său liniștit și senin, când vorbea sau când rămânea tăcut, în felul său de a fi, în gesturile sale măsurate, în glasul său plin de blândețe, în privirea sa curată și în viața sa de sfințenie.

În perioada de slujire în Fthiotida, Dumnezeu, prin purtarea Sa de grijă, i-a dăruit Părintelui un fiu duhovnicesc, Kostis Sakkopulos, ce va deveni împlinitorul credincios al voii sale până la sfârșitul vieții sale, și care îi va sluji mănăstirea. După ce a terminat Seminarul Teologic, ajutat de Părinte, acesta i-a rămas slujitor credincios și a fost omul său de încredere. Pentru noi el este un izvor prețios de informații despre viața și lucrarea Sfântului.

În familia lui Sakkopulos, familie ce ducea o adevărată viață creștinească, Părintele îi aflase pe cei mai dragi oameni în Lamia, de unde mergea să predice în tot ținutul. Se pomenește deseori o predică pe care Părintele a ținut-o în Galaxidi, un sat de pescari greu lovit de soartă. Se dusesse să mângâie sufletele mamelor, surorilor, soțiilor și copiilor loviți de pierderea celor dragi, pieriți în lupta cu marea.

În cuvântul de îmbărbătare, rostit atunci, se vede suportul dogmatic al negrăitei sale iubiri pentru Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. A

vorbit cu căldură despre ajutorul Maicii lui Dumnezeu, Cea care „este Cea mai mare mijlocitoare a noastră, care primește rugăciunile tuturor, neîmplinirile și așteptările tuturor, pentru a I le duce, cu îndrăznire de Maică, Fiului Său Iisus Hristos, Domnului biruitor pe cruce”. Le-a vorbit apoi despre marea virtute, aceea a îndurării, a Maicii Domnului, pe Care a numit-O „luptătoare preamărită a îndurării”.

I-a mângâiat pe credincioșii din Galaxidi și prin rugăciunile sale către Îngerul lui Dumnezeu, pe care l-a implorat să nu-i părăsească. Trei zile a rămas acolo, dându-le curaj sătenilor, aproape părăsiți de păstorii Bisericii, și întărindu-le credința.

Întors în Lamia, ostenit și răpus de guturai, Sfântul Nectarie a căzut la pat unde, timp de 20 de zile, s-a zbatut între viață și moarte. Părintele i-a povestit mai târziu lui Sakkopulos și familiei sale că într-o noapte Preacurata Născătoare de Dumnezeu i-a apărut în vis, având de-a dreapta și de-a stânga doi ierarhi, ce păreau a fi unul Sfântul Vasile cel Mare și celălalt Sfântul Grigorie Palama. Preacurata Stăpână, înconjurată de o lumină negrăită, i-a descoperit că l-ar fi luat lângă dânșii, în „adunare”, dar că Domnul voise să mai rămână o vreme, de dragul credincioșilor și fiindcă mai avea de străbătut din „cărarea strâmtă și îngustă” a celor de pe pământ.

După ce și-a revenit în puteri, Cuviosul Părinte Nectarie a pornit iarăși să predice în orașele Eviei: Amfissa, Domokos și Atlanti. Totuși, boala care îl ținuse la pat 20 de zile îi șubreziise sănătatea. Îl supărau deseori amețeli și friguri, dar fiindcă știa că drumul sfinților nu era ușor, ci cel presărat cu dureri, răbda totul cu bucurie. În toate cuvintele sale îi învăța pe credincioși un lucru pe care-l descoperise el însuși: „Îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune”. (2 Corinteni 12, 9)

În paranteză, ar trebui să notăm că, în tot acest timp, Părintele primea mereu vești din Alexandria. Aflase că Prea Fericitul Sofronie, mult înaintat în vârstă, ajunsese neputincios și nu se mai îngrijea de Tronul Patriarhal și că alexandrinii creștini voiau ca Mitropolitul de Pentapolis să-i urmeze în scaun. Era o ispită pentru sufletul său, dar a așteptat netulburat, ca întotdeauna, ca Dumnezeu să-i arate care era voia Lui și dânsul să facă, astfel, ascultare.

La începutul lui martie 1894, Preasfințitului Nectarie i-a sosit numirea de director general al Seminarului Rizarios. Se pare că a primit cu recunoștință această slujire, dată de Domnul. Cei din Lamia și din comunele apropiate au primit cu tulburare vestea mutării luminatului ierarh. I-au arătat recunoștința și marea lor dragoste, petrecându-l cu mare cinste în portul Stilida, de unde Părintele s-a îmbarcat pentru Pireu.

DIRECTORUL SEMINARULUI TEOLOGIC RIZARIOS

După ce funcționarii guvernamentali au strâns date despre Preasfințitul de Pentapolis, Minsiterul Cultelor l-a numit, prin decizia emisă la data de 1 martie 1894, director al Seminarului Teologic Rizarios.

În primăvara lui 1894, strălucitul ierarh Nectarie sosea la Atena, pe atunci stăpânită de bavarezi și capitală subdezvoltată a unui regat străin, ce urmărea să facă din mica Grecie o provincie occidentală ce ar fi trebuit să se lepede de ortodoxie. Atena acelei vremi era un oraș plin de oacheși pe care-i lăsaseră Greciei cei 400 de ani de stăpânire turcească. Deși era un mare centru teologic, era dominat de influența spiritului raționalist al lui Teoclit Farmakidis.

Seminarul Rizarios era o școală mare și cunoscută, cu mai multe clădiri impunătoare, construite în stil neoclasic. Întemeietorii ei, frații Gheorghios și Manthos Rizarios, doriseră ca școala lor să contribuie la ridicarea clerului și la îmbunătățirea stării sale, la înălțimea Adevărului Evangheliei și a științei învățământului. Era, în fapt, un seminar teologic ce nu pregătea numai preoți. Era subordonat Ministerului Cultelor și Învățământului și administrat de un consiliu din 10 membri.

Sfântul Nectarie a găsit școala într-o stare jalnică. Atât purtarea elevilor lăsa de dorit, cât și orientarea profesorilor și a consilierilor care se învârteau într-un cerc de semidocti sau adoratori ai Occidentului. Să nu uităm ce mare trecere avea pe atunci în mica Grecie „neluminată” iluminismul

european, care nu era altceva decât o formă de anticreștinism nedisimulat.

În această atmosferă a fost primit noul director al Seminarului. Era o atmosferă ce trebuia curățată pentru că, atâta timp cât ar mai fi durat, ar fi cultivat suspiciuni, calomnii, uneltiri, șușoteli, neascultare din partea elevilor, împotrivire din cea a profesorilor și opoziție și observații din partea consilierilor.

Sfântul Nectarie a adus cu sine un spirit nou, ce le era profund străin profesorilor și consilierilor și pe care, la început, l-au socotit o provocare. Era spiritul drepte credințe, al cucerniciei și al virtuții. Sistemul educativ al Părintelui se întemeia pe credința în Hristos și pe viața trăită în Hristos, în sânul Ortodoxiei. Cunoștea faptul că educația, cartea, cultivarea zestrei intelectuale a fiecăruia, fără întemeiere în virtuțile creștine, nu erau decât viclenie și bun suport al păcatelor civilizate.

Cuviosul ierarh n-ar fi primit niciodată să conducă o instituție de învățământ dacă n-ar fi aplicat legea lui Dumnezeu. Cunoscând bine firea și sufletul oamenilor, cunoscându-le posibilitățile și slăbiciunile, patimile și căderile, a voit să așeze pe temelii solide zidirea aceea pe care i-o încredințase Dumnezeu. Suferea văzând că Biserica nu era reprezentată cum se cuvine și-și dădea seama că numai prin virtute și educație teologică se puteau ridica slujitori ai Bisericii, capabili la rândul lor să zidească suflete.

Dumnezeiescul Părinte nu era un profesor în înțelesul consacrat al termenului, dar era un înțelept pedagog întru Hristos, un inițiat în viața duhovnicească, un suflet în care lucra Sfântul Duh, prin energiile Sale nezidite, plin de roadele Duhului, trăind cu adevărat în Hristos, cunoscător al scrierilor despre viața mistică a Sfinților Părinți, așa cum ne dăm seama din cărțile și din cântările de laudă pe care le-a compus. Cunoștea, așadar, că țelul vieții este îndumnezeirea omului, de vreme ce acesta a fost scopul Iconomieii dumnezeiești a Întrupării lui Hristos și întemeierea Bisericii. Omul se rătăcește dacă nu țintește întotdeauna spre îndumnezeire. Cel ce trăiește neconținut această taină, este dator a-i îndrepta spre ea și pe frații săi și a nu conțeni a le reaminti dacă vor uita.

Școala l-a întâmpinat pe noul director cu tipicul și cinstea cuvenite. Se pare că multora le-a produs o impresie copleșitoare, că s-a impus

prin cuvântul său plin de duh, prin înțelepciunea sa strălucitoare, prin cucernicia și înfățișarea sa venerabilă și prin sfințenia care îndemna la ascultare și care parcă lumina totul în jurul său.

Cuviosul Nectarie socotea că în acest nou post va putea fructifica toată știința teologică pe care o dobândise și că va împărtăși și celorlalți bogăția roadelor Sfântului Duh, Ce locuia în inima sa. Până acum, prin locurile pe unde umblase împărțind binele, le arătase credincioșilor o parte din harurile sale. Totuși, nici când propovăduia sau catehiza ca preot predicator, nici în celelalte lucrări ale sale duhovnicești nu avusese posibilitatea pe care i-o oferea acum Seminarul. Aici își putea desfășura cunoștințele atât de bogate, putea împărtăși celorlalți din înțelepciunea sa, îi putea face părtași la lumea sa teologică și spirituală și își putea folosi rarele sale calități de iconom și păstor. Toate acestea la un nivel superior și într-un mod mult mai sistematic.

Slujirea sa la Seminarul Rizarios, timp de 14 ani, a dat roade bogate și a format mulți învățați, clerici și laici, care s-au distins de-a lungul vremii ca mari teologi și oameni de înaltă ținută morală. Mai înainte de toate însă, s-a făcut cunoscut ca pildă vrednică de urmat, ca dascăl și duhovnic, ca ziditor de suflete și ca Sfânt.

Scrierile din acea vreme ale Sfântului Nectarie sunt multe, încât citindu-le putem cunoaște spre ce anume țintea sufletul său atunci. În ele îi putem distinge, ca în niște simboluri, numai în parte sfințenia, arătată prin felurile sale virtuți, ca de pildă iubirea, pacea, blândețea, bunătatea, răbdarea, noblețea, credința, înfrânarea, rugăciunea, smerenia și lacrimile nesecate.

Cuviosul era mai mult un părinte afectuos decât un dascăl sever. Era un pedagog întru Hristos iar nu un profesor rece. Era una cu elevii săi în lupta lor și păstra o distanță înțeleaptă ca ierarh. Le lăsa impresia că este prietenul lor mai mare, dar nu înceta a fi călăuzitorul lor răzpunzător pentru felul în care îi îndruma. Pentru toate acestea, dumnezeiescul dascăl câștigase nu numai respectul acestor oameni tineri, ci și dragostea lor și inima lor întreagă. O adevărată spusă lor și recunoștința cu care-l pomenesc mai târziu pe îndrumătorul lor, mărturisindu-și credința în marea lui sfințenie.

Aflându-se iarăși în „via lui Hristos”, Sfântul Nectarie și-a

început activitatea. Era din nou chemat să cioplească suflete, să reînnoiască caractere, era din nou meșterul căruia îi era dat a modela statuia unui om, salvând în el chipul lui Dumnezeu și păstrând întru acesta asemănarea cu El.

METARMOFOZA SEMINARULUI

Sfântul Nectarie nu se mulțumea să fie numai director sau profesor, ci dorința lui neadormită era să formeze lucrători ai Evangheliei și preoți înțelepți și sfințiți. Pentru împlinirea ei se ostenea să scrie zi și noapte. Cu rugăciunea necurmată coborâtă în inimă, cu iubirea aprinsă de Dumnezeu și de aproapele, Sfântul Nectarie nu-și putea afla liniștea în hotarele îndatoririlor de profesor. De altfel, s-a făcut cunoscut și pentru lucrarea sa în afara Seminarului. Un om sfânt nu-și îngăduie nici un răgaz de odihnă. Timpul său îl umpleau când rugăciunea, când studiul, când predarea, când răbdarea ispitelor ce veneau fie de la ceilalți profesori care nu-i înțelegeau viața trăită în duh, străină lor, fie de la elevii nedisciplinați, fie de la consilierii care numai consilieri nu erau, eretici și temători pentru postul lor.

Cu toate acestea, timpul lucra pentru robul lui Dumnezeu și, încet dar sigur, se impunea în conștiința tuturor datorită păcii sale lăuntrice proverbiale, pe care nimeni și nimic n-o putea tulbura, datorită iubirii sale vii, adâncii sale smerenii și datorită faptului că se pedepsea pe sine pentru indisciplina semnariștilor, pentru a-i smeri. Într-un singur an s-a impus definitiv în conștiința tuturor, deși n-au lipsit ispitele, necesare și ele.

Treptat, viața în Seminar a trecut sub controlul Părintelui director, care nu avea izbucniri de mânie, nu amenința și nu pedepsea pe cineva, nu lua măsuri administrative fără folos, se slujea doar de blânda sa prezență, de adâncă sa pace lăuntrică, de spiritul său împăciuitor și de înfățișarea sa plină de sfințenie.

Cu toate că îndatoririle sale umpleau agenda, Ministerul Învățământului i-a mai adăugat una și anume responsabil cu învățământul

filozofic pregătitor și pedagogic în școlile și în așezămintele de învățământ mediu. A făcut ascultare și a primit și această slujire, căci Harul cel bogat l-a întărit să poată purta și această grea povară.

Cuvintele sale, din care curgea miere, au împlânzit inimi răzvrătite, cărora le-a dăruit pacea sa. Pe cei liniștiți îi ridica la poziții mai înalte. Iubitorilor de Dumnezeu le insulfa o iubire și mai mare pentru El și pentru aproapele. Era totul în toate. Era un duhovnic adevărat ce se ruga pentru toți, plângând cu cei ce plâneau și bucurându-se cu cei ce se bucurau. Pe elevii nedisciplinați nu-i pedepsea pe alții, pentru vina lor, se pedepsea pe sine, dându-și canon de ispășire 2 sau 3 zile. Astfel, ca să nu-l mai supere pe directorul lor și ca urmare acesta să nu se mai pedepsească pentru ei, elevii aveau grijă să se îndrepte.

Seminarul Rizarios se transformase într-un așezământ de binefacere și într-o adevărată scăldătoare a Siloamului. Aici, oricine avea nevoie primea degrabă ajutor de orice fel și tămăduire sufletului. Lumea aflase în persoana sfințitului Părinte, un suflet preamios. Toți cei aflați în nevoi alergau la dânsul, singuri sau în grupuri. Părintele, atât de îndurător cu fiecare, izbutea să-i ajute după nevoia fiecăruia, fie lipsindu-se pe dânsul, fie mijlocind, făcând chete și rugându-se. De aceea, dormea și se odihnea foarte puțin. Doar vara petrecea puțin timp numai cu sine însuși, îngrijind flori și pomișori, rugându-se, scriind sau citind. Nici atunci nu lipseau săracii sau cei ce aveau nevoie de sfatul și sprijinul său, cei ce voiau să se mărturisească sau căutau întărire pentru sufletul lor deznădăduit.

Sunt foarte mulți aceia care i-au cerut Părintelui Nectarie ajutor, dar se cunosc cazuri când și sate întregi l-au rugat să mijlocească pe lângă prietenii săi cu stare. Problemele și necazurile pe care le putea rezolva (așa este scris în carte, deși în context se poate înțelege de altfel și varianta „pe care NU le putea”), le încredința milei celei mari a lui Dumnezeu, Care-l asculta pe robul Său cel milostiv și plin de îndurare pentru frații săi. Dumnezeu, Care împlinește voința celor ce se tem de El, împlinea voința prietenului Său Nectarie, iubitorul de oameni.

De multe ori, colindând orașe și sate ca trimis al Domnului, să predice Evanghelia, s-a întâmplat să scape de la sinucideri pe tineri și tinere,

dar și mame deznădăjduite. Un elev, răpus de moartea părinților săi într-un accident, era ispitit de gândul sinuciderii. Sfântul Nectarie a văzut lupta lăuntrică a elevului său și l-a luat cu sine în paraclisul școlii, rugându-se împreună, în genunchi, înaintea icoanei Maicii Domnului, rugăciunea liniștind astfel sufletul copilului și alungând toate gândurile necurate de la el. Însă, după o săptămână, același băiat s-a îmbolnăvit și a fost internat în spital. Deoarece medicii nu puteau face nimic, iar băiatul slăbea pe zi ce trecea, au hotărât să-l trimită acasă, în satul natal, însă Sfântul Nectarie a cerut să fie dat în grija sa, luându-l la Seminar.

Astfel, se ruga zi și noapte la Preacurata Născătoare de Dumnezeu pentru sănptatea elevului său, Nikolaos. Zilele treceau și starea lui nu dădea semne de îmbunătățire, iar medicii prevedeau moartea lui în curând. Părintele Nectarie a adunat pe toți seminariștii care au vrut, ca împreună să facă priveghere în paraclis pentru însănătoșirea colegului lor. Într-o sâmbătă spre duminică, Părintele a ținut o ectenie, la care a vărsat multe lacrimi. La rândul lor, elevii s-au rugat pentru colegul lor, manifestându-și dragostea.

După priveghere a urmat Sfânta Liturghie, iar după sfârșitul acesteia, Sfântul s-a retras să se odihnească. A adormit și a visat-O pe Maica Domnului, care l-a mângâiat făgăduindu-i ca Nikolaos se va face bine. Într-adevăr, tânărul s-a însănătoșit din zi în zi. A absolvit Seminarul și a fost hirotonit diacon de însuși Părintele Nectarie, apoi preot necăsătorit. Și, cum era un copil plin de evlavie și un cântăreț dăruit cu voce bună, nu contenea a o mări în cântări pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pe Dumnezeu, mulțumind și Părintelui Nectarie.

Sfântul Nectarie, recunoscător Preacuratei Născătoare de Dumnezeu pentru binefacerile Sale, nu contenea la rândul său să cânte imnuri „împletite în dorul său aprins”, încât a compus și realizat o întreagă carte de cântări dedicate Maicii Domnului Iisus Hristos, numită Theotokarion.

RĂSPUNSUL LA CALOMNII

Suntem datori a mai socoti o virtute, alături de celelalte ale Sfântului și anume puterea de a îndura ispitele. Un exemplu sunt calomniile cu care l-au alungat din Patriarhia Alexandriei cei din anturajul Preafericitului Sofronie, care-l priveau ca pe un rival la tronul pe care-l râvneau ei înșiși. Uneltirile lor au reușit să-l îndepărteze de tornul conducerii și să-l facă neprimejdios. De asemenea, am menționat de ancheta pe care o ceruse guvernul grec pentru numirea în funcția de director al Seminarului, datorită faimei de care se bucura.

Ministerul Cultelor s-a adresat Ministerului de Externe, cerându-i informații despre calitatea morală a Mitropolitului Nectarie de Pentapolis, din perioada slujirii sale în cadrul Bisericii Alexandriei. Ministerul de Externe a delegat pe agentul civil din Alexandria, G. Griparis, cerându-i să transmită aceste informații ministrului Cultelor, D. Kallifronas, în legătură cu șederea Părintelui Nectarie în Egipt.

Răspunsul a fost dat la data de 28.01.1894, adică cu o lună înainte de numirea Preasfințitului în postul de director al Seminarului. Din scrisoarea dl. Griparis, agentul din Alexandria, reiese că s-a informat de la părinții slujitori ai Patriarhiei și chiar de la bătrânul Patriarh Sofronie, înșelat de apropiații săi, precum și de la alte persoane de încredere, care-l cunoscuseră pe Sfântul Nectarie îndeaproape:

„Domnule Ministru!

Din însărcinarea Excelenței sale, domnul ministru de externe, am cinstea de a oferi Excelenței voastre informații cu privire la Preasfinția sa, fostul Episcop de Pentapolis, Nectarie Kefalas, și mai cu seamă la motivul plecării sale din Alexandria.

Sfinția sa (Nectarie) a fost cunoscut de domnul Ioannis Horemis, pe vremea când trăia ca monah într-o mănăstire din Hios, care l-a luat sub ocrotirea sa și l-a recomandat cu căldură Patriarhului Alexandriei. Pe cheltuielile celor doi (Ioannis și Sofronie), tânărul monah a fost trimis la Atena să studieze Teologia, primind diploma de absolvent al Facultății de Teologie a Universității Naționale. După absolvire, Părintele Nectarie s-a

după în Alexandria unde Patriarhul Sofronie l-a numit predicator și secretar al Patriarhiei. În aceste îndatoriri ale sale dovedea cu adevărat un mare zel în a sluji și ducea o viață de adevărat nevoitor. După un timp, Părintele Nectarie a fost trimis de Patriarh la Cairo, să slujească sub ascultarea Epitropului Patriarhal al Libiei. După aceea, întâmplându-se ca între Patriarhul Sofronie și Preasfințitul Libiei să apară neînțelegeri, cel din urmă a plecat în Smirna iar locul său de Epitrop Patriarhal a fost ocupat de Arhimandritul Nectarie, care l-a păstrat și după hirotonirea sa întru Episcop de Pentapolis. La început, Patriarhul Sofronie era preamulțumit de slujirea Preasfințitului de Pentapolis, care se arăta a fi activ și cu multă inițiativă. Mai apoi însă, Patriarhul a început să devină tot mai nemulțumit, fiindcă Preasfințitul Nectarie dovedea aplecare spre acțiuni independente și pornite din proprie inițiativă, pe care Patriarhul le-a considerat drept nesupunere. Din pricina acestei dispoziții, Patriarhul a considerat că este drept să-l îndepărteze pe Preasfințitul Nectarie din Egipt. Din surse ale patriarhiei, referitoare la aplecarea sa spre nesupunere, reiese că îndepărtarea Preasfințitului de Pentapolis s-a datorat și unor motive ce privesc moralitatea.

Datoria mea este de a vă face cunoscut că, după alte surse demne de încredere, Mitropolitul Nectarie a căzut victimă urzelilor și defăimărilor.

Am cinstea, încheind, să fac cunoscut Excelenței voastre că Preasfințitul de Pentapolis este considerat de toți Părinții, chiar și de cei de la Patriarhie, un cleric desăvârșit, activ și cu multă inițiativă.”

Al dumneavoastră preasupus, G. Griparis

Între timp, ministrul făcuse cunoștință cu cel pe care intenționa să-l numească director al Seminarului, Preasfințitul de Pentapolis și, dându-și seama că fusese calomniat din invidie, a procedat la numirea sa, în data de 8 martie 1894. În primăvara aceluiași an, Părintele Nectarie și-a început slujba.

După un an, câțiva pizmași din școală au încercat să-l lovească, legându-se de izgonirea Preasfințitului Părinte din Alexandria. Abia atunci a aflat dânsul că numirea sa la Seminar nu se făcuse cu toate formele.

Ducându-se la Ministerul Învățământului să întrebe care era adevărul, a aflat de existența scrisorii lui Griparis, pe atunci ambasador în Alexandria, și și-a făcut o copie. Conținutul l-a mâhnit dar nu și-a pierdut pacea lăuntrică.

Ajunși aici, ne putem întreba de ce, vreme de 5 ani, Preacuviosul Părinte nu i-a scris și nu i s-a plâns Patriarhului Sofronie de calomniile sub povara cărora a stat atâta timp. Mai întâi, nu se știe dacă Patriarhul Sofronie i-a descoperit Părintelui Nectarie calomniile pe care i le-au servit defăimătorii și totodată pretențiilor la tronul patriarhal, ori s-a mulțumit doar să-și exprime față de dânsul nemulțumirea pentru câteva, poate, inițiative ale Părintelui despre care auzise vag. Nu este, de asemenea, improbabil să-i fi arătat, în cuvinte destul de limpezi, că auzise despre câteva abateri morale, dar că nu voiește să apeleze la anchete, ci doar la suspendarea din funcția de reprezentant al Patriarhiei la Cairo. De altfel, este probabil și cazul în care Părintele Nectarie să fi cerut o anchetă pentru vădirea mărturiilor mincinoase și Patriarhul să fi refuzat, încălcându-i în mod abuziv acest drept, poate pentru a nu fi descoperiți consilierii corupți care îl împiedicaseră până atunci pe Cuviosul Nectarie să ajungă la dânsul.

Sfântul Nectarie, îndemnat de înțelepciunea cu care făcea toate lucrurile, înțelepciune la care se ajunge prin smerenie și iubire, a primit, fără a se plânge, aceste învinuiri mincinoase, ca un prilej de a împărtăși soarta tuturor sfinților care și ei la rândul lor au fost nedreptățiți, ajungând astfel fericiții Domnului.

Însă, Patriarhul Sofronie nu i-a interzis vreodată să slujească ca arhieru iar de aici se naște întrebarea: cum se împacă a fi imoral și nevrednic de slujirea lui Dumnezeu, cu îngăduința de a rămâne arhieru cu toate drepturile? Singura vină a Părintelui Nectarie în ochii vrăjmașilor erau sfințenia și dăruirea cu care slujea Biserica.

Se poate ca o altă pricină, pentru care preasmeritul arhieru a primit în tăcere noroiul aruncat de alții, este tăcerea celor vinovați, de vreme

ce și justificarea plecării sale din Alexandria a fost „pentru motive de sănătate”, înscrisă pe cartea canonică.

Tăcerea nu mai are rost în momentul în care calomnia tinde să devină oficială, aruncând îndoială asupra vredniciei de a mai sluji a unui ierarh și încercând a împiedica lucrarea lui Dumnezeu. Atunci când vine în apărarea cuiva, ruperea tăcerii, tăcere ce aduce mult folos sufletului când izvorăște din înțelepciune, este mai mult decât necesară. Trebuie doar ca sufletul să nu-și piardă liniștea, iubirea sa să nu se transforme în ură și să nu înceteze rugăciunea pentru cei care ne urăsc, rugăciune făcută cu netulburare și creștinește. În acest chip păzim și poruncile Domnului Hristos, dar și pe noi înșine pe drumul spre îndumnezeire. Totodată, sunt împiedicate și planurile diavolului.

De aceea, Părintele Nectarie, locuit de Harul dumnezeiesc, a hotărât să rupă tăcerea în chipul cel mai delicat, cel mai înțelept și cu cea mai mare smerenie, proclamându-și nevinovăția, scriind bătrânului Patriarh Sofronie o scrisoare:

„Atena, 11 martie 1895.

Prea Fericite Părinte!

Cuviincios sărut sfânta dreaptă a Prea Fericirii
voastre Alexandria

Ministerul Cultelor și al Educației Publice a cerut, prin intermediul Ministerului de Externe, de la agentul civil al Guvernului Greciei aflat în Alexandria, domnul G. Griparis, informații legate de persoana mea și cu deosebire l-a însărcinat să afle motivul plecării mele din Alexandria. Iată răspunsul scris pe care l-a dat domnul Griparis, Ministerului: [urmează scrisoare lui G. Griparis, scrisă mai sus].

Atâta de rău m-am arătat, Prea Fericite, înaintea Sfinției Voastre, încât 4 ani după plecarea mea, atât de nedreaptă, din Egipt, ani în care mi-am cerșit (trăind în lipsuri) pâinea cea de toate zilele ca s-o împart cu cei săraci, surd și mut la feluritele

învinuiri aduse mie de slujitorii Patriarhiei, aceștia să dea asemenea informații împotriva mea, informații cerute de Guvernul Grec? Când, Prea Fericite, v-ați dat seama de aplecarea mea spre neascultare? În care lucrare a mea am dovedit-o? Care sunt mărturiile după care să fiu judecat ca necuviincios, răzvrătit și rob viclean, uneltind cele rele împotriva autorității mele bisericești? Ce tribunal al Bisericii m-a judecat, m-a condamnat și s-a pronunțat în legătură cu imoralitatea mea, ca slujitorii Patriarhiei să-l informeze cu îndrăzneală pe agentul civil al Guvernului Grec, care a cerut oficial o informație atât de neînsemnată de la ei, că am fost izgonit ca unul ce era răzvrătit și imoral? Unde sunt probele verbale? Unde sunt cei ce mă acuză? Unde martorii? Unde corpul delict? Pe ce s-a bazat această acuzare oficială a mea prin care eram osândit la o moarte morală? Ce mare rău am făcut înaintea Prea Fericirii voastre sau înaintea vreunui din slujitorii Sfinției Voastre de la Patriarhie, ca să fiu ucis? De ce această mare mânie a Sfinției Voastre abătută asupra mea, care mă urmărește de departe și din pricina căreia cereți tuturor să mă piardă fără nici o nădejde? Cu ce am tulburat-o pe Prea Fericirea voastră? Care este păcatul meu cel mare pe care să-l fi făcut împotriva Prea Fericirii voastre? Care este viclenia și răutatea mea?

Eu Îl chem martor pe Dumnezeu că niciodată n-am uneltit răul împotriva nimănui. Numai binele l-am făcut în toată viața mea și totdeauna am fost iubitor și lucrător al binelui. Gândesc că Prea Fericirea voastră a cunoscut și a avut destule și neclintite dovezi ale firii mele aplecate spre lucrarea binelui. Dar acum la ce mai slujesc toate acestea? Lucrarea s-a împlinit, mânia Sfinției Voastre și-a atins scopul și cel viclean a fost pedepsit exemplar. La ce mai slujește această plângere, dacă n-a fost făcută la timp? La nimic altceva decât la a aduce la cunoștința Prea Fericirii voastre că mânia pe care mi-o poartă este nedreaptă. Dumnezeu îmi va fi martor și judecător.

Rămân slujitorul Prea Fericirii Voastre cu cel mai adânc respect și vă urez toate cele bune.”

Nectarie de Pentapolis

Scrisoarea Cuviosului Nectarie ne amintește de purtarea Domnului Iisus față de slujitorul care l-a dat o palmă: „Dacă am vorbit rău, dovedește că este rău, iar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați?” (Ioan 18, 23). Sfântul Nectarie, netulburat în fața calomniilor, nu l-a lăsat pe Patriarh să fie purtat de antipatia pe care i-o născuseră vrăjmașii în suflet, ci îl readuce pe stăpânul său duhovnicesc la adevăr. Cu toate acestea, Părintele Nectarie, fără a uita binefacerile Patriarhului, l-a lăsat pe Dumnezeu să le judece pe toate, mulțumit în fața conștiinței sale că niciodată nu-și imaginase vreun lucru rău, ci că „numai binele l-a făcut în toată viața sa și totdeauna a fost iubitor și lucrător al binelui”.

SFÂNTUL, ȘCOALA ȘI ELEVII

Zilele Sfântului Nectarie se desfășurau în slujirea plină de râvnă și de iubire a lui Dumnezeu și a aproapelui. Viața lui era una cu școala, cu sfaturile și ajutorul pentru toți necăjiții care veneau la dânsul, știindu-l milostiv, una cu scrisul, fiindcă voia ca prin cărțile sale să le dea o bună învățătură studenților, și una cu rugăciunea în toată vremea și în tot ceasul pentru întreaga lume, slăvindu-l pe Dumnezeu.

Un suflet care a iubit mult, după ce s-a curățit întru totul de patimi și s-a făcut pe sine sălaș Duhului Sfânt, este pururea viu, adică se află veșnic în lucrare. Lucrarea aceasta este firească, pașnică, înflăcărată, plină de lumină, de bucurie și smerenie, de iubire și compătimire și se petrece în rugăciune și în doxologie.

Și demonii, de bună seamă, se află într-o perpetuă mișcare și

atunci când pun stăpânire pe un suflet îi transmit toată tulburarea, mânia și poftele lor animalice, dimpreună cu nălucirile bolnave și pline de oarbă trufie, cu veșnica lor nefericire, cu moartea binelui pe care o poartă în ei și cu ura de Dumnezeu și față de creaturile Sale.

Oamenii, primind atât energiile Sfântului Duh cât și pe cele ale satanei, de vreme ce nu ajung să fie stăpâniți în întregime de una, fie de alta din aceste puteri, primesc în chip diferit influențele lor, în măsura în care sunt deschiși a o primi. Se întâmplă așadar să vedem lucrând în unii, care nu sunt desăvârșiți, energii ale virtuții, care nu sunt de la Duhul Sfânt, sau vedem că virtuțile lor sunt amestecate cu lucruri diavolești și contrare firii bune. Însă, se întâmplă să observăm în alții, ce nu sunt încă desăvârșiți în virtute, că binele lucrează temeinic, dar alături de răutăți care pot fi îndreptate.

Dimpotrivă, demonizații, stăpâniți întru totul de puterile răului, nu au putința să arate nimic din firea lor cea bună și astfel mintea lor produce mereu numai roade ale răului. Cu totul altceva se întâmplă cu sufletul care s-a încredințat și s-a predat pe sine Sfântului Duh. Acesta va izvorî numai energiile bune, pe care Apostolul Pavel le numește „roadele Duhului” (Galateni 5, 22). Se înțelege că și în această situație, sufletul poate primi lucruri rele, dacă nu este cu băgare de seamă și nu se îngrijește de sine. Din fericire, acesta are avantajul că a căpătat deja experiența lucrărilor fericite ale lui Dumnezeu și putința de a vedea și a deosebi ispitele diabolilor. Având într-însul sădită ura pentru orice formă de păcat, greu s-ar mai întoarce de la bine la rău.

Astfel aflându-se și Sfântul Nectarie, greu de clintit din bine spre rău și gustând din roada Duhului Sfânt, era tot numai iubire, smerenie, compasiune și blândețe, pentru că sufletul său începuse de foarte devreme a se îngriji de sine. De aceea, nu numai că nu dădea somn ochilor și odihnă tâmpelilor sale, ci sufletul său întreg noaptea ardea ca tămâia în cătușie, iar ziua slujea lui Dumnezeu și o slăvea în cântări pe Preacurata Fecioară Maria.

Oricine îi cercetează viața poate susține că măsura sfințeniei acestui mare ierarh a dat-o, pe de-o parte, smerenia adânc înrădăcinată în sufletul său, unită cu iubirea sa fără margini și, pe de altă parte, minunile sale, cele făptuite în timpul și după viața sa. Pe de altă parte (nota autorului

monah), sfințenia sa a izvorât dintr-o lăuntrică pornire, dintr-un dor nesfârșit, de a cânta și slăvi pe Dumnezeu și pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu în cântări scrise de el, de a slăvi Sfânta Treime și de ase arăta totdeauna recunoscător Domnului Iisus Hristos.

Din primăvara anului 1894 până la începutul verii lui 1898, unde ne aflăm cu povestirea, viața Sfântului Nectarie a fost o viață trăită întru Hristos, ca și în trecut. Atunci când un creștin, care s-a sfințit, ajunge să fie unit cu Hristos, prin dorul său aprins de îndumnezeire și prin lucrarea Harului dumnezeiesc, sufletul său se află în unire mistică cu Hristos, prin urmare și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Atunci, omul, văzut din exterior, lucrează în hotarele locului și menirii sale date de Dumnezeu. Astfel, tot ce face omul, îndemnat de sufletul său aprins de iubire, preface totul în jurul său și se îndreaptă numai spre răspunderile sale.

Cuviosul Părinte Nectarie, ca un conducător responsabil al școlii ecleziastice ce-i fusese încredințată, își dăruia timpul și toate puterile sufletului și ale trupului pentru a împlini lucrarea sa didactică, pentru a modela suflete și pentru a le făuri elevilor săi conștiința de preoți și de slujitori ai Bisericii. În același timp, avea de luptat cu piedicile pe care i le scoteau în cale oamenii răi sau vrăjmașul, piedici obișnuite și nelipsite de altfel în lupta duhovnicească. Chiar Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „E cu neputință să nu aibă mulți vrăjmași cel ce se îngrijește de virtute”.

La dânsul venea multă lume să se spovedească, apoi erau Sfintele Liturghii în paraclisul seminarului ori în orice biserică era chemat să slujească.

Următoarea scrisoare, compusă de Kostas Sakkopoulos, elev al seminarului, către un fost coleg din Lamia, ne descoperă atmosfera de atunci din Seminar, ce gândeau și ce simțeau elevii pentru Părintele lor director, și despre situația în care se afla atunci Grecia, după înfrângerea rușinoasă suferită în 1897 din cauza păcatelor creștinilor și a nebuniei unor conducători:

„Dragă Agamemnon.

Evenimentele cumplite care au făcut să sufere, în ultima vreme, iubita noastră patrie, ne-a tulburat tuturor inimile. Din fericire, ai mei s-au gândit în sfârșit să emigreze, să plece și

să se stabilească aici, în capitală. Tata și-a găsit de lucru undeva, la Întreprinderile Singru, și asta datorită mijlocirii binefăcătoare a Prea Sfinției Sale, Directorul nostru, dar viața de aici e foarte scumpă, ne cumpărăm până și verdețurile. Suferim mult.

Îmi scrii că treci, ca de obicei, prin fața casei noastre, ca te uiți la canaturile ca scorțișoara și că te întristează să vezi străini, chiriași în locul nostru; că nu te mai întâmpină zâmbetul mamei sau bunătatea fratelui meu, care se pregătește acum să studieze filologia. Aș fi dorit mult să vă văd stabiliți aici cu toată familia. Ce mai așteptați? Nu-mi mai fac griji pentru siguranța voastră, fiindcă intervenția Țarului Nicolae al II-lea i-a lovit ca un fulger pe barbari, pe mehmeți, oprindu-i să mai coboare până la Morea. Se întâmplă doar să-mi fie tare dor de prezența ta aici.

Cât despre călugăria și rasoforii, cum îi numești tu, să știi că greșești, dragă Agamemnon. Măcar de aș putea să ajung și eu la acea înaltă și mare treaptă a preoției. Din păcate, mă simt nevrednic și nu destul de dăruit pentru o asemenea înfricoșătoare răspundere. Nu ți-o iau în nume de rău, dar înainte vorbeai mult de politică, îți plăcea Dreptul, iar acum câțiva clerici inculți și înapoiați, mai ales de la munte, te-au îndepărtat de drumul drept.

Cu toate acestea, trebuie să știi, dragul meu, că neamul nostru, deși s-a aflat sub jug turcesc și sub sabia cu două tăișuri a năvălitorilor barbari, a păstrat, ca pe lumina ochilor, o comoară unică în toată lumea: dreapta credință creștină. Fără această credință, frate drag, toate ar fi fost mai slabe decât o umbră și mai înșelătoare decât un vis.

Ce lucru mai de preț are a arăta astăzi străinilor, săraca noastră țară? Sărăcia, munții sterpi, distrugerile de care a avut parte sau politicienii care se mănâncă între ei și pe care anevoie și cu de-a sila i-au deșteptat din letargie cutremurul și panica înfrângerii? Un cleric înțelept poate opri haosul, ne poate

duce spre virtute și poate mântui sute de suflete. Poate aduce și sădi, în inimile celor necăjiți, floarea din ce în ce mai rară a iubirii, cea pentru care Hristos S-a jertfit pe Cruce.

Din fericire, în zilele noastre, există acest suflet minunat al Preasfințitului nostru director care, zi și noapte, se luptă și se ostenește pentru a înzestra Biserica cu slujitori vrednici de marea lor misiune. Aici, în capitală, în Orașul cel vestit, se mai aud și alți luptători zeloși. Unul este „vestitul” Apostolos Makrakis, dar el adaugă și păreri deșarte și scoate sabia din teacă, gata să reteze toate câte merg rău. Însă, Părintele nostru se aseamănă cu o ploaie tăcută și binefăcătoare, o ploaie mult dorită și așteptată cu bucurie, care face să renască și să rodească un pământ uscat și însetat, și-l preface într-o maică Potnie iubitoare și roditoare. Destui asemenea slujitori, cei mai buni, ucenici nutriți de duhul Părintelui și de preablânda sa inimă, se pregătesc să slujească Biserica noastră, lucru care, până la urmă, prețuiește mult mai mult decât bogățiile în aur și decât avuțiile popoarelor puternice și bogate.

Oricât de multe lucruri ți-aș scrie despre acest părinte atât de smerit, mă tem că tot voi uita multe din harurile lui tainice. Pe mine, chipul său mă atrage ca un magnet. Mi-e cu neputință acum să mă despart de el. Același lucru îl mărturisesc și mulți din colegii mei. Ce are atât de deosebit, ce străluciri ascunde în înfățișarea sa simplă și întru totul smerită? Îl vezi trăind în lume, existând ca toți ceilalți, stând de vorbă cu lumea și totuși simți că nu este al lumii, că nu are nici o legătură cu ambițiile, așteptările și visele oamenilor obișnuiți din jurul nostru. Se roagă firesc, fără exagerare, noapte și zi, se roagă pentru mântuirea lumii și visează, cu teamă, la împărăția neînserată a lui Dumnezeu, cunoscând ca nimeni altul căile ei tainice. Fiindcă este îngăduitor din fire, îi iubește pe toți deopotrivă și îi dezarmează pe cei vicleni numai cu privirea sa nevinovată, ca pruncul din poveste, care a îmblânzit sălbăticia

haitei de lupi cu privirea sa de copil nevinovat. Cunoaște și frecventează multe persoane, pe care le înseninează și le îndreaptă către Mântuitorul cel Întrupat, cu noblețea și blândețea sa nemaivăzute până acum.

Modelul, iubite frate, niciodată nu va cădea, niciodată nu va da greș în împlinirea scopului. Este din carne, dar în trupul său a înflorit din nou înaltul monahism bizantin, monahismul fecioriei îngerești. Este om, dar trăiește asemenea îngerilor. Oricâte lucruri ți-aș scrie despre Părintele, mă tem că tot voi uita multe din harurile sale tainice. În jurul meu viețuiesc și există aproape 100 de tineri, cu caractere diferite, înclinați din fire să gândească lumește și să nu răspundă pentru faptele lor. La fiecare abatere se fac mici și se ascund, dar nu ca să nu-l mânie pe Preasfințitul nostru director, căci nu atât asta i-ar impresiona, ci ca să nu-l întristeze cu greșelile lor și să nu-l silească să lăcrimeze și să se pedepsească pe sine, lipsindu-se până și de pâinea necesară.

Poate, dragă Agamemnon, tovarăș al copilăriei mele, poate, spun, te-am obosit. Pana mea a luat-o la vale. Dar, crede-mă, sunt puține cele ce ți-am scris despre atmosfera atât de vie în care trăiesc aici. Și, să nu crezi că m-am schimbat, că sunt mai aproape de cer. Am rămas, vai, același de mai înainte, făcut din lut și îngreuiat de multe poveri, gata să cad în capcanele fiarei ucigătoare de oameni...

Transmite, te rog, cele cuvenite părinților tăi, fraților tăi, și în special transmite salutările mele cele mai calde directorului nostru, de care-mi amintesc mereu. Te sărut cu multă dragoste, Kostis Sakkopulos.”

În timpul vacanțelor de vară ale elevilor, înțeleptul director al Seminarului Teologic, Părintele Nectarie, găsea prilej de puțină odihnă, cel puțin de la ocupațiile de dascăl, departe de viața zgomotoasă a școlii. În anul 1898 și-a oferit mai mult răgaz pentru sine, pentru rugăciune, pentru vederile duhovnicești, pentru studii și mai ales răgaz ca să mulțumească Domnului Iisus și Preasfintei Sale Maici pentru nesfârșitele binefaceri revărsate asupra sa, pe care le simțea lucrând atât de adânc în sine.

Pentru vacanța de vară din 1898 a ales să meargă să se închine la Sfântul Munte. De aceea, așa cum era rânduiala, a cerut mai întâi binecuvântarea de la Patriarhul Ecumenic, fiindcă Sfântul Munte se află sub ascultarea Patriarhiei de la Constantinopol. Patriarhul Ecumenic Constantin al Cincilea l-a recomandat pe „Prea Sfinția Sa drag nouă...”, Sfintei Chinotite, în epistola în care cerea Părinților atoniți să-i acorde Prea Sfințitului de Pentapolis tot sprijinul, fie pentru a studia, fie pentru a sluji, după cum îi era dorința.

Într-adevăr, Sfânta Chinotită l-a întâmpinat pe acest preasmerit ierarh cu o cinste deosebită. A trimis celor 20 de mănăstiri ale Sfântului Munte o scrisoare, datată 30 iunie 1898, în care-l recomanda cu multă căldură pe „Prea Sfințitul de Pentapolis ca pe unul din cei mai erudiți și mai de seamă ierarhi ai Bisericii Ortodoxe de Răsărit, cunoscut din multele și variatele sale scrieri teologice și ecleziastice și mai ales cunoscut pentru dorința sa fierbinte și curată de zidire a credincioșilor și de a-i îndrepta spre o viață dreaptă și creștinească și pentru râvna cu care a lucrat la aceasta mulți ani, neobosit și cu mult folos. Căutând spre aceste lucruri, cei ce au în grija lor treburile Bisericii Greciei, în chip foarte potrivit, i-au încredințat Preasfințitului conducerea unuia din cele mai bune Seminarii Teologice din țară.”

Și, lucru rar, care arată de cât respect se bucura în cercurile ecleziastice blândul arhieru ca lucrător al viei lui Iisus, Sfânta Chinotită își încheia epistola cu aceste cuvinte: „Și mai cerem, frățește, ca în fiecare sfântă mănăstire Preasfințitului să i se dea de către stăreție înlesnirea cuvenită”. Era o cinste rară. Sfințitul Părinte era, fără îndoială, un iubitor al vieții monahale și de aceea se bucura din adâncul ființei sale când vedea monahi vrednici de

chemarea lor și de această mare obște a îngerilor care era Athosul. Desigur că niciodată nu socotea monahismul ca fiind același lucru cu monahii iar judecata lui era întotdeauna obiectivă. Cum vom vedea, el gândea că de la monahism vor veni roadele precum întărirea credinței creștinilor și renașterea Bisericii.

Multe despre șederea smeritului închinător Nectarie la Sfântul Munte Athos nu cunoaștem, de vreme ce n-a împărtășit prea multe din impresiile sale. Credem totuși că scrisoarea Patriarhiei Ecumenice, găsită printre lucrurile sfântului, îl obliga să răspundă la rândul său, scriind pe larg despre cum vedea dânsul atunci realitatea aghioritică. Din păcate, nu avem nici o copie a acelei scrisori, pe care, fără îndoială, a trimis-o Patriarhiei de la Constantinopol.

În scrisoarea trimisă Preasfințitului de Pentapolis, la data de 25 septembrie 1898, Patriarhul Constantin al Cincilea îi mulțumește mai întâi pentru cele două cărți pe care i le trimisese (Morala creștină și Pastorală) și își exprimă apoi mulțumirea pentru bunele roade duhovnicești pe care cu siguranță aveau a le aduce aceste cărți credincioșilor ortodocși. Patriarhul se arăta convins „că șederea Părintelui în Sfântul Munte Athos a fost plină de roade în studii și cercetări remarcabile și bogate... și că, vizitând și cercetând această sfințită cetate a monahilor, cea mai veche, a cunoscut îndeaproape viața mănăstirilor sale”.

Patriarhul Constantin al Cincilea spune în epistolă că fiindcă văzuse scris undeva că la Athos Părintele Nectarie „le aflase pe toate în roz” (adică bine), îl îndeamnă să-i scrie ce părere și-a făcut în general despre Sfântul Munte, deoarece Patriarhul căuta să afle cât mai multe despre părerile împărțite pe care le auzise, după cum scrie: „Dorim a afla mai cu seamă ce fel: religios, moral, economic sau etnic cred unii că lucrurile merg foarte bine în Sfântul Munte și că nu există nici o primejdie, așa cum cel puțin ni s-a comunicat nouă, fiindcă alții ne-au descris situația în culori întunecate...”.

Părintele Nectarie a rămas mai mult de 2 luni la Sfântul Munte Athos. Fiind un om sfânt, interesat de viața duhovnicească, nutrind numai gânduri curate, a trecut cu vederea părțile negative, deoarece răul nu există în ființă, din moment ce apare ca rezultat al aplecării sufletului spre păcat. Părintele a văzut la monahii aghioriți numai lumina virtuților, acolo unde a

aflat-o. Scopul șederii sale la Sfântul Munte, în afară de cel al închinării la sfintele locașuri, era cercetarea manuscriselor de care avea nevoie pentru lucrările sale științifice.

În cartea oaspeților de la Marea Lavră, Sfântul Nectarie a scris: „Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor! Dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului (Psalmi 83, 1-2). Adevărat locaș al Domnului este sfânta și cinstita Mare Lavră, iar mie, foarte iubită și foarte dorită. Exprimând acest gând, îmi exprim și mulțumirile cuvenite preacuvioșilor Epitropi ai acestei Mănăstiri și Sfintei Sinaxe pentru primirea, iubirea frățească și purtarea deosebită de grijă. Doresc, din adâncul inimii, acestei sfinte obști să se afle pururea în pronia Domnului și mare și bogată milă să afle la Dumnezeu Cel adorat. 7 august 1898, Nectarie de Pentapolis”.

Părinții aghioriți povestesc că Sfântul Nectarie a vizitat azilul de bătrâni de la Mănăstirea Simonos Petras, unde viețuia un monah bătrân, mult înălțat duhovnicește, spunându-i starețului care-l însoțea: „Părinte, acestea sunt comorile. Aveți grijă să le folosiți cât puteți”, referindu-se la monahii virtuoși.

De la Simonos Petras a vizitat Mănăstirea Grigoriou, apoi alte mănăstiri și schituri, ajungând la mica mănăstire Sfânta Ana unde a stat de vorbă cu eremiți și nevoitori. Unul din Părinți, care părea a fi un monah neînsemnat, avea darul înaintevererii.

În pustia Athosului, Părintele Nectarie l-a cunoscut pe monahul și cărturarul Daniil, care tocmai fusese izgonit din mănăstirea Sfântului Pantelimon, devenită rusească, și care, mai târziu, avea să fie stareț al obștii Părinților aghiografi Danilieni. Cu dânsul a purtat o lungă corespondență. Cunoaștem acest lucru, fiindcă frații aghiografi au păstrat toate scrisorile Sfântului Nectarie, care vor fi publicate curând. O remarcabilă scrisoare este cea din 1903, scrisă către Părintele Daniil, care conține un răspuns de mângâiere și de întărire a sufletului monahului greu încercat. Nu știm ce-i scrisese Părintele Daniil dar, din răspunsul primit, presupunem (nota autorului monah) că mâhnirea „îi înghițise toată înțelepciunea”. Se pare că dânsul cunoscuse binefacerea ispitelor pe care i le scosese în cale Dumnezeu, scriind și un Cuvânt despre încercările pe care le primim de la Domnul, după ce el

însuși a fost încercat de mari ispite, deși avea vârsta de 60 de ani.

Pricina mâhnirii monahului provenea din faptul că din niște bani împrumutați, a dat cuiva ca să-i cumpere și să-i trimită seria completă a operelor Sfântului Ioan Gură de Aur, 13 volume masive, pe care acela „a uitat” a i le mai trimite, ori poate n-or mai fi ajuns. Doar în vremurile moderne gândind, câte pachete și colete se pierd, deși beneficiem de sistem informatic de urmărire și actualizare.

Scriindu-i pricina mâhnirii, Părintele Nectarie s-a grăbit să-i răspundă, întărindu-l în curaj, ridicându-l la treapta înaltă a cugetării creștine și să-i trimită chiar el seria completă a scrierilor Sfântului Ioan Gură de Aur. Părintele Nectarie era un învățător al iubirii față de Dumnezeu și față de aproapele, iubire pe care el însuși o învățase, fie lucrând-o, fie în încercările de care avusese parte.

Așadar, în timp ce, în epistola sa, recunoștea că fusese o întâmplare nefericită, îi spunea fratelui Daniil că toate ispitele vin cu scopul de a ajuta la sporirea celor ce-L iubesc pe Dumnezeu și îl încredințează că prin această încercare a câștigat un mare bine. Îi spunea că încercările duc la desăvârșire, fiindcă nimeni nu se poate înălța și nu poate ajunge la capătul scării virtuților fără a avea parte de necazuri și dureri. Creștinismul vrea să-l ducă pe om la cugetarea cea mai înaltă, la care se ajunge numai prin încercări și dureri, amărăciuni și ispite, care întăresc și deprind sufletul cu învățătura cea adevărată. Urmarea este că, întrucât durerile și suferințele duc la desăvârșire, cei ce ajung să iubească desăvârșirea, dăruindu-se pe sine, trebuie să îndure cu bucurie toate ispitele, deoarece răbdarea este prima virtute care deschide calea către celelalte virtuți. Temelia este cumpătarea. Iar din răbdare vine izbăvirea, vine victoria. Din tăcere, vine răspunsul și înțelepciunea. Iar din răbdare și tăcere la un loc, vine dreapta socotință, înțelepciunea, descoperirea prădăciunilor, izbăvire și toate celelalte bunătăți. Adevăratul creștin, înțelept, se bucură când are parte de suferințe și încercări pentru că acestea îl smeresc și îi întăresc și îi pun toată nădejdea în Dumnezeu.

Părintele Nectarie îi scrie, mai departe, fratelui Daniil că mintea se ridică la o înțelegere desăvârșită a tainei vieții, datorită încercărilor pe care Dumnezeu le îngăduie pentru înțelepțirea și desăvârșirea noastră, încercări fără

de care omul n-ar cunoaște ce este adevărul. Dumnezeu ne trimite încercări din iubire și îndurare și de aceea trebuie să-I mulțumim pentru toate.

După ce arată ce legături există între ispite și desăvârșire, și de ce sunt necesare suferințele și încercările, Părintele Nectarie încheie scrisoarea cu aceste cuvinte: „Frate în Hristos, încercarea aceasta, care a venit după iconomia lui Dumnezeu, ți-a adus un mare folos sufletesc. Văzând adânc în inima ta, îți spun că astăzi ești mai desăvârșit ca înainte, de aceea te rog nu te mai întrista și nu te mai amărî, ci slăvește-L pe Domnul Care are milă de tine. Scrierile Sfântului Ioan Gură de Aur ți le voi trimite eu prin poștă... Sărutându-vă cu sărutarea frățească, cea întru Hristos, pe Sfinția voastră și toată obștea, vă rog a ne pomeni și pe noi în rugăciunile Sfinției Voastre către Dumnezeu. Cu dragoste, fratele în Hristos, Nectarie de Pentapolis”.

Sfântul Nectarie i-a cerut monahului Daniil să scrie un cuvânt de învățătură pentru mănăstirea sa de maici, în scrisoarea din 18 octombrie 1913: „Mult aveți a ne îndatora binevoind a scrie un cuvânt duhovnicesc pentru fecioare, pentru întărirea lor. Scrisoarea Sfinției Voastre, izvorâtă din practică și teorie, va aduce acestor fecioare, lipsite de o asemenea învățătură a vieții, o mare desfătare duhovnicească și cu adevărat le va fi spre întărirea sufletului”.

Părintele Daniil i-a trimis Preasfințitului un „Cuvânt despre formarea monahilor”, în care a vorbit mai cu seamă despre rătăcirile la care îndeamnă vrăjmașul în timpul rugăciunii și despre legăturile frățești ce se nasc între viețuitoarele unei mănăstiri, așa cum găsim în învățătura Sfinților Părinți.

SFÂNTUL NECTARIE: ARHIEREU ȘI MONAH

La Sfântul Munte, Părintele Nectarie a primit a fi oaspetele monahului Ioasaf, în chilia sa închinată Sfântului Ioan Gură de Aur, din schitul Sfintei Ana. Sfântul Nectarie vorbea cu el de toate cele adânci și de nepătruns ale dumnezeirii. Și-au scris unul altuia scrisori, din care monahul

Ioasaf, din smerenia lui, se considera nevrednic a fi prietenul unui arhiereu atât de însemnat cum era Preasfințitul de Pentapolis, cu toate că se trăgeau amândoi aproape din aceleași părți (monahul era de loc din Madito).

Preasfințitul Nectarie, cu răspunderea și îndatoririle nenumărate pe care le avea la Seminar și prins de celelalte ocupații, a întârziat o dată să-i răspundă preacucernicului Părinte Ioasaf, care, neliniștindu-se, i-a scris din nou Preasfințitului, spunându-i că este încredințat și că cunoaște bine distanța dintre un monah neînsemnat și un arhiereu. În răspunsul dat Părintelui Ioasaf, Sfântul Nectarie face o comparație foarte cuprinzătoare între treapta arhiereului și aceea a monahului împlinit în virtute.

Vorbind despre demnitatea arhierescă, Sfântul Nectarie recunoaște că este superioară dar numai atunci când arhiereul este un om smerit și chip al lui Hristos în urmarea virtuților. În răspunsul său, Părintele Nectarie a avut prilejul de a vorbi pe larg despre posibilitățile pe care le are un monah de a urca în sfere mai înalte de duhovnicie. Despre sine, dintr-un sentiment de adâncă smerenie, Părintele scria: „Noi, iubite frate, cunoscându-ne nevrednicia și goliciunea, nici măcar nu îndrăznim a ne compara cu cel mai mic dintre monahi ce-și duce traiul cu modestie și care petrece numai în asceză...”.

Toți sfinții la fel simțeau. Pe ei înșiși se considerau lipsiți de virtute, iar pe alții preaplina. Aceasta este natura sfințeniei. Arătând prețuirea și iubirea pe care le nutrea față de viața monahală, sfântul își lasă liber sufletul plin de cucernicie și admirație, să scrie: „Te încredințez că nu este zi în care să nu-i fericesc pe cei afierosiți Domnului și pe cei ce viețuiesc, se mișcă și ființează într-Însul. Ce este mai de preț și strălucit decât această viață? Ea pictează icoana și îi dă frumusețea arhetipală, ea îl împodobește pe cel ce a dobândit-o; ea duce spre filozofie, ea descoperă taine, ea învață adevărul, ea face să fie auzit în inimă mereu proaspăt cuvântul dumnezeiesc...”.

Scrisoarea a fost scrisă în anul 1913, când Sfântul Nectarie ducea o viață retrasă, de monah și ascet, ca stareț al mănăstirii de maici întemeiate de dânsul. Cuvântul îi era limpede și cursiv, duhul înaripat atinsese înălțimile negrăite spre care-l purtaseră virtuțile sale lucrătoare, vederea îi era curată de la trăirea în Duhul Sfânt, în care se nasc doar gânduri curate și drepte.

Cunoștea cât trebuie prețuite rangurile înalte și viața smerită trăită în sânul Bisericii, întemeiată pe virtute și pe dorința sufletului de a se preschimba, pentru a fi întru totul după asemănare și pentru a-L dobândi pe Dumnezeu. Urmează textul întreg al scrisorii Părintelui Nectarie către Părintele Daniil:

„Preacuvioase în Hristos frate Ioasaf,

Sărut și îmbrățișez frățește preacuvioasa ta dragoste a Sfinției tale și o salut cu cea mai mare bucurie.

Hristos a înviat!

Am primit și am citit, cu mare bucurie, scrisoarea plină de iubire, din 20 ale lunii trecute, a Cuvioșiei tale, atât de scumpă mie.

Mă consider fericit având parte de o dragoste atât de mare și mă bucur pentru ea ca cel ce a găsit bogăția cea multă. Focul sfânt al iubirii dumnezeiești care arde în cuvioasa inimă a Sfinției tale a aprins și iubirea ta pentru mine, ce-mi încălzește inima rece, fiindcă e lipsită de iubirea pentru Dumnezeu; acesta este focul care ne aprinde în inimă iubirea pentru aproapele. Domnul Dumnezeu nostru, pe Care-L slujești ca un rob credincios, să-ți dea plata cuvenită pentru dragostea ce-mi porți. Nu lăsa să treacă mult timp fără să mă pomenești în rugăciunile tale către Domnul.

Mă mustru pentru lunga mea tăcere și mă cert pentru lipsa mea de grijă și tărie sufletească, care a făcut să fiu pricină de îndelungă suferință pentru Cuvioșia ta, atât de dragă mie. Cer pentru aceasta iertare și nădăjduiesc a o căpăta. Îți mulțumesc că ai pus capăt suferinței și îndoielii și că te-ai hotărât să-mi scrii această scrisoare inspirată în care, cu însuflețire de poet și cu multă simțire, zugrăvești minunata inimă de creștin, smerită și capabilă a iubi fără vicleșug (pentru că, într-adevăr, această inimă căreia-i place a rămâne ascunsă ai zugrăvit-o), înfățișând cu atâta putere sentimentele frățești ale Sfinției tale pentru mine.

Cugetul smerit al Sfinției tale vede o deosebire între

Sfinția ta și mine, din pricina treptei arhieresti la care am fost înălțat. Este o treaptă cu adevărat mare în sine, dar și pentru sine. Arhiera îi face cu adevărat cinste celui ce s-a înălțat la ea prin ceea ce prețuiește pentru el, dar ea nu schimbă în nici un fel legăturile pe care le au cei ce se învrednicesc a o primi cu frații lor, cu frații Domnului, fiindcă aceste legături rămân mereu aceleași. Prin urmare nu există vreo deosebire, nici lipsa egalității între unii și ceilalți. În afară de aceasta, arhiera este modelul cugetului smerit. Atunci, dacă este model, arhierul este primul între cei ce se smeresc, iar dacă este primul între aceștia, atunci este și ultimul între toți; dacă este ultimul, unde e atunci superioritatea? Treapta aduce cinste celui ce o are, dar nu-l deosebește cu nimic de ceilalți frați ai Domnului. Printre frații Domnului se disting, fără vreo legătură cu treptele lor, cei ce-L imită pe Hristos, fiindcă ei poartă arhetipul chipului și harul Sfântului Duh, Cel care îi înfrumusețează și îi înalță la vederea slavei și a cinstei. Numai această cinste îi deosebește și îi face să nu mai fie egali pe cei ce sunt egali în har. Cel desăvârșit în virtute este mai presus de cel ce n-a ajuns încă desăvârșit, iar cel ce nu cunoaște virtutea se află cu mult în urma aceluia ce trăiește dimpreună cu ea; cel nepăsător și nevrednic, chiar de se întâmplă să fie arhierul, rămâne mult departe de cel ce se îngrijește de sine și de ceilalți și care are duhul treaz, chiar dacă acesta din urmă se întâmplă să fie cel mai mic și mai smerit între monahi.

Atunci, doar treapta arhieriei nu-l ridică pe cel ce a primit-o; virtutea este singura putere care înalță și este totodată cea care făgăduiește slava desăvârșită. Unde este, atunci, iubite, superioritatea acestei trepte? Unde este deosebirea? Dacă lași departe toate acestea, de ce atâta frământare și teamă, de ce atâta șovăire, atâta mâhnire, zbucium și îndoieli? Cuvioșia ta preaiubită află vreo deosebire între Sfinția ta și mine, când am văzut că virtutea și nu rangurile aduc neegalitatea? Aș dori să aflu cine este mai presus de virtute, cel ce duce un trai bun, ușor și îmbelșugat

sau pustnicul lipsit până și de cea mai mică mângâiere? Cel distins în lume sau cel ce s-a dăruit cu totul lui Dumnezeu? Nu voi întreba care sunt urmările pentru viața fiecăruia. La aceste întrebări oricine are răspunsul la îndemână, fiindcă au fost deja dezlegate. Prin urmare, virtutea și numai virtutea face pe cineva să fie deosebit, dar numai în interiorul unui stat? Dacă-mi va îngădui Cuvioșia ta a-mi spune părerea despre legătura dintre meritul și superioritatea celor două persoane, aș spune că pe drept Cuvioșia ta vede o deosebire, dar nu acolo unde ar trebui, fiindcă nu arhieria este cea care o naște.

Noi, iubite frate, cunoscându-ne nevrednicia și goliciunea, nici măcar nu îndrăznim a ne compara cu cel mai mic dintre monahi ce-și duce traiul cu modestie și petrece numai în asceză. Te încredințez că nu este zi în care să nu-i fericesc pe cei afierosiți Domnului și pe cei ce viețuiesc, se mișcă și ființează într-Însul. Ce este mai de preț și strălucit decât această viață? Ea pictează icoana și îi dă frumusețea arhetipală, ea îl împodobește pe cel ce a dobândit-o; ea duce spre filozofie, ea descoperă taine, ea învață adevărul, ea face să fie auzit în inimă mereu proaspăt cuvântul dumnezeiesc, ea duce cu siguranță spre sfârșitul cel dorit, ea îl face pe om urcător la cer, ea face ca respirația să fie o neîncetată cântare, ea ne arată că întreaga viață este numai armonie, ea ne unește cu îngerii, ea îl arată pe om asemenea lui Dumnezeu, ea ne duce la îndumnezeire, ea ne înrudește cu dumnezeirea. Iată, iubite frate, care este convingerea mea: eu îl socotesc pe nevoitor mai presus de Arhieriu și o mărturisesc cu toată sinceritatea.

Bucură-te în Domnul, Cel ce ne-a învrednicit pe noi a fi locuitori ai cetății cerești și roagă-te pentru noi, ca să ne învrednicim de harul ei.

Închei anunțându-te că, în curând, va fi gata, cu binecuvântarea lui Dumnezeu, tipărirea Istoriei Evanghelice, care va apărea în două sau trei săptămâni; voi avea, așadar, bucuria de

a o trimite dragostei tale și spre mulțumirea inimii Cuvioșiei tale cea preaplină de iubire pentru mine.

Îți urez din inimă toate cele bune și transmise urările mele fraților din obștea Sfinției tale.

Nectarie de Pentapolis”.

SFÂNTUL NECTARIE, CANDIDAT LA PATRIARHIE: OM DE SERVICIU

Sfințitul director al Seminarului Rizarios s-a întors la Atena după o ședere de peste 2 luni la Sfântul Munte. La bucuria de a se fi rugat împreună cu părinții aghioriți și de a fi cântat la strană împreună cu dâșii cântările îngerești, s-a adăugat și aceea de a fi găsit în bibliotecile mănăstirilor destule manuscrise, pe care le-a copiat. Acestea îi erau de mare folos pentru studiile și scrierile pe care le plănuia.

S-a întors cu sufletul pregătit să-și ducă mai departe lucrarea începută la Rizarios, în mijlocul tuturor ispitelor și al împotrivirilor. Mai avea apoi de acoperit nevoile săracilor săi, mai ales acum când i se încredinșase administrarea unei averi uriașe, lăsate moștenire de un mare binefăcător al neamului, Andreas Singros. Faima școlii, datorată strălucirii îndumnezeitului său director Nectarie, crescuse și se răspândise atât de mult în Atena, încât a fost nevoie să se recurgă la bilete de programare pentru cei ce voiau să fie de față la Sfintele Liturghii pe care le săvârșea Părintele Nectarie, întocmai ca un serafim lipsit parcă de trup, și să-i asculte predicile.

A fost o perioadă în care Sfântul Nectarie a avut de înfruntat o criză sufletească. Bătrânul Patriarh Sofronie își trăia ultimele zile. Credincioșii ortodocși din Egipt se ridicaseră creând ca noul Patriarh să fie Nectarie de Pentapolis. Părintele primea dese vizite și scrisori din Egipt iar, pe de altă parte, prietenii din Atena îl rugau stăruitor să-și depună candidatura pentru

Patriarhie. Îi era greu să ia o hotărâre, deoarece își dorea o viață liniștită numai pentru rugăciune și pentru scris, dar se temea și de neascultare: dacă nesocotea voia lui Dumnezeu? Nu avea altă scăpare decât rugăciunea: a alergat la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, pe Care a rugat-O, plângând, să-i descopere voia Domnului.

Oamenii sfințiți, care s-au eliberat de patimi și al căror suflet, devenit sălaș al Duhului Sfânt, a fost pe veci robit de iubirea de Dumnezeu, pe toate le consideră bune doar de lepădat, și voiesc numai ce voiește Domnul. Nici posturile înalte de conducere nu le întunecă mintea, care le strălucește de strălucirea Harului, și nici funcțiile mărunte nu le coboară sufletele aprinse de iubirea pentru Dumnezeu. Ei se fac, bucuroși, slujitorii Domnului, împlinind orice voie a Sa. Preasfințitul Nectarie, având inima rănită de iubirea sa necuprinsă pentru Iisus, cerea numai voia Lui, rugându-se neîncetat pentru aflarea ei.

Între timp, presiunile asupra lui se înmulțeau, fie că erau din partea unor oficiali, fie din partea simplilor credincioși. Revista Anaplas, care apărea la Atena și era cea mai serioasă revistă a vremii, scria în numărul din 09.09.1899, sprijinind candidatura Părintelui: „Candidatura sa este una din candidaturile care atârână cel mai greu, fiindcă el este unul dintre cei mai distinși, cultivați, întreprinzători și ireproșabili Ierarhi pe care îi are Biserica Ortodoxă de Răsărit. Scriitor din cei mai roditori, lucrător neobosit al duhului, având drept hrană și desfătare slujirea cuvântului și adevărul, cu totul neiuibitor de avere, iubitor al binelui până la mânia, liniștit dar puternic, blând dar hotărât, ducând o viață curată până la a împlini ceea ce Împăratul dorea de la soția lui „să fie mai presus și de cleveteli și de orice bănuială”, modest, cuviințios, având înfățișarea și prestața unui om de lume, mai presus de meschinărie, de uneltiri, de patimă sau de invidie. Este unul din Episcopii cei mai desăvârșiți, iar virtuțile sale, care formează un tot plin de armonie și dreaptă măsură, îl rânduiesc printre cei aleși din prima linie. Dacă pe tronul patriarhal al Alexandriei va fi urcat cineva mai capabil decât el, nimeni nu se va bucura mai mult decât Părintele. Dacă el va fi ales, lipsit de vanitate cum este, o singură ambiție va avea: să fie întru totul vrednic de misiunea sa, în toată smerenia cugetului”.

Toate acestea l-au determinat să călătorească la Alexandria, lăsându-și soarta în mâinile Domnului. Iar Domnul S-a potrivit dorinței robului Său de a rămâne departe de scandalurile Bisericii, care-i strică slujitorii și nu aduc nimănui vreun câștig, și de a-și sfârși viața ca un monah într-o mănăstire pe care Harul Sfântului a prefăcut-o într-o scaldătoare a Siloamului, și astfel, Patriarh al Alexandriei a fost ales Fotie.

Întors la Atena și eliberat de nehotărâre, s-a reîntors la slujba sa, plin de bucurie, de pace și iubire. Trăia cu gândul la așteptata sa plecare dintr-o lume care simțea că-l îngrădește. Devenise iarăși nudirectorul, ci păstorul Seminarului Teologic. Se întorsese la binefacerile sale, la povețele, la iubirea sa, care izvora lumină, și la blândețea sa negrăită. Era sufletul așezământului și Părintele duhovnicesc al atâtor suflete, pe care le educa prin tăcerea sa și prin adâncă sa smerenie.

O întâmplare vedește cât de adevărată i-a fost dorința de a fi asemenea Domnului Iisus Hristos și a-L urma în nespusa Sa smerenie. A curățat singur toaletele școlii, pentru că omul responsabil cu serviciul de curățenie se îmbolnăvisese. Considera curățarea toaletelor ca fiind una din îndatoririle sale obligatorii și o făcea cu grijă exemplară și firesc. fără trufie, ca și cum era o treabă ce-i revenea de la sine și pe care era dator a o face. O asemenea ocupație dezgustătoare nu numai că nu coboară un creștin care știe de ce o face, ci, dimpotrivă, îl înalță în ochii lui Dumnezeu, iar pe raționaliști îi face să se închine în fața măreției sufletului, ce nu doar propovăduiește umilința, al cărei rost este acela de a înălța, ci o și întrupează în forma cea mai înaltă a coborârii de sine, proprie creștinismului.

Toate faptele noastre, pe care le facem ca niște creștini ce lucrează poruncile, ne arată măsura virtuților noastre. Se poate ca o viață întregă s-o petrecem repetând aceleași fapte bune, care arată la fel și se ridică la aceeași înălțime, încredințați că urmăm drumul drept; și de aceea, se poate să ne simțim mulțumiți de noi și să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru că suntem creștini. Ajuns în această stare, un suflet este luminat, dar numai pe jumătate, și pleacă din această lume cunoscând doar în parte ce este lumina, pe măsura puținei lui silințe.

Dar vine un suflet mare și depășește toate sufletele mijlocii. Se

luptă din putere în putere, lucrează toate poruncile, pune treptele, înaintează la fapte tot mai mari, se smerește foarte, își iubește vrăjmașii, se roagă pentru ce-i ce-l blestemă și plânge împreună cu lumea. Un asemenea suflet, eliberat de patimile rele, pătimind cele dumnezeiești, se află în unire cu Dumnezeu, cântând, slăvind și mulțumind pentru toate binefacerile Lui. Scăldat în lumina Sfântului Duh, se bucură de roadele Acestuia, care sunt: dragostea, pacea, bucuria, credința, nădejdea... La acest praznic al fericirii și al frumuseții duhovnicești, sufletul stă pregătit pentru orice jertfă. Are nevoie doar de un imbold din afară, de condițiile potrivite și de mijlocul prin care să-și pună la încercare viața lăuntrică.

Sfântul Nectarie s-a gândit că, dacă îngrijitorul este bolnav și lipsește, va fi înlocuit și își va pierde slujba. Din iubire pentru aproapele, la cei 53 de ani ai săi, neținând seama că este arhieru, în fiecare dimineață lua mătura și buretele și curăța toaletele, făcând ascultare cu ajutorul lui Dumnezeu. Unora le putea părea înjositoare, dar pentru cei care i se dăruiau cu bunăvoință, era cea mai înălțătoare. Astfel, dumnezeiescul Părinte s-a înălțat în ochii Domnului și ne-a lăsat o pildă de cea mai bună înălțare, smerenia. Cuprins de această simțire, proprie celor înduhovniciți, el nu bănuia că ar fi făcut ceva peste îndatoririle sale ci, dacă l-ar fi întrebat cineva, i-ar fi răspuns: „ceea ce trebuia să fac, am făcut ca un rob netrebnic!”.

Eu, monahul Teoclit Dionisiatul (autorul), am povestit această întâmplare unui frate mirean care m-a vizitat și care era pornit împotriva conducerii Bisericii. Reacția lui a fost: „Să cad în genunchi și să-i sărut picioarele!”. Iar eu gândeam în sinea mea ce putere are adevărata smerenie...

SPRE RECUNOAȘTEREA DREPTURILOR

Sfântul Nectarie își petrecea timpul îngrijindu-se și veghiind neobosit ca viața elevilor săi să se scurgă firesc și aceștia să progreseze cât mai mult. Un suflet sfințit, care s-a desfăcut cu totul de cele omenești, devenind

nepătimitor și care s-a strămutat în ceruri, le dorește și le contemplă pe cele din ceruri, la care aspiră continuu. Timpul și-l petrece în psalmi, imnuri și cântări bisericești, cântând în inima Domnului, lucrând totodată neobosit binele în mediul său istoric. Dreptul miluiește și dă cu împrumut toată ziua. Mila sădită în suflet se revarsă în diferite chipuri spre cei ce au dragoste.

Directorul Seminarului, Nectarie, stăruind în rugăciuni și în propovăduirea cuvântului Domnului, se cheltuia fie în slujirea obișnuită, fie în Sfintele Liturghii, având peste acestea și îndatorirea spovedaniei și miluirea poporului înfometat, fiindcă veniseră vremuri de foamete mare și sărăcie. Toate acestea îi slăbiseră trupul peste măsură, încât cădea mereu bolnav. Cu trecerea timpului, prindea tot mai adânc rădăcini în sufletul său dorința de a se retrage la o mănăstire. Lucrarea sa la Seminar era importantă dar harul Duhului Sfânt lucrau într-însul. Desigur că putea să-i slujească pe frații săi rămânând în lume, călăuzit de Duhul Sfânt, dar avea și putința, fără ca aceasta să însemne neascultare față de Dumnezeu, de a-și schimba nu modul de viață. ci modul de a-și împlini lucrarea, fiindcă împrejurările exterioare au o influență hotărâtoare asupra alegerii felului în care cineva își trăiește viața.

Sfântul Părinte a cerut de la mănăstirea sa de metanie Nea Moni din Hios dezlegare, spre a putea viețui ca monah unde ar fi voit. Mănăstirea i-a trimis dezlegarea la data de 24 noiembrie 1900 și i-a oferit un metoc în insula Paros, dar nu se știe de ce s-a opus Mitropolitul Paronaxiei.

Ca să cunoaștem sufletul împodobit de Sfântul Duh al Părintelui și modul său de viață, ajunge să citim, pe lângă scrierile sale, Theotokarion, care este o culegere cu peste 200 imnuri, tropare, cântări și Canoane închinare Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Maica Luminei. Viața sa lăuntrică se oglindește în mulțimea de stihuri de mulțumire, de rugă, de implorare și slăvire, compuse în diferiți metri.

Ne aflăm în anul 1902, când statutul Preasfințitului ierarh nu era încă clarificat. După alungarea sa din Egipt, a fost considerat Arhiereu rezident, neaparținând de nici o Patriarhie. De aceea, s-a hotărât ca, în sfârșit și în vederea chinovirii sale acolo unde voia Dumnezeu, să-i scrie Patriarhului Fotie, cel care-i urmase Preafericitului Sofronie.

În scrisoarea sa, pe care a trimis-o Patriarhului Fotie la 10

octombrie 1902, Părintele Nectarie și-a expus problema și, gândindu-se la mulțimea de săraci pe care-i ajuta, i-a cerut să dea o rezolvare chestiunii aflate în suspensie a salariilor sale neridicate și, de asemenea, să clarifice statutul său ecleziastic. Urmează redarea textului scrisorii, care constituie un exemplu de smerenie și îndelungă răbdare a nedreptăților:

„Prea Fericite,

Trimit alăturat Prea Fericirii voastre 3 documente emise de fericitul întru pomenire Părinte și Patriarh al nostru, Sofronie, primul la data de 3 mai 1890 în Cairo, și următoarele două la 11 iulie 1890 în Alexandria, ambele, prin care Patriarhul Sofronie a hotărât încetarea mea din funcție, m-a eliberat de îndatoriri, m-a demis ca pe un simplu paroh și m-a alungat din Egipt fără nici o judecată, fără nici o justificare și fără apărare, așa cum o dovedesc limpede și aceste 3 documente.

Această hotărâre, Prea Fericite, a fost luată încălcându-se Canoanele și rânduielile bisericesti. Prea Fericirea sa, Sofronie, s-a arătat pe cât de nedrept pe atât de samavolnic (abuziv). Prin această hotărâre, simplă și nemotivată, care încalcă rânduielile Bisericii, a fost izgonit un arhieru al Tronului, înscris în Codice, hirotonit în acest Tron, care multe a lucrat și a cheltuit pentru acest Tron. Ce poate fi mai nedrept și mai abusiv?

Fericitul întru pomenire Patriarh Sofronie, în înscrisul dat în 11 iulie 1890, scrie „de vreme ce au fost încheiate conturile administrației sale și i s-au plătit toate salariile până la data la care se cuvenea a-i fi plătite, nu mai datorează nimic și nu mai are nimic de primit de la Tronul nostru patriarhal”. Patriarhul Sofronie nu pomenește limpede deloc care este perioada în care s-ar fi convenit să primesc salariu. Aceasta pentru că nu precizează când anume încetează dreptul meu de a mai primi salariu. Poate Prea Fericirea voastră va crede că acest moment coincide cu cel al eliberării de îndatoririle noastre. Din nefericire, nu. După socotința Patriarhului Sofronie, ce nu se întemeiază pe vreun

drept, dreptul meu la salariu ar înceta imediat după hirotonirea mea întru Arhiereu. De aceea mi s-a refuzat plata a 16 salarii lunare, cele de la hirotonirea mea întru Arhiereu, pe care a întârziat a mi le plăti din cauza dificultăților economice spunea, până la demisia mea, deși eu mă aflam în serviciul Tronului, așa cum o dovedesc documentele pe care le-am depus. Faptul că aceste cuvinte „se cuvenea a-i fi plătite” se referă la perioada de dinaintea hirotonirii mele întru Arhiereu, se poate dovedi din registrele Patriarhului Sofronie, fiindcă în ele este înscrisă data încetării plății salariului convenit pentru slujirea mea la Tronul Patriarhal. Dar noi, din respect adânc pentru sfințita sa persoană și din duh de pace, ca să nu facem zarvă plângându-ne de această îndoită nedreptate, ne-am supus voii sale și am plecat din Egipt, nădăjduind că ni se va face dreptate în ziua în care Dumnezeu va binevoi. Consider că ziua aceea s-a apropiat o dată cu numirea Preafericirii voastre pe Tronul Patriarhal. De aceea, o rog pe Preafericirea voastră să-mi facă dreptate, recunoscându-mă drept Arhiereu al Tronului vostru Patriarhal și să-mi facă cunoscută, printr-un înscrisi, dreapta sa hotărâre.

Nădăjduind că Preafericirea voastră va binevoi a-mi face dreptate și va rândui cele convenite pentru postul meu, îmi exprim dinainte recunoștința și rămân cu toată evlavia.

Preasupusul, Nectarie de Pentapolis”

În zadar a așteptat Sfântul Nectarie un răspuns. Cel ce-i studiază viața cu atenție, descoperă că lungi perioade de timp le-a petrecut ca un străin, ca unul de alt neam ce nu aparținea nici unei Biserici, socotit venetic (străin). Poate aceasta l-a făcut să se simtă străin de lume și astfel să fie și mai apropiat de Dumnezeu. Pronia dumnezeiască, care-l călăuzea spre și mai înalte culmi de sfințenie, nu-l lipsea de ispite. Una din ele era și faptul că nu i se recunoștea funcția sa organică în ierarhia Bisericii.

Trebuie să menționăm: cu câtă nepătimire creștinească aștepta toate împotrivirile și nedreptățile? Pe toate le primea netulburat, cu toate că

durerea îi era sporită de șușotelile despre alungarea sa din Egipt, șușoteli nefrățești ale unor oameni pătimitori din jurul său.

După un an de așteptare, îndelung-răbdătorul Părinte a fost nevoit să se adreseze Patriarhiei Ecumenice, de vreme ce de ea aparținea ca ierodiacon. Dreptul canonic îi impunea să aparțină unei Biserici Autocefale. Din acest motiv, i-a scris Patriarhului Ecumenic de atunci, Ioachim al 3-lea. Urmează textul scrisorii, datată 13 septembrie 1903, socotind-o pildă de cuget smerit:

„Prea Fericite,

Cu evlavie trimit Preafericirii voastre copia scrisorii mele către Preafericirea sa Fotie, Patriarhul Alexandriei, alături de alte 3 copii ale Înștiințărilor trimise de Patriarhul Sofornie, prin care mă destituia din funcția pe care o aveam la Patriarhia Alexandriei, mă elibera de îndatoririle pe care Preafericirea sa mi le-a încredințat, mă demitea ca simplu paroh și mă alunga fără judecată și fără a-mi da dreptul să mă apăr, așa cum o dovedesc textele Înștiințărilor alăturate.

În scrisoarea trimisă Preafericirii sale Patriarhului Alexandriei Fotie, îi ceream să repare nedreptatea ce mi s-a făcut și să fiu repus în drepturile cuvenite. Preafericirea sa, deși acum 11 luni a primit scrisoarea la care alăturasem copiile după originalul Înștiințărilor despre Depunerea mea, ne-a considerat totuși nevrednici de un răspuns. Fiindcă nu știam cum să procedez și aveam nevoie de un sfat, am considerat că este de datoria mea să mă adresez Preafericirii voastre sfinte și închinată și să-i cer sfaturile înțelepte, pentru a ști ce anume ar trebui să fac.

Scopul cererii mele, adresate Preafericirii sale Patriarhul Fotie, în legătură cu îndreptarea nedreptății pe care am suferit-o, au fost rânduirea mea ca Arhiereu al Bisericii Ortodoxe Răsăritene și cunoașterea Autorității Bisericești de care aparțin și căreia mă supun ca Arhiereu, fiindcă, așa cum au stat lucrurile cu mine până acum, am slujit ca Arhiereu de sine stătător, ce nu

aparține nici unei Biserici Autocefale. În Grecia, după 14 ani de slujire neîntreruptă ca funcționar al statului, Sfântul Sinod mă consideră „Arhiereu rezident”, fiindcă în toate actele sinodale pe care mi le-a trimis se folosește expresia „Arhiereu rezident”. Cred că nici Preafericirea voastră și nici un alt cunoscător al Canoanelor și rânduielilor Bisericii nici nu poate socoti bun și nici nu poate aproba ca un Arhiereu să fie cu desăvârșire de sine stătător și să nu aparțină vreunei Biserici, fapt de care nu s-a pomenit până acum în cronicile bisericești.

Cred că Preafericirea voastră e datoare a da un răspuns cererii mele și a-mi face cunoscută părerea sa cu privire la Înștiințările și la Depunerea mea, date de fericitul întru adormire Patriarh Sofronie, pentru a o cunoaște și a rândui cele convenite în ceea ce mă privește.

Depun la Preafericirea voastră cererea și fiindcă aceasta este una din îndatoririle mele, întrucât în calitate de cleric mă aflu sub jurisdicția Tronului Ecumenic, așa cum se arată în copia anexată a Actului de Hirotonire întru ierodiacon.

Am convingerea că Preafericirea voastră va binevoi să mă sfătuiască ce se cuvine să fac în situația în care mă aflu și va orândui cele necesare pentru a fi repus în slujirea de Arhiereu al Bisericii Ortodoxe de Răsărit.

Rămân cu nemăsurat respect și sărut preasfânta dreaptă a Preafericirii voastre, de la care cer binecuvântare și pe care o rog să se roage Domnului pentru mine, robul Său supus.

Nectarie de Pentapolis”

Nu trebuie să uităm că „cei mari”, fie ei oameni politici, fie oameni ai Bisericii, nu sunt cu desăvârșire liberi. Se găsesc întotdeauna într-un cerc de prietenii, de dușmăanii, de interese, de oameni puternici, de care depind și de care sunt legați fără voia lor. Fiecare acțiune a lor influențează direct sau indirect interesele pe care le reprezintă. Și Ioachim, un mare Patriarh, ar fi putut cu siguranță interveni în favoarea Preasfințitului de Pentapolis, atât de

nedreptățit, dar știa că s-ar fi ciocnit nu numai de Fotie al Alexandriei, ci și de protectoarea lui, regina Olga, sora Țarului, care apăra atât Tronul de la Constantinopol, cât și pe greci de nesățioasa poftă a turcilor. De altfel, este știut că pe Patriarhul Fotie regina Olga l-a impus, în vreme ce poporul ortodox din Egipt îl cerea pe Sfântul Nectarie. Din acest motiv, Patriarhul Ioachim al 3-lea s-a mărginit la a-i trimite un mesaj frățesc „celui prigonit pentru dreptate”. Așa cum Cuvântul Întrupat, Domnul nostru Iisus Hristos ”a venit la ale Sale și ai Săi nu L-au primit” și S-a coborât în lumea Lui și printre creaturile Sale și tot străin a fost, tot așa și credincioșii robii Săi trebuie să-I calce pe urme. Are un înțeles adânc obișnuința oamenilor de a se lepăda de sfinți. În această lepădare se descoperă cât sunt de diferiți. „Ce ne va fi nouă, Îți va fi și Ție, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu?”.

Într-adevăr, Sfântul Nectarie iubise lumea și se cheltuse pe sine slujind-o; se ruga cu lacrimi și se străduia din răspuțeri pentru mântuirea tuturor celor ce veneau la dânsul, dar nu se legase de oameni cu legături deosebite. Toată viața fusese un străin, un venetic, un „rezident”. Acest sentiment al înstrăinării l-a însoțit pe parcursul întregii sale vieți neprihănite.

ÎNCEPUTUL LEGĂTURILOR DUHOVNICEȘTI

Pentru ierarhul dăruit cu înțelepciune dumnezeiască și stăpânit de dorul de a fi împreună cu Hristos și de așteptarea chinuitoare de a vedea frumusețea de necuprins cu mintea a chipului Său, singura soluție care-l mai putea alina era retragerea la mănăstire. Fiind un om întru totul sfințit, înțelept cu duhul și foarte pătrunzător, a cântărit ce era mai important: să rămână și să slujească mai departe Seminarul Rizarios sau să se retragă ca preot la o mănăstire, unde lumina duhului său avea a spori și mai mult? A ales mănăstirea. De altfel, se apropia de bătrânețe și ar fi preferat să-și petreacă ultimii ani în căință și în rugăciune, „la picioarele” iubitului Domn Iisus Hristos.

Pronia dumnezeiască, cea care rânduiește lucrurile cu mult timp înainte, a făcut să apară și împrejurările potrivite. La Seminar, opera sa, de strălucit educator și păstor, născuse o foarte intensă mișcare creștină, în mijlocul unui popor ce se aflase aproape nepăstorit. Deși centrul ei era Rizarios, mișcarea a crescut și s-a întins, la acea vreme, în toată Atena. Credincioșii de toate categoriile priveau ca pe o mare cinste și o mare binecuvântare a-l primi pe Părinte în casă, fie doar pentru câteva ore. Blândețea și smerenia acestui ierarh sfânt și înțelept, oglindite în toată făptura sa și în felul plin de evlavie în care slujea, readucea la viață sufletele celor adunați, cu cuvinte mai dulci decât mierea.

Lucrurile s-au întâmplat astfel: odată, Părintele se afla în casa unui om cu stare, Mathopulos, fratele ieromonahului Eusebie. În acea casă, atunci, s-au pus temelii unei mănăstiri. Părintelui i-a fost dat să cunoască un suflet îngeresc, pe Hrisanthi cea oarbă. Tânăra își pierduse vederea fizică din anii copilăriei, dar Dumnezeu îi deschisese ochii sufletului. Sufletul ei sorbea cu nespusă bunăvoință tot ce credea a-i fi de folos și spre îndrumare de la oamenii înduhovniciți și de la biserică, unde mergea cum este rânduit. Cu toate că nu știa carte deloc, dragostea ei de a învăța dar și curăția minții o făceau să semene cu un teolog.

Tânăra Hrisanthi s-a spovedit la Părintele Nectarie, care a fost copleșit de sfințenia vieții fetei. Tânăra avea mai multe prietene de vârsta ei, fecioare care aleseseră să-și închine viața lui Dumnezeu. Toate doreau să aibă un părinte duhovnicesc care să le învețe și să le călăuzească, căruia să-i încredințeze cârma sufletului lor. În inima lor prinsese rădăcini dorința de a se călugări.

Hrisanthi le-a adus și pe prietenele ei la Părinte, să-l cunoască și să se spovedească. Ele i-au mărturisit Arhiereului lui Hristos marea lor dorință de a se face monahii. Acești copii ai Domnului, cunoscându-l pe Preasfințitul Nectarie, și-au aflat alinarea dorită a sufletului, iar dorințele lor o binecuvântată împlinire.

Părintele, le-a primit în inima sa milostivă pe aceste fecioare sărace, dar nespuse de evlavioase. Cu pătrunderea sa și datorită rugăciunilor, vedea că în viitor voia lui Dumnezeu era să întemieze o mănăstire de maici.

Pentru sine își dorea mănăstirea Sfântului Ioan Botezătorul din insula Skopelos. Dar Dumnezeu unde voia oare? De aceea, înțeleptul Părinte le-a îndemnat pe aceste noi fiice ale sale, afierosite Domnului, să cerceteze și să afle un loc potrivit și să-l înștiințeze de îndată ce-l vor fi găsit. După ce au căutat în mai multe părți, au găsit în Eghina o mănăstire veche, căzută în ruină, ce avusese hramul Izvorul Tămăduirii. Fecioarele l-au anunțat pe Sfântul Nectarie iar acesta, după ce s-a încredințat în cursul unei vizite, și-a dat consimțământul să se așeze lângă mănăstire până vor fi ridicate chiliile. Oamenii înstăriți ai locului s-au arătat interesați de refacerea mănăstirii, aflată la 6 kilometri de oraș, doritori să ajute la repararea construcțiilor.

În vara anului 1904, trei tinere, având-o drept stareță neoficial pe fata fără vedere, dar luminată de Sfântul Duh, s-au așezat lângă vechea mănăstire părăsită, în locul numit Xantos. Deși le dăduse consimțământul viitoarelor călugărițe să se așeze acolo, Părintele Nectarie, ca un suflet sfințit ce era, mai aștepta încă să se arate voia Domnului. Astfel, într-o zi, în data de 19 octombrie 1904, într-o scrisoare către fiicele sale duhovnicești, le vestește „că Dumnezeu ne-a descoperit voia Sa cea sfântă cu privire la întemeierea noii mănăstiri și că a binevoit ca această sfântă mănăstire să se ridice și să strălucească”.

Le mai aducea la cunoștință că Arhiepiscopul Atenei nu numai că le binecuvântase lucrarea, dar le făgăduise că va face tot ce era necesar ca noua mănăstire să nu se afle sub ascultarea altei mănăstiri, ci să se rânduiască drept locaș de sine stătător. Părintele le spunea că Arhiepiscopul făgăduise să le sporească obștea cu alte câteva monahii de la Mănăstirea Kalamon. Pe lângă toate acestea, Preasfințitul Atenei aprobase ridicarea unei biserici pe cheltuiala unei binefăcătoare, pe nume Alexandra, biserică pe care avea intenția s-o sfințească el însuși de Paște.

Sfântul Nectarie voia, întocmai ca Apostolul Pavel, ca toate lucrurile să se facă „după rânduială”. Deși avea puterea de a le ridica duhovnicește pe acele fecioare, învățându-le știința lui Dumnezeu, el se îngrijea și de cele privitoare la traiul lor zilnic cum era hrana și culcușul, fiindcă el pe toate le vedea legate unele de altele, alcătuind o unime ce lucra nedespărțită de Dumnezeu.

Când avea timp, mergea în binecuvântata insulă ca să sprijine sufletește și să călăuzească pe tinerele monahii spre adevărata viață monahală, să supravegheze lucrările la mănăstire și la viitoarea sa chilie, aflată în afara mănăstirii. De fiecare dată se folosea de prilej și slujea, predica, semănând cuvântul Domnului în poporul care se aduna din oraș, fiindcă între timp i se întinsese în toată insula faima de sfânt făcător de minuni.

Se povestește că atunci când Sfântul Nectarie s-a hotărât să meargă pentru prima dată în Eghina, după Paștele din 1904, ca să inspecteze regiunea pentru ridicarea mănăstirii, un tânăr posedat din insulă, mai înainte de a ajunge Părintele, se tăvălea și striga anunțând de venirea lui. În timp ce ceilalți încercau să-l liniștească și să-l facă să tacă, el mai tare striga: „Vine stăpânul, de la Rizarios. Dumnezeu s-a îndurat de locul acesta, vine Preasfințitul de Pentapolis”. Cum a debarcat, Sfântul Nectarie a fost întâmpinat de oameni care l-au anunțat de acel tânăr posedat. Părintele s-a îndreptat către acel loc, tânărul fiind încă pe jos, strigând aceleași lucruri, și-a ridicat cugetul și privirea spre cer, a făcut o mică rugăciune aprinsă și apoi a atins gura posedatului cu vârful toiagului arhieresc, zicând: „Duh pitonicesc, vicleanule și necuratule, îți poruncesc în numele lui Iisus Cel Răstignit să ieși din tânărul acesta!”, și demonul a ieșit din copilul care avea 15 ani.

Întâmplarea a făcut înconjurul insulei ca fulgerul iar oamenii erau stăpâniți de o mare evlavie și teamă de puterea lui Dumnezeu. De aceea, a doua zi, când Părintele se pregătea să plece cu măgărușul spre Xanthos, locul de temelie al mănăstirii, între cei ce se apropiau să ia binecuvântare de la dânsul se afla și o tânără femeie bolnavă, ca femeia cu scurgere de sânge din Evanghelie. Îndată ce s-a apropiat de Sfântul Nectarie, a strigat: „Stăpâne al meu, Părinte sfânt” și i-a sărutat rasa. După ce a primit binecuvântarea Părintelui, femeia s-a simțit vindecată. Nu contenea a-I mulțumi lui Dumnezeu pentru minunea de care au aflat toți locuitorii Eghinei.

Tot în acele zile s-a mai arătat un semn minunat, care ne-a rămas consemnat în scris: înainte de plecarea la Atena, locuitorii au trimis câțiva reprezentanți, ca să-l roage pe Părinte să facă o rugăciune pentru ploaie, căci insula se uscaseră ca pustiul din pricina unei secete nemiloase, ce ținea de 3 ani și jumătate. Părintele Nectarie se grăbea să ajungă la slujba sa de la Seminar,

dar le-a promis oamenilor că se va întoarce Duminica următoare. Venind ziua de Duminică, tot poporul s-a adunat în Catedrală și a asistat cu cea mai mare evlavie la Sfânta Liturghie slujită de Părinte. La sfârșit, el le-a spus credincioșilor să îngenuncheze și a început a citi, cu credință și lăcrimând, rugăciunile speciale de ploaie. Poporul lui Dumnezeu striga cu toată durerea „Doamne miluiește”, iar Catedrala răsuna plină de jale.

După rugăciune, Sfântul se pregătea să se îmbarce, petrecut de tot poporul, cu evlavie și dragoste. Avea nădejde la Dumnezeu că va trimite ploaie. Într-adevăr, în aceeași după-amiază, după ce s-a urcat în vapor, trăsnetele au început a brăzda cerul. O dată cu plecarea vaporului a început să cadă o ploaie torențială care nu s-a oprit zile întregi, încât alți reprezentanți ai Eghinei l-au vizitat pe Părinte la școală, ca să se mai roage o dată, de data aceasta ca Dumnezeu să oprească ploaia, care amenința acum să facă stricăciuni. Preasfințitul a surâs și i-a încredințat că ploaia se va opri după ce Dumnezeu va fi dat pământului atâta apă câtă avusese nevoie.

În această atmosferă începuseră lucrările la biserica mănăstirii al cărei hram avea să fie Sfânta Treime. Tot poporul insulei îl aștepta pe sfânt ca pe salvatorul insulei.

DE LA RIZARIOS LA EGHINA

Scrisorile pastorale ale preablândului și sfântului Părinte Nectarie mărturisesc purtarea sa de grijă pentru mănăstire și măicuțe, timp de 4 ani pe care i-a petrecut la Rizarios și, în cursul cărora, s-a dăruit cu toată ființa operei sale de binefacere. În același timp lucra și ogorul sufletelor gingașe ale elevilor Seminarului, dăruindu-le cunoștințe teologice și îndrumându-i și învățându-i ce înseamnă viața trăită în evlavie și în duh.

Era cunoscut printre săraci pentru milostenia sa și cheltuia foarte mult timp primindu-i pe frații săi întru Hristos care veneau la el cu felurite nevoi. Odată, când nu mai avea ce da, și-a dăruit cealaltă rasă și lenjeria nouă

pe care tocmai o primise. Altora le dădea recomandări către prietenii săi oameni de afaceri, pe care-i ruga să-i angajeze. Cu alte cuvinte, sufletul său milostiv îl îmboldea mereu să fie toate pentru toți și totdeauna să rămână îndatorat.

Atunci când se întâmpla să-i mai rămână ceva timp, lua condeiul și scria fie imnuri și cântări închinare Maicii Domnului, Însăși suflarea și bucuria vieții, fie cărți pentru elevi sau pentru Biserică din care pe cele mai multe le dăruia.

Se povestește mult despre respectul pe care îl impusese elevilor săi, profesorilor sau consilierilor Seminarului. Toată lumea recunoștea că se petrecuse o schimbare la Rizarios. De aceea, în ultimii doi ani toți începuseră să simtă cu durere că Sfântul îi va părăsi și se va retrage în pustia Eghinei, iar el nu părea să se răzgândească.

Se gândea că cel dintâi rod al rugăciunilor și al ostenelilor sale era construirea bisericii celei noi pe locul celei vechi, dar mult mai mare decât cea veche. De aceea, s-a mai dus o dată în insula Eghina, la 1 iulie 1906, pentru a inaugura construcția bisericii și a o închina Sfintei Treimi, după tipicul Bisericii Ortodoxe. Dragostea pentru Dumnezeu în treime și-o manifesta în imnurile pe care le compunea și ar fi putut spune ca și Sfântul Grigorie Teologul: „Treimea mea, lucru și nume scump mie”.

Timpul dumnezeiescului nostru ierarh trecea în lupte duhovnicești, în rugăciuni fierbinți și lacrimi de evlavie, în arderea erosului dumnezeiesc, în binefacerile revărsate asupra tuturor, în iubirea pentru vrăjmași, în slujirea lui Dumnezeu și în cântările către Născătoarea de Dumnezeu; câteodată slăbit trupește și ostenit peste măsură, altădată chinuit de boli, care însă îi dădeau prilejul unei nestânjenitoare și tainice uniri cu Domnul, când scriind fiicelor sale duhovnicești din Xanthos, când „arzând și luminând” ca un felinar.

Acum, în vârstă de 62 de ani, încărcat de virtuți ca un pom aplecat de roade, cu sufletul sfințit, atingând starea de dumnezeire, prin simțire duhovnicească și prin cunoașterea Părinților Bisericii, se socotea deja întru totul dăruit datoriei de îndrumător ce-o avea față de tinerele călugărițe din Eghina. Astfel simțind, îi scria la 21 decembrie 1907 tinerei nevătătoare,

dar luminate de Duhul Sfânt, de acum stareța mănăstirii: „Am început să mă gândesc că prezența mea este deja necesară în mănăstire. Am întemeiat-o cu monahii tinere, nedeprinse cu mănăstirea... ce nu știu încă ce este jertfirea pentru desăvârșire... Venind în Eghina ca să vă așez în mănăstire, nu știam că mi-am asumat o obligație care mă va aduce și pe mine tot în Eghina. Gândul și dorința mea erau îndreptate în altă parte, la Ioan Botezătorul din Skopelos, când o voce lăuntrică mi-a spus: ți-ai luat o datorie în Eghina și trebuie s-o îplinești rămânând în Eghina...”.

Dorința Sfântului Nectarie era, așadar, aceea de a se retrage nu în Eghina ci la Mănăstirea Sfântul Ioan Botezătorul din Skopelos. N-a urmat însă chemarea acesteia, ci voia lui Dumnezeu Căruia îi era dator. De altfel, am amintit că Sfântul Părinte, ca unul ce cunoaște drumul cel drept, considera că nu trebuie să dorească ceea ce-l mulțumea pe el, fie și duhovnicește, ci ceea ce Dumnezeu voia. De aceea, se obișnuise să se lepede, fără greutate, de propria lui voie.

Timpul nu-l grăbea. Astfel, la 7 februarie 1908, și-a depus demisia în Consiliul de Administrație al Seminarului:

„Am cinstea de a vă aduce la cunoștința onoratului Consiliu al Seminarului că, dat fiind faptul că trupul meu este tot mai slăbit și deseori supus bolilor, mă simt neputincios a mai împlini îndatoririle importante pe care le impune conducerea școlii și că, de aceea, mă văd nevoit să vă înștiințez, cu mare tristețe, că demisionez de la conducerea Seminarului. Mă rog din inimă lui Dumnezeu să vă binecuvânteze pe cei ce lucrați pentru făptuirea binelui, iar școala, pe care am iubit-o din adâncul inimii, s-o acopere și s-o ducă la împlinirea mai departe a scopului ei înalt, cel pentru care a fost întemeiată de fericirii întru pomenire întemeietorii ei, veșnică să le fie pomenirea. Primiți încredințarea înaltei mele considerații și iubiri, cu care rămân același rugător fierbinte la Dumnezeu.

Director, Nectarie de Pentapolis.”

Consiliul a acceptat demisia Părintelui după ce a discutat-o 4 zile

în ședință. Exprimându-și tristețea, consiliul a hotărât a-i acorda ca recunoaștere a meritelor sale deosebite, o pensie lunară de 250 de drahme, care atunci era o sumă însemnată. Ministerul Cultelor i-a acceptat, de asemenea, demisia și în actul oficial, pe care i l-a trimis, scria printre altele: „Demisia v-a fost acceptată, iar Casa Regală își exprimă mulțumirea pentru îndelungata și merituoasa voastră slujire”.

Părintele se eliberase de povara pe care o reprezentau îndatoririle de director al Seminarului, dar numai formal, căci Consiliul l-a rugat să mai rămână până se va găsi un înlocuitor potrivit. Și-a amânat, așadar, plecarea, așa cum îi scria Xeniei într-o scrisoare din 15 februarie 1908 și, așa cum reiese dintr-o altă scrisoare, trimisă din Eghina ucenicului său Sakkopulos, în insulă a venit abia în preajma Paștelui sau după Paște.

Urmându-l pe Apostolul Pavel, lucra cu propriile sale mâini pentru binele obștesc, cum ne putem da seama din scrisorile trimise credinciosului său secretar Sakkopulos, pe care-l ruga să se ocupe de anumite comenzi. Vedem că într-o scrisoare comandase „două ocale de tălpi de piele pentru încălțări femeiești” pe care, se știe, le meșterea singur. În altă scrisoare îi spunea lui Sakkopulos „îmi zidesc casa în afara mănăstirii și într-o lună va fi gata, nădăjduiesc”. Desigur, Părintele nu era constructor ci ajuta pe construcători, cărând materiale.

Lucrând astfel, îmbrăcat într-o rasă veche, cu scufie și cizme, în toiul verii, a fost întâmpinat de Arhiepiscopul de atunci al Atenei, Meletie Metaxakis, și de către părintele Filotei Zervakos, așa cum relatează însuși părintele Filotei. Părintele Filotei, care gustase din viața de ostenitor, l-a fericit pe Sfântul Nectarie. Însă Arhiepiscopul îl compătimea, dar fiindcă „și potrivnicul știe a cinsti virtutea unui bprbat”, Meletie, văzând o așa mare smerenie la sfințitul arhiereu, mișcat de sărăcia pe care o îmbrățișase de bună voie, l-a sărutat și i-a spus: „Tu, Nectarie, așa?”, iar îndumnezeitul și preasmeritul Părinte i-a răspuns: „Așa a binevoit Domnul”.

Cititorul va fi atent la răspunsul preablândului Părinte Nectarie. El cunoștea mai bine decât oricine terminologia voinței lui Dumnezeu. Sunt 3 termeni: bunăvoire (termen care descoperă că ceva îi este mai mult bineplăcut lui Dumnezeu; în limbaj teologic se numește voia dintâi), iconomie (termen

care ne arată că ne pregătește pentru împlinirea unui scop sfânt) și îngăduire (termen care înseamnă că Dumnezeu vrea să dea o lecție). Așa își vede ascultarea și slujirea cel ce cunoaște tainele Harului.

Atunci, Arhiepiscopul Meletie, fără a-și da seama că prin cuvintele sale îl ispitesc pe robul lui Dumnezeu, a zis: „Nectarie, nu vor trece mulți ani și mănăstirea ta, pentru care te ostenești acum în zadar, va ajunge ca dărâmurile acestea pe care le vezi înaintea ta”. La aceste cuvinte, smeritul nevoitor al Eghinei, dăruit cu vedere duhovnicească, a răspuns profețind: „Frate și împreună-slujitor, mănăstirea mea nu va ajunge nicicând așa cum zici, dimpotrivă, pe lângă ea și altele se vor ridica în curând în această insulă, spre slava Dumnezeului nostru Cel în Treime”.

După terminarea bisericii, Părintele i-a scris, la 18 mai 1908, credinciosului său ucenic Sakkopulos, dându-i indicații pentru cumpărarea celor trebuincioase sfințirii care s-a făcut la 2 iunie 1908, cum scrie și pe placa de marmură de la intrare: „S-a ridicat din temelii acest sfânt locaș închinat Treimii Celeia de trei ori însorite, spre lauda cea veșnică, de către Nectarie, fostul Arhieru de Pentapolis. Temelia s-a pus la 1 iulie. S-a sfințit pe 2 iunie 1908”.

În ciuda noilor sale griji, acuma era mult mai mult monah. Căpătase pacea dorită, inima îi ardea în rugăciune, slăvind Sfânta Treime sau închinând imnuri Maicii Domnului Care îl ocrotea de toate cele rele, în chipurile știute de Dânsa și Care îi dăruia vedenii și îi descoperea cele nevăzute.

Întrucât maicile și rasoforele știau doar puțină sau deloc carte, Părintele le-a învățat să scrie și să citească, pentru a putea citi din Sfinții Părinți sau din cărțile bisericești. Le-a învățat, de asemenea, cântările Sfintelor Liturghii și ale praznicelor. La vremea aceea, în mănăstire se aflau între 15 și 20 de viețuitoare. Le mai preda și muzica bizantină, ca să poată cânta la privegheri. Se străduia să le înaripeze sufletele și să le zidească, luându-se pe sine drept smerită pildă, purtând lăuntric veșmântul Domnului.

PRIMELE SĂGETI ALE SATANEI

Unde umbrește Harul lui Dumnezeu, satana nu are loc. Nu poate sta în flăcările și în lumina Sfântului Duh. Iar sufletul purtător de Dumnezeu al Părintelui Nectarie, plin de lumina și de focul Duhului Sfânt, care făcea și trupul său părtaș la energiile nezidite ale lui Dumnezeu, era neapropiat pentru ispitirile diavolului. Vrajmașul mereu dădea târcoale cetății și încerca, prin uneltiri, din afară să o piardă. Dar singura cale de ispitire care-i mai rămăsese, atât cât Domnul îi îngăduia, era calea războaielor din afară: calomnii, uneltiri, ponegriri, invidii și ură. Acela, desigur, își alegea uneltele cele mai potrivite pe care, sub diferite pretexte, le convingea să ducă război preablândului și preasfințitului ierarh și monah.

Pe când mai locuia la Atena, Părintele Nectarie obținuse consimțământul Mitropolitului Atenei, Teoclit, să reconstruiască Mănăstirea Izvorul Tămăduirii din Eghina, de mult căzută în ruină. Vorbise și măicuțelor despre această aprobare, pe care o considera voința Domnului, așa cum le scrisese în scrisori. Asigurările verbale repetate, pe care i le dăduse Arhiepiscopul Atenei, aveau valoarea unui contract pentru el, care nu cunoștea ascunzișuri. De aceea, începuse deja lucrările de reconstrucție.

Mănăstirea Sfintei Treimi se făcuse deja cunoscută și dobândise o oarecare faimă. Cel mai mult îi impresionase pe clerici hotărârea fostului Arhiepiscop de a părăsi orice altă activitate din cadrul Bisericii și de a se retrage într-o mănăstire în pustiul Eghinei. Vremurile de atunci erau potrivnice monahismului, iar spiritul Bisericii era aproape necunoscut. Tradiția spirituală fusese uitată și doar puțini mai citeau scrierile Sfinților Părinți. Prin urmare, vrajmașul își făcuse un aliat bun din ignoranță ca să pornească război împotriva Sfântului din Eghina, care-l ardea cu rugăciunile sale. Vedeau că mănăstirea sfântului avea să-i aducă, pentru multă vreme, pagubă.

Urătorul de oameni îl ataca pe sfânt fie năpustindu-se asupra lui, fie folosindu-se de alții, convingând cugete neluminate, cu argumente ce păreau adevărate, să-i facă pe voie, ajungând până la crimă și făcându-i să creadă că astfel îl slujeau pe Dumnezeu.

Nu știm cine l-a stârnit pe Mitropolitul Teoclit să privească deodată cu ochi răi mănăstirea deja refăcută, pentru care el însuși dăduse aprobare. Știri neliniștitoare despre reaua dispoziție a Mitropolitului ajunseseră și la Părinte, care, cunoscând el însuși de ce este în stare diavolul, nu s-a tulburat. Lăsându-se cu totul în grija Domnului și căutând scăpare la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, Fecioara Maria, a rămas liniștit, păstrându-și fericirea interioară și rugându-se neîncetat pentru binele întregii lumi. Numai maicile s-au neliniștit din cauza zvonurilor și i-au împărtășit temerile lor Părintelui, care le-a liniștit cu cuvinte ce îndemneau la credință neclintită, explicându-le că fiecare lucru bun trebuia neapărat să fie încercat de ispite.

Cu toate acestea, ca să facă ce se cuvenea, a hotărât să-i scrie Mitropolitului Atenei, ca să-i reamintească consimțământul verbal pe care i-l dăduse pentru reconstruirea mănăstirii și să-i ceară recunoașterea ei oficială, pentru a intra în rândul legii și a putea încheia contracte, a putea primi donații și celelalte.

Așadar, i-a scris Mitropolitului Teoclit, cu tot respectul cuvenit, o scrisoare pe care o reproducem în întregime:

„Eghina, 7 august 1913.

Către Înalt Prea Sfinția Sa, Prea Sfințitul Mitropolit al Atenei și Președintele Sfântului Sinod, Teoclit.

Înalt Prea Sfințite,

N-am dorit s-o tulbur pe Înalt Prea Sfinția Voastră vorbindu-i despre situația sfintei noastre mănăstiri, crușându-o de încă o preocupare și grijă ce s-ar fi adăugat la atâtea altele, dar sunt necesități ce o impun și care mă obligă s-o fac acum.

Sfânta Mănăstire întemeiată în Eghina, cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinției Voastre, se află în situația absolut necesară de a vă cere sprijin moral pentru a fi recunoscută ca persoană juridică, a i se recunoaște conducerea, a primi

donății, a putea cumpăra sau vinde și a avea propriile sale bunuri. Fiindcă, așa cum ne-a adus la cunoștință domnul Likudis din Eghina, de profesie jurist în Atena, contractele încheiate și toate achizițiile de până acum n-au nici o valoare juridică, dat fiind că obștea mănăstirii noastre nu este persoană juridică și pentru că vânzătorii le pot refuza dacă nu se împlinesc mai multe formalități. În plus, mi-a mai atras atenția că mănăstirea pe care, ca s-o asigur după moartea mea în favoarea viețuitoarelor sale, am preluat-o ca proprietate a mea, poate fi moștenită de fratele meu și de nepoții mei, care pot revendica averea mea mobilă și imobiliară. Toate aceste lucruri, pe care le-am făcut cunoscute și monahiilor, le-au scufundat în cea mai mare deznădejde, temându-se pentru soarta obștii în viitor.

Până acum, noi nu ne-am preocupat de recunoașterea mănăstirii de către Guvern fiindcă Înalt Prea Sfinția Voastră, așa cum probabil își amintește, mi-a declarat că este suficientă recunoașterea sa de către Înalt Prea Sfinția Voastră. Acum însă, aflăm că Înalt Prea Sfinția Voastră n-o mai recunoaște. Zvonul acesta, adevărat sau nu, o dată ce s-a răspândit printre credincioși, ne-a păgubit mult mănăstirea și o păgubește încă. Domnul Milonopulos, a cărui nepoată și fiică adoptivă voiește a viețui în mănăstirea noastră, a înzestrat-o cu o casă în Pireu, ce valorează mai mult de 30.000 de drahme. Condiția sa este că dânsa se va putea folosi, atât cât va trăi, numai de banii proveniți din chirie, urmând ca după moartea ei casa să fie donată Orfelinatului din Pireu, aceasta pentru că mănăstirea noastră nu este persoană juridică și nu poate primi avere prin testament. Există riscul de a mai pierde o casă pe care cineva voiește să ne-o doneze după moarte, prin testament. De asemenea, mănăstirea mai poate pierde o casă ce i-a fost lăsată prin testament de o doamnă, binefăcătoare a mănăstirii. În al patrulea rând, doamna Maria Kraniotu a depus la Banca Națională suma de 2000 drahme în contul obștei mănăstirii, dar și pentru aceasta suntem în primejdie a o pierde,

fiindcă nu putem trimite un reprezentant al mănăstirii care să prezinte o procură semnată și purtând ștampila mănăstirii.

În fața unei asemenea cereri, n-am știut ce trebuie să facem. Am întocmit, pentru deplina încredințare atât a avocatului donatoarei, cât și băncii, un act notarial prin care obștea noastră o împuternicește pe maica Atanasia să primească donația. Avocatul ne-a cerut însă un act purtând ștampila mănăstirii. M-am gândit atunci să întocmesc la notariat, în calitate de proprietar al mănăstirii, o procură care să dovedească precum că eu sunt împuternicit să primesc banii mănăstirii, dar iarăși nu există nici un act care să certifice că eu sunt întemeietorul ei și că maica stareță trebuie să fie reprezentantă și celelalte. De aceea și afacerea s-a împptmolit. În al cincilea rând, trei monahii, una din Atena și două din Pireu, au primit un teren în Faliro și celelalte două, case în Pireu. Dorim să le vindem și să depunem banii pe numele mănăstirii la Banca Națională, dar întrucât mănăstirea nu este recunoscută oficial de către Biserică și nici legal, fiindcă nu este persoană juridică, nu poate întreprinde nici un demers. Se află așadar în impas și nu știe ce trebuie să facă în această situație.

Acestea sunt motivele care m-au silit să cer Ministerului Învățăământului și Cultelor să recunoască mănăstirea și ștampila sa. Nu m-am adresat Înalt Prea Sfinției Voastre ca să nu o supăr cu problemele noastre. Voiam doar să arăt că ministerul trebuie să vă ceară părerea și că nu Sfinția Voastră este cea care trebuie să întocmească cererea, ceea ce, cred, i s-ar fi părut neplăcut Sfinției Voastre. Deja, Înalt Prea Sfințite, ne aflăm în fața unei dileme. Fie mănăstirea va fi recunoscută de către Biserică și de către Stat ca mănăstire particulară, supusă Mitropoliei Atenei, rânduindu-se după prevederile Canoanelor pentru monahi, fie își va schimba și caracterul și numele și va fi recunoscută numai de către Stat ca Așezământ moral-religios și cu personal alcătuit din călugărițe, după modelul așezămintelor de maici ale Bisericii Apusene. Aștept, cu nădejde de la evlavie și

dragostea Înalt Prea Sfinției Voastre, rezolvarea problemei sau a dilemei noastre.

Rămân, cu cel mai adânc respect, cel mai mic frate întru Hristos al Prea Sfinției Voastre.

Nectarie de Pentapolis”

Scrisoarea a fost trimisă pe data de 10 august 1913. Timpul a trecut, a venit din nou vara, și Teoclit, continuator al spiritului antimonahal al aceluia al cărui nume îl purta, Teoclit Farmakidis, nu l-a considerat pe marele nostru ierarh vrednic nici măcar de un răspuns formal. Însemna că Mitropolitul nu se hotărâse asupra momentului în care avea a-și da pe față adevăratele sentimente.

Dar dumnezeiescul Nectarie care avea locaș în ceruri, dorindu-L numai pe Hristos, stăpânit numai de erosul dumnezeiesc, unit cu rugăciunea inimii cea izbăvitoare a sufletului și rugându-se neîncetat pentru vrăjmași, rămânea liniștit în chilia sa din fața mănăstirii. Ajunsese la 67 de ani, dar, deși îl chinuiau bolile bătrâneții, „era puternic în Hristos Domnul Său Cel Care-l întărea”. Zăvorât în mănăstirea sa, dar preumblându-se în dorință printre cele cerești, sigur și unit cu toți sfinții, viețuind în sărăcie pentru Domnul Hristos, dar în bogăția bunătăților celor veșnice, dăruia această bogăție și sufletelor simple și nu numai viețuitorilor în mănăstiri, ci și celor ce veneau la dânsul să afle alinare, nădejde, să se spovedească, să se lumineze cu sfaturile sale lipsite de orice rătăcire, să se ajute în îndoita lor sărăcie.

Acest ierarh, ce părea ciudat multor oameni cultivați care nu puteau înțelege cum de renunțase de bună voie la slava omenească și coborâse toate treptele umilinței, era văzut de popor ca un sfânt trimis de Dumnezeu, fiindcă oamenii văzuseră cu ochii lor puterea rugăciunilor sale atunci când îl tămăduise pe copilul posedat din Eghina, când adusesse ploaie și alte semne minunate. O altă minune este și aceasta: un pescar, care nu mai prinsese nimic de o lună, pentru că apele în care pescuia fuseseră populate de rechini, a venit la dânsul și, plângând de și se rupea inima, i-a căzut la picioare și l-a rugat să-l scape de nenorocire. Părintelui Nectarie i s-a făcut milă de el, i-a binecuvântat

năvoadele și i-a dat binecuvântare, spunându-i să meargă în pace. După 15 zile, pescarul s-a întors fericit să-i spună sfântului, cu lacrimi de recunoștință, că niciodată în toată viața lui nu prinsese atâția pești ca acum. Preasmeritul Nectarie I-a dat slavă lui Dumnezeu și I-a mulțumit, în rugăciunile sale tainice, pentru minunile Sale.

Dat fiind că trecuse atâta timp și Mitropolitul Teoclit nu dăduse vreun răspuns, Sfântul Nectarie s-a văzut nevoit să-i mai scrie o scrisoare și să ceară de la Autoritatea sa bisericească recunoașterea oficială a mănăstirii și supunerea ei Arhiereului de care aparținea. Redăm conținutul scrisorii, care datează cu data de 20 iunie 1914:

„Eghina, 20 iunie 1914.

Către Înalt Prea Sfinția Sa, Prea Sfințitul Mitropolit al Atenei și Președintele Sfântului Sinod, Teoclit.

Înalt Prea Sfințite,

Dorind eu cu ardoare să înalț un sfânt jertfelnic pentru slujirea lui Dumnezeu Cel în Treime, am ridicat o biserică în insula Eghina, pe temelia unei biserici mai vechi, ce fusese, se spune, pe vremuri a unei mănăstiri de maici, de mult părăsită și dărâmată. Am închinat acest nou locaș lui Dumnezeu Cel în Treime, Căruia Îi aducem slujire cu mintea și cu duhul.

Voind ca această sfântă dorință a mea să dureze pururea și voind să fac din acest sfânt locaș un Așezământ pentru fecioare, așa cum a fost mai înainte, și voind iarăși să fiu binefăcătorul unor fecioare ce s-au afierosit Domnului, am adus câteva suflete sfințite dăruite lui Dumnezeu și le-am rânduit pentru slujirea Lui. Mănăstirea dărâmată de mai ieri s-a transformat într-un Așezământ de maici, care, cred, împodobește această insulă din eparhia binecuvântată de Dumnezeu a Înalt Prea Sfinției Voastre.

Dat fiind că lucrarea a început cu bine și, cu ajutorul lui Dumnezeu, se arată a fi înaintat, îmi iau, cu toată evlavia, îndrăzneala de a o înștiința, în legătură cu mersul ei, pe Înalt Prea Sfinția Voastră,

ca una ce este Autoritatea ecleziastică conducătoare. Voi cere Înalt Prea Sfinției Voastre aprobarea pentru întemeierea Așezământului de fecioare, cerându-i și să-l recunoască ca mănăstire particulară de maici, aflată sub ocrotirea Sfintei Mitropolii a Atenei, de care ține.

Înalt Prea Sfinția Voastră! Dorința mea aprinsă este ca acest Așezământ de maici să fie un model de mănăstire, care să facă cinste de Dumnezeu binecuvântatei voastre eparhii și, totodată, o pildă pentru sfintele mănăstiri ale statului și un locaș de mare folos tuturor celor ce vor veni să i se închine. Spre împlinirea acestui țel atât de mult râvnit, las Sfinției Voastre toată libertatea de a întocmi un regulament după care să se călăuzească monahiile nevoitoare ale mănăstirii spre a se arăta modele de virtute și desăvârșire.

Ne-am îngrijit și de traiul viețuitoarelor ei, asigurându-le o oarecare avere, ce va spori și se va înmulți după încuviințarea și recunoașterea lucrării noastre.

Încredințat de marea iubire de Dumnezeu și de evlavia Înalt Prea Sfinției Voastre, aștept, nădăjduind, aprobarea și recunoașterea sfintei noastre mănăstiri închinată Sfintei Treimi.

Rămân cu respect al Înalt Prea Sfinției Voastre preasupus,
Nectarie de Pentapolis.”

RĂZBOI DIRECT DIN PARTEA BISERICII

După două luni, Mitropolitul Teoclit, cum era de așteptat, i-a trimis Părintelui actul pe care-l redăm mai jos. Desigur, tot ce spune acolo se întemeiază pe Sfintele Canoane și este adevărat. Mai puțin adevărat este ceea ce susține Prea Sfințitul Teoclit, cum că mănăstirea a fost construită fără a fi fost înștiințat. Pretenția Mitropolitului de a fi informat în legătură cu mănăstirea este justă, de vreme ce nu fusese recunoscută ca fiind de sine

stătătoare. De altfel, în monahismul ortodox există, în paralel cu Sfintele Canoane, mai multe tipuri de regim juridic după care se rânduieste viața mănăstirilor. Și, întrucât mănăstirea Sfânta Treime din Eghina nu fusese recunoscută, ea se afla sub directa conducere și jurisdicție a Mitropolitului Atenei, autoritatea responsabilă care avea dreptul de a o desființa, dacă fusese ridicată fără aprobarea sa.

Toate acestea le cunoștea Părintele Nectarie, dar avea conștiința împăcată, fiindcă n-ar fi început să constuiască mănăstirea dacă n-ar fi avut încuviințarea verbală repetată de nenumărate ori a mitropolitului Teoclit. De dragul istoriei, redăm în continuare întregul conținut al actului emis de Teoclit:

„Atena, 30 septembrie 1914
Către Înalt Prea Sfințitul Nectarie,
fost Mitropolit de Pentapolis,
Eghina.

Cu adâncă durere în suflet, Înalt Prea Sfințite, am aflat că Înalt Prea Sfinția Voastră, fără voia și știința noastră, a întemeiat în Eghina, aflată sub păstoria noastră, o obște de femei al cărei număr sporește din zi în zi. Că a ridicat acolo chilii, cel mai adesea, pe cheltuiala acestor femei, și un locaș de rugăciune și că, de asemenea, dirijează această obște în toate, ca și cum ar fi stareț într-o mănăstire recunoscută; am aflat că Înalt Prea Sfinția Voastră tunde monahii și le ridică în treptele călugăriei până la marea schimă, că slujește ca preot paroh Sfintele Liturghii în această obște nou întemeiată, ajutat și de maici, pe care le-a rânduit să slujească alături de sine și care poartă veșminte sfinte, adică mânecuțe și orar.

Tare ne doare sufletul că Înalt Prea Sfinția Voastră, cunoscând foarte bine Sfintele Canoane ale Sfintei noastre Biserici (mai cu seama Canonul al IV-lea, întocmit la cel de-al IV-lea Sinod Ecumenic, care rânduieste: „... a hotărât ca nimeni, nicăieri, să nu zidească, nici să întemeieze mănăstire sau locaș de

rugăciune fără încuviințarea Episcopului orașului... Să nu primească pe nimeni în mănăstire, din cei ce doresc a se călugări, fără îngăduința aceluiași Episcop...” sau primul Canon de la cel de-al 12-lea Sinod Ecumenic, care poruncește: „Nimănui nu-i este îngăduit a zidi mănăstire fără știința și voia Episcopului... nici a se înscrie în arhivele episcopale”), a înaintat la lucrarea mai sus pomenită fără a lua seama, înainte de a o începe, la toate câte sunt rânduite a fi făcute sau la câte vor avea de suportat cei ce pornesc la o lucrare din îndemn propriu și spre propria lor vătămare.

Da, ne doare, Înalt Prea Sfințite, nu numai din pricina celor ce ați cutezat a face în acest chip, dar și fiindcă, urmând același Canon 4 de la al 4-lea Sinod Ecumenic, după care suntem datori a ne arăta cuvenita purtare de grijă mănăstirilor, considerăm a fi datorii noastră s-o chemăm pe Înalt Prea Sfinția Voastră prin prezenta scrisoare să ne dea, în calitate de Episcop conducător, socoteală în scris pentru următoarele fapte:

1. De ce fără știința și voia noastră, Episcopul conducător, ați înființat mai sus numita obște și cu ce scop?

2. Care este numărul viețuitoarelor ce alcătuiesc astăzi această obște. Spre a fi pe deplin lămurii, să ne fie trimis un tabel cuprinzând: numărul în creștere al viețuitoarelor, numele, prenumele, vârsta, locul de naștere al fiecăreia, data intrării în obște, data tunderii, cum și de către cine au fost tunse monahii, dacă într-adevăr au fost tunse?

3. Câte chilii s-au construit pentru aceste femei, cât s-a cheltuit și cine a acoperit cheltuielile, care este numele său și ce sumă a donat?

4. Cărui sfânt este închinată biserica mănăstirii. Cât s-a cheltuit pentru ridicarea ei și cine a donat banii. Dacă biserica a fost sfințită după tipicul Sfintei noastre Biserici, ce Arhiereu a sfințit-o, când a avut loc sfințirea și dacă înainte de zidire și de sfințire s-au săvârșit cele rânduite?

5. Dacă într-adevăr vă ajută la săvârșirea Sfintei

Liturghii și la celelalte slujbe maici rânduite pentru această slujire, care poartă, cum am spus mai înainte, veșminte sfinte și care este slujirea lor?

6. Cum viețuiesc maicile care alcătuiesc obștea în ceea ce privește igiena, ne referim la locuință, hrană, la veșminte. Cine sunt furnizorii și cei ce slujesc obștea? De unde se aduc cele de trebuință traiului?

7. În ce fel conduce, în general, Înalt Prea Sfinția Voastră viața obștei?

8. Care este regulamentul care legiuiește viața trupească și duhovnicească în totul, în parte și în toate privințele.

Așteptăm de la Înalt Prea Sfinția Voastră să ne trimită cât mai repede cu puțință darea de seamă scrisă pe care i-am cerut-o, cu răspunsurile la toate punctele de mai sus.

Al Înalt Prea Sfinției Voastre frate în Hristos,

Teoclit al Atenei”

Un om de statura Părintelui nostru, cel asemenea îngerilor, având atâta dragoste, atâta smerenie și cunoscând atât de bine legile duhovnicești, nu se lasă schimbat de ispite, pe care de altfel le așteaptă. Sfântul Nectarie era pregătit să le întâmpine nu numai pe cele venite din partea Autorității sale bisericești, ci toate ispitele pe care le îngăduia Dumnezeu. De bună seamă că era evidentă lipsa de sinceritate a Mitropolitului Atenei și a celor din jurul lui, fiindcă nu era cu puțință să nu cunoască ce se petrecuse în urmă cu 6 ani în Eghina, ca să ceară o verificare tocmai acum.

Având adânc întemeiată în inimă „pacea mai presus de minte”, sfântul a redactat cu multă smerenie răspunsul, zece zile după ce primise scrisoarea Mitropolitului. E posibil să fi redactat un raport general cu datele cerute de la maici și de la ucenice, în numele cuvioasei maicii starețe, care l-a rugat să adauge câteva fraze despre cum se simțeau dânsa și celelalte surori în mănăstire. Este posibil și ca raportul să fi fost scris de maici și sfântul doar să fi corectat textul.

Este în spiritul sfântului, care pe toate le răbda cu bucurie, faptul că și-a început apărarea, împotriva rânduiei și a formulărilor obișnuite, punând la începutul scrisorii cuvintele pe care le-a rostit, în încercările sale, Sfântul Ioan Gură de Aur, cuvinte cu care gura sa s-a închis pe veci în exil: „Slavă Ție Doamne pentru toate”. Aceste cuvinte cuprind în ele multe înțelesuri. Este aici și mulțumire, și dojană, și dovadă a puterii de îndurare, dar și un protest blând. Redăm, în continuare, această scrisoare a sfântului irerarh Nectarie, ca o mărturie istorică a etapelor și a încercărilor prin care au trecut el și mănăstirea sa, care astăzi este cunoscută în toată lumea:

„Eghina, 10 octombrie 1914

Către Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Atenei
și Președintele Sfântului Sinod, Teoclit, cu
închinăciune

„Slavă lui Dumnezeu pentru toate”.

Răspunzând înscrisului Înalt Prea Sfinției Voastre din
30 ale lunii trecute, cu nr. 1363/616, vă fac cunoscute
următoarele:

a) Că nu am ridicat nici o mănăstire în Eghina și cu
atât mai puțin fără știința Înalt Prea Sfinției Voastre.

b) Că am vizitat, cu îngăduința Înalt Prea Sfinției
Voastre, vechea mănăstire părăsită și dărâmată din Eghina, cu
gândul să așez acolo câteva fete sărace, evlavioase și dornice să se
călugărească, luând asupra mea grija întreținerii lor și cheltuiala
întemeierii obștii, și să contribui la reconstruirea acestei mănăstiri,
cu bunăvoința și binecuvântarea Prea Sfinției Voastre. În timpul
primei vizite, ne-au însoțit la mănăstire și primarul, domnul
Peppas, și egumenul mănăstirii Hrisoleontissa, Teodosie, care
mi-a spus că va recomanda Înalt Prea Sfinției Voastre să pună la
dispoziție un fond pentru bugetul mănăstirii, pentru sprijinirea ei
și a obștii nou înființate. Domnul Peppas mi-a mărturisit dorința

sa de a vedea mănăstirea restaurată. Întorcându-mă la Atena, am vorbit cu Înalt Prea Sfinția Voastră despre această vizită și despre discuția pe care am avut-o și v-am cerut încuviințarea să încep această lucrare pe cheltuiala mea și să le așez pe fete. Între timp, fetele au venit în Eghina, ca să vadă mănăstirea și să întrebe un ofițer de poliție, pe care îl cunoșteau, dacă așezându-se acolo se aflau în siguranță și ferite de primejdii. Chiar atunci le-am trimis răspunsul Înalt Prea Sfinției Voastre. Răspunsul acela există și astăzi. Spre a vă reaminti acest fapt, vă voi aduce aminte ce ne-a spus Prea Sfinția Voastră: că după ce lucrarea va fi terminată, o veți trimite la mănăstire și pe cuvioasa maică Iatrakou, împreună cu fiicele sale care viețuiesc ca monahii și ne-am rugat ca spusa să vi se împlinească.

c) Această mănăstire căzută în ruină avusese o biserică cu hramul „Maica Domnului - Izvorul Tămăduirii”. Cu aprobarea domnului primar, am dărâmat biserica, întrucât oricum stătea să cadă, ținându-se numai într-un zid, și am ridicat din temelii, pe același loc, o biserică nouă închinată Sfintei Treimi, pe care am sfințit-o cu aprobarea Înalt Prea Sfinției Voastre, luând Sfântul Mir de la Mitropolie. La Sfințire am slujit împreună cu episcopul Înalt Prea Sfinției Voastre și cu un sobor de preoți din oraș, chemați la cererea mea de către episcopul Înalt Prea Sfinției Voastre.

d) Privitor la tunderea fecioarelor întru maici, întrebând-o pe Înalt Prea Sfinția Voastră dacă va trebui s-o întreb și să cer încuviințare pentru fiecare maică nouă, Înalt Prea Sfinția Voastră mi-a răspuns că nu e nevoie. Am întrebat-o totuși pe Înalt Prea Sfinția Voastră printr-o scrisoare oficială, aflând de la Prea Sfințitul de Kalavrita și Eghialia, Timotei, că sunteți profund nemulțumit că săvârșesc tunderea maicilor fără a vă întreba. Neprimind nici un răspuns, am considerat acest lucru ca pe o încuviințare tăcută.

e) Privitor la ipodiaconițe, vă fac cunoscut faptul că

slujesc ca paraclisere în Sfântul Altar. Îmbrăcarea lor s-a făcut după tipicul citeșilor din bisericile orășenești, care îmbracă odăjdii sfinte. Mânecuțele sunt îngăduite din următoarele motive: de vreme ce într-o mănăstire de maici nu există diaconi, iar mănăstirea noastră nu are preoți, și de vreme ce eu nu mă pot îngriji de curățenia bisericii și nu pot face întotdeauna slujba paracliserului, iar locașul are absolută nevoie de persoane rânduite pentru această slujire care să curețe sfintele vase, să schimbe acoperămintele și sindoanele Sfintei Mese, să poarte sfântul Artoforiu și să facă toată lucrarea paracliserului din Altar, am considerat că e bine să rânduiesc pentru aceasta două maici, care să îngrijească pe rând de biserică. Atunci când este neapărată nevoie, ele aduc surorilor greu bolnave Sfânta Împărtășanie într-un mic potir, lucrat special pentru acest caz. În afară de această excepție necesară, în rest slujirea lor este aceea de paracliser.

f) Viața monahiilor care alcătuiesc această obște, despre care i-am vorbit Înalt Prea Sfinției Voastre, este viața de obște.

g) Conducerea mănăstirii i-a fost încredințată, fără sfântă slujbă, primei venite să viețuiască în mănăstire, fecioarei nevăzătoare Hrisanti Stronghilu, acum maica Xenii, pentru înțelepciunea, cumișenia și virtutea ei. Ea conduce acum mănăstirea și ei îi dă socoteală întreaga obște.

h) Lucrarea noastră este aceea de a ne împlini sfintele îndatoriri de preot al mănăstirii, de a o întreține pe cheltuiala noastră, de a ne îngriji de desăvârșirea ei și de a o duce spre împlinirea țelului drept spre care tinde. Deja, Înalt Prea Sfinție, apropiindu-ne de sfârșitul lucrărilor pe care Înalt Prea Sfinția Voastră a încuviințat a le începe, o lăsăm acum în grija Sfinției Voastre ca s-o vegheze și după dorința voastră plină de evlavie să ajungă o mănăstire model, spre cinstea și slava de Dumnezeu binecuvântatei eparhii a Înalt Prea Sfinției Voastre.

i) Regulamentul care rânduiește viața trupească și duhovnicească a viețuitoarelor nu este altul decât traiul cumpătat: hrană pentru viața cea trupească, iar pentru cea duhovnicească viețuirea de obște.

În ceea ce privește banii intrați în vistieria mănăstirii, maica stareță, conducătoarea mănăstirii, a primit poruncă a-mi da o listă amănunțită a încasărilor și a cheltuielilor, pe care la rândul meu v-o trimit.

Al vostru preasupus,
Nectarie de Pentapolis”.

Studiind, scriind, călăuzindu-le pe fecioarele pe care le luase sub conducerea sa în „arta artelor și știința științelor”, care este monahismul, rugându-se neconținut și luptând împotriva diavolului, ca sufletele lipsite de apărare ale călugărițelor și ale tuturor fiilor săi duhovnicești să fie acoperite mereu de Harul dumnezeiesc, timpul îi scurta viața și-l lăsa tot mai lipsit de puteri. Sfântul Părinte simțea cum i se apropie plecarea și se gândea tot mai des la ea. În așteptarea bunătaților viitoare, iubirea inimii sale era tot mai aprinsă. Se întreba mereu: „Când mă voi afla acolo și mă voi înfățișa dinaintea feței lui Dumnezeu?...”

Sufletul Sfântului Nectarie, părtaș neconținut lucrătorului har al Sfântului Duh, rămânea neclintit la feluritele atacuri ale vrăjmașului și ale uneltelor sale, lăsând în grija Domnului Hristos și a Fecioarei Maria mănăstirea și pe maicile nedepinse încă cu uneltirile satanei. Fără a se neliniști, lucra cu mult folos acolo unde era nevoie și tot ce începea sfântul desăvârșea Dumnezeu. Când călugărițele își făceau griji pentru soarta nesigură a mănăstirii, care nici după atâția ani nu fusese recunoscută legal, sfântul lor Părinte duhovnicesc le liniștea, încredințându-le că toate vor fi așa cum va voi Domnul. Le spunea ce vedeau ochii săi înainte-văzători, că mănăstirea lor va deveni mai târziu centrul unui pelerinaj panortodox.

Ajunși aici, suntem datori o lămurire. Un suflet unit în chip tainic cu Hristos, primind darurile Sale pe măsura pe măsura puterii sale de a le

primi - și să presupunem că sunt daruri de tămăduitor -, le dăruiește celor care au nevoie, atunci când îi cer cu credință ajutorul, fără a crede că el însuși le oferă, de vreme ce le-a primit de la Dumnezeu. Astfel se întâmplă cu sfinții cât sunt în viață, dar și după adormirea lor în Hristos.

Sfântul Nectarie, îndemnat de adâncă sa smerenie, credea că nimic nu este al său, ci, dimpotrivă, că toate sunt Harul și Mila lui Dumnezeu și vedea că Domnul îi împlinea dorințele pornite din marea sa iubire de oameni, după multa sa dragoste pentru Tatăl și din îndrăznirea sa de fiu. După ce a căpătat darul înainte-vederii și a început să vestească faima pe care avea a o dobândi mănăstirea când dânsul va fi mutat la lumea cea veșnică și nesticăcioasă, și-a dat seama că Dumnezeu îi dăduse și harul tămăduirii, pe care l-au adevărit nenumăratele sale minuni, din care multe nici nu le cunoaștem. Ceea ce cunoștea dinainte și povestea ca în umbră și celorlalți, era pentru el lucru simplu, minunat și firesc, ceva ce Dumnezeu lucra printr-un slujitor al Său. Și acela era el. De vreme ce „lui Dumnezeu Îi este a voi și a lucra” ce însemnătate mai avea unealta prin care Își arăta bogăția sfintei Sale Mile? Din această pricină, darul înainte-vederii nu-l ispitesc cu nimic și nu-i pune la încercare smerenia.

În timpul vieții, sfinții n-au dorit a făptui lucruri mari pentru popoare. Vedeau că dacă au îndrăznire la Dumnezeu și se fac prietenii Lui, vor avea de dăruit semenilor binefaceri nenumărate în toți vecii și că îi vor ajuta pe frații lor în Hristos să ajungă la mântuirea cea veșnică. Aceasta este adevărata înțelegere a jertfirii și a lucrării lor pentru binele aproapelui.

Câte au fost și minunile și tămăduirile de boli și de suferințe fără leac săvârșite de Sfântul nostru Părinte Nectarie! Câte și sufletele pe care, prin minunile sale, le-a întors spre căință și le-a ajutat să intre pe calea mântuirii! Câți L-au slăvit, câți Îl slăvesc și câți Îl vor mai slăvi pe Dumnezeu datorită minunilor pe care, prin Harul Său, le-a săvârșit și le săvârșește prin prietenul Său Nectarie! Iată de ce înțelepții creștini s-au nevoit și se nevoiesc să se sfințească, fiindcă Învierea Domnului ne-a dat această putință, și iată de ce lucrurile stricăcioase nu-i ispitesc, ci se îngrijesc ca o dată cu împlinirea poruncilor lui Hristos să-și sfințească sufletul și trupul și să-și ajute aproapele, ca unii de aceeași fire, să se sfințească.

GRIJA PENTRU MĂNĂSTIRE

Multe au fost semnele și minunile împlinite de prietenul lui Dumnezeu și înainte de moartea sa aducătoare de viață. Martori vrednici de crezare au povestit că, odată, când dumnezeiescul Părinte mergea să slujească la bisericuța Sfântului Dionisie, ocrotitorul locului, într-o dimineață i-a ieșit în față, pe cărare, un șarpe uriaș ce stătea pe coadă și șuiera din limbă amenințător.

Sfântul Nectarie, cu netulburarea dăruită de rugăciunea sa neîntreruptă și de iubirea care-i țineau tot timpul sufletul aprins, a făcut semnul Crucii cu toiagul său arhieresc spre șarpe și a zis: „În numele lui Iisus Hristos Dumnezeu, îți poruncesc: acolo unde ești acolo să înțepenești. Iisus Hristos învinge!“. Șarpele s-a mai mișcat de câteva ori și apoi a împietrit pe loc, așa cum se găsea, cu capul ridicat. După săvârșirea Sfintei Liturghii, sfântul a trimis oameni să omoare șarpele cu pietre. Oamenii mărturiseau că niciodată nu mai văzuseră prin acele locuri o asemenea fiară.

Deși trecuseră deja 3 ani, mănăstirea tot nu fusese recunoscută oficial. Teoclit nu dăduse nici un răspuns la scrisoarea Sfântului Părinte și nici la raportul maicii Xenii. S-a mărginit numai la a face un fel de inspecții, trimițând mai mereu câte un arhimandrit.

Suntem deja în anul 1917 când în Salonic a izbucnit mișcarea separatistă a lui Venizelos, care a împărțit poporul în 2 tabere, atrăgând și Biserica. Teoclit, care era monarhist (regalist), s-a aflat în fruntea excomunicării eșuate a politicianului cretan, adică împotriva lui Venizelos. După venirea la putere a acestuia, Mitropolitul a fost detronat și în locul lui a fost ales Meletie Metaxakis. Judecata Domnului e de nepătruns, dar și plata Sa aducătoare de dreptate. În aceste împrejurări, Sfântul Părinte a depus la Sfântul Sinod o nouă cerere pentru recunoașterea sfintei sale mănăstiri din Eghina, închinată Sfintei Treimi. Cererea sa era însoțită de copiile celorlalte

acte și de copia cererii depuse la Ministerul Cultelor, pe care o vom reda în continuare:

„Eghina, 2 martie 1918

Către Cinstitul și Sfântul Sinod al Bisericii Greciei

Am onoarea de a depune la Cinstitul și Sfântul Sinod cererea de recunoaștere a sfintei mănăstiri de maici întemeiate de mine cu hramul Sfânta Treime și de a trimite alăturat și istoricul ei, ca să-i cunoască începuturile. Depun, de asemenea, copia cererilor mele anterioare către fostul Mitropolit al Atenei și fost președinte al Sfântului Sinod, Înalt Prea Sfințitul Teoclit, în care ceream să se recunoască mănăstirea ridicată de mine în Eghina.

Prima cerere este din 7 august 1913, cea de-a doua din 20 iunie 1914 și cea de-a treia din 10 octombrie 1914. Aceasta din urmă a fost scrisă ca răspuns la scrisoarea trimisă mie de fostul Mitropolit al Atenei, Înalt Prea Sfințitul Teoclit. Vă trimit, de asemenea, copia cererii mele către Onoratul Minister al Cultelor, tot pentru recunoașterea aceste Mănăstiri.

Trimit alăturat și:

1) o copie a actelor prin care Consiliul Municipal din Eghina ne cedează Biserica având hramul Izvorul Tămăduirii din Palia Hora (Orașul Vechi) dimpreună cu cele câteva chilii părăsite și dărâmate.

2) Înștiințarea cu nr 5279 trimisă de Prefectura Atticii primarului Eghinei, prin care se aprobă cedarea bisericii cu hramul Izvorul Tămăduirii din Palia Hora.

3) Actul de cesiune cu nr 17126 întocmit la Notariatul din Eghina.

4) Certificatul cu nr. 17.126 eliberat de judecătorul de ocol, custodele cărții funciare din Eghina.

La toate aceste demersuri făcute de mine pe lângă Înalt Prea Sfințitul și pe lângă Ministerul Cultelor, nu mi s-a dat vreun răspuns, din motive care nu mi s-au adus la cunoștință.

Dorind a căpăta un răspuns în vederea recunoașterii necesare a mănăstirii, mă adresez Cinstitului și Sfântului Sinod, cu rugămintea de a se pronunța în această problemă.

Încredințat că cererea mea va fi aprobată, rămân cu cel mai adânc respect,

Nectarie de Pentapolis.”

Se pare că războiul dus împotriva mănăstirilor în vremea lui Farmakidis nu luase încă sfârșit. Conducerea și administrația Bisericii, alcătuită din Episcopi ce studiaseră teologia cu profesori formați la Universitățile protestante, simțeau dacă nu chiar aversiune, cel puțin nu simpatie pentru mănăstiri și monahi. De aceea, mănăstirea Sfântului Nectarie întâmpina atâtea greutăți și piedici, care nu erau altceva decât o formă mascată de refuz a autorităților de a o recunoaște. Aceasta, în ciuda faptului că ierarhii cu siguranță ceva tot trebuie să fi aflat despre marea lucrare din insulă și despre faima tot mai întinsă a marelui și sfințitului ctitor al mănăstirii, pe care copiii, ca ființe curate ce sunt, îl vedeau înălțându-se cu un metru deasupra pământului când săvârșea slujba Sfintei Liturghii.

În zadar s-a luptat sfântul să înfrângă împotrivirea Părinților din Sinod și să le trezească interesul, fie spunându-le că mănăstirea va sluji drept școală de fete „unde tinerele aveau a primi o educație moral-religioasă desăvârșită și a deveni învățătoare în așezămintele pentru fete”, fie amenințându-i vădit că mănăstirea va fi trecută în grija statului, ca obște a unor fecioare evlavioase, „după modelul Bisericii Apusene”.

Din nefericire, arhieriei cunoșteau și trăiau atât de puțin bogăția Bisericii Ortodoxe, încât nu bănuiau că monahismul este nedespărțit de Biserică.

Se pare că Domnul îi rezervase credinciosului său slujitor și această încercare: să le învețe la rândul lui, pe maicile pe care le păstorea, ce este adevărata răbdare, prin pilda păcii sale netulburate, trăită în cea mai adâncă bucurie.

Cum vom vedea mai departe, mănăstirea a fost în sfârșit

recunoscută, la 4 ani după adormirea Cuviosului Nectarie. După urcarea sa pe tronul arhiepiscopal al Atenei, înțeleptul și luminatul profesor de la Universitatea din Atena și totodată marele teolog și apărător al Ortodoxiei, eruditul profesor nutrit din spiritul Părinților Bisericii, Hrisostomos Papadopulos, a pus capăt situației neclare a mănăstirii. În afară de dragostea pe care o avea pentru mănăstire și de faptul că știa care este adevărata valoare a monahismului, dânsul i-a urmat Sfântului Nectarie la conducerea Seminarului Rizarios. Acolo a putut aprecia atât persoana, cât și opera predecesorului său. Astfel, arhiepiscopul Hrisostom, a anunțat măicuțele prin Hotărârea emisă la 15 mai 1924 că mănăstirea era recunoscută și că se conducea după canoanele și rânduielile celorlalte mănăstiri.

„Atena, 15 mai 1924

Către surorile Mănăstirii Sfânta Treime, Eghina.

După dorința totdeauna pomenitului ctitor al mănăstirii sfinților voastre, aceasta a fost recunoscută, cum deja am făcut cunoscut prin Decretul din 31 martie 1924, ca una din mănăstirile active ale Bisericii Greciei. Se va supune, cun începere de la această dată, canoanelor și regulilor după care se conduc și viețuiesc toate sfintele noastre mănăstiri. Mănăstirea va fi administrată în mod responsabil de un consiliu stărețesc format din 3 membri, ce va respecta aceste canoane; dat fiind că pentru alegerea lui trebuie împlinite anumite formalități, noi am numit deja un consiliu interimar, alcătuit din monahiile Nectaria - stareță, Casiana și Atanasia în funcția de consilieri. Slujirea de econoamă o încredințăm maicii Calinica, iar pe cea de secretară, maicii Fevronia. Celelalte îndatoriri le va rândui consiliul stărețesc.

În conformitate cu Hotărârea Fondului General al Bisericii pe care v-o trimit alăturat, Consiliul stărețesc va întocmi și va depunde la noi un buget de venituri și cheltuieli ale mănăstirii, fiindcă acum este persoană juridică. Consiliul va trebui

să se conformeze, pentru fiecare act, legilor și decretelor pe care vi le-am trimis alăturat. Atunci când, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom vizita iarăși Mănăstirea, le vor rându-i în amănunt pe toate, dorind ca prin această recunoaștere să-i acordăm toată protecția; vom cere de la fiecare din surorile viețuitoare să-și împlinească astfel, cu credință și frică de Dumnezeu, îndatoririle pe care le-a primit, supunându-se în chip neprefăcut tuturor hotărârilor Consiliului stărețesc, cinstind-o pe egumenă, ca pe maica lor duhovnicească, în netulburată pace și iubire frățească, străbătând împreună calea nevoirilor monahicești.

Harul și binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu voi toate, amin.

Rugător fierbinte la Dumnezeu,
Hrisostom al Atenei.”

Arhiepiscopul a arătat mănăstirii Sfântului Nectarie multă afecțiune, poate și pentru că maicile îi arătaseră la rândul lor simpatie și îi spusese că „I-au trimis lui Dumnezeu rugăciunile și cererile lor aprinse ca să-l mântuiască” de fanatismul unui frizer ce se aruncase asupra lui cu foarfecele în Biserica Sfântului Constantin din Pireu. Conștiința aceluia se pare că se revoltase împotriva schimbării calendarului, de care, după zvonurile care circulau, singur responsabil ar fi fost arhiepiscopul. Continuăm cu scrisoarea de mulțumire a arhiepiscopului către monahii, scrisoare pe care ele au păstrat-o cu evlavie:

„Atena, 4 iulie 1927

Către Consiliul stărețesc al Sfintei Mănăstiri Sfânta Treime, Eghina

Adânc mișcați, aducem mulțumire pentru scrisoarea pe care sfințiile voastre ne-au trimis-o după incidentul petrecut în Biserica Sfântului Constantin. Ne bucurăm foarte și ne simțim

ușurați să știm că rugăciuni și cereri fierbinți au ajuns la Sfântul Dumnezeu și din mănăstirea sfințiilor voastre după acea întâmplare plină de grozăvie, născută dintr-un fanatism orb și dintr-un bigotism criminal. Ispita a găsit de această dată un nou pretext în calendar, voind a-i împinge pe nefericiții făptași la o faptă cumplită, aceea de a lovi Sfânta noastră Biserică. Din nefericire, vrăjmașul mântuirii noastre nu pierde nici un prilej ca să-i ducă pe oameni în rătăcire, să le întunece cugetul și să-i împingă la păcat. O asemenea ocazie a aflat-o în schimbarea calendarului și există oameni, bărbați și femei, care au căzut pradă acestei ispite, ce i-a împins la neascultare față de Biserică și la fapte înjositoare, cum ar fi crima. Ispita îi face să creadă că prin această purtare păcătoasă se vor face plăcuți lui Dumnezeu!

Dumnezeu a păzit sfânta mănăstire a sfințiilor voastre de capcanele unei asemenea ispite și aceasta ne aduce o nespusă bucurie.

Ne rugăm ca întreaga obște să păzească pururea mănăstirea, s-o lumineze și s-o ducă la toată lucrarea cea bună.

Rugător fierbinte la Dumnezeu,
Hrisostom al Atenei.”

Arhiepiscopul, care vizita deseori mănăstirea unde rămânea întotdeauna să petreacă câteva zile, căuta să obțină promulgarea Decretului din 6 iulie 1930, de recunoaștere „a mănăstirii în cauză, ca așezământ particular” și independent din punct de vedere administrativ. Prea Sfințitul Hrisostom a obținut și ratificarea Regulamentului interior conform căruia mănăstirea a fost recunoscută ca „sihăstrie a unor femei evlavioase”, așa cum dorise Sfințitul Părinte Nectarie, mutat acum la ceruri. Scrisoarea care urmează arată marea dragoste pe care o purta Prea Sfințitul Hrisostom mănăstirii:

„Am ratificat astăzi noul statut al mănăstirii și ne-am rugat lui Dumnezeu, Purtătorul de grijă al tuturor, să ne lumineze

și să ne conducă la împlinirea menirii mănăstirii spre mântuirea sufletelor. Pururea pomenitul ctitorul ei a îndurat mult amar de la predecesorii noștri, Autorități ale Bisericii, care nu au voit a recunoaște oficial mănăstirea întemeiată de dânsul. Noi, din prima clipă, am înconjurat-o cu dragostea și ocrotirea noastră și urmează ca și pe viitor să-i arătăm grija cuvenită. Nutrim nădejdea cea bună că surorile, împlinindu-și fiecare sfintele sale îndatoriri, totdeauna în netulburată bună-înțelegere și iubire de soră, cum cere viața îngerească, căreia i s-au dăruit, vor avea partea lor la propășirea și la înflorirea duhovnicească a mănăstirii, spre folosul sufletesc nu numai al lor, ci al întregii pliroame (totalitatea oamenilor creștini) creștine.

Rugător fierbinte la Dumnezeu,
Hrisostom al Atenei.”

ULTIMELE ISPITE ȘI ADORMIREA

Cuviosul Părinte, „încovoiat de bătrânețe și vlăguit de boală”, își trăia ultimele zile ale petrecerii sale pe pământ. Era luminat cu totul de bucuria duhovnicească și avea conștiința nepătată și lipsită de orice vină a unei vieți trăite în curăție, iar inima plină de iubirea „care izgonise toată teama”. Deși slăbit de bătrânețea purtată cu cinste și chinuit de boala de prostată, îndura cu curaj neabătut și cu cea mai mare bucurie toate durerile și neputințele. Sfântul viețuise cea mai înaltă formă de libertate, urmând îndemnul „Supuneți-vă, pentru Domnul, oricărei rânduiei omenești” (1 Petru 2, 13) și „Lăsați-I Lui toată grija voastră, căci El are grijă de voi” (1 Petru 5, 7).

Cu adevărat, îndumnezeitul nostru episcop și nevoitor, aflându-se unit cu Hristos în rugăciune și dor aprins, ce lucru ar fi putut să-i tulbure

această legătură tainică? Partea doritoare a sufletului și-o legase pe veci de înfrânarea deplină, cealaltă parte, cea a patimilor și a mâniei, o prefăcuse cu totul în legătură de iubire pentru Dumnezeu, iar partea cugetătoare lucra numai în rugăciune și în vederi duhovnicești. Domnul slavei îl bucura cu descoperirea tainelor dumnezeiești, răsplătindu-l astfel și întărindu-l și mai mult pe robul Său credincios și pe economul Harului Său.

De aceea, Prea Sfințitul Părinte Nectarie primea liniștit și fără tulburare ispitele potrivnicului, rugându-se pentru aceia ce se făcuseră fără voie uneltele lui. „Ca leul răcnind, care dă târcoale ca să înghită ceva”, și satana căuta a-l abate de oriunde, dar, neaflând nimic necurat înăuntrul ierarhului, limpede ca diamantul, își ducea războiul din afară, cu mijloacele pe care le îngăduia Dumnezeu. Vrajmașul vedea că Sfântul era nebiruit și de aceea mai tare se dezlănțuia asupra lui.

La vârsta de 72 de ani, Sfântul Nectarie a avut de înfruntat o ultimă și mare ispită. Felul în care a primit-o a fost o încununare a nepătimirii și o dovadă a desăvârșirii sale. Era o nouă, ultimă și înfricoșătoare calomnie și totodată o grea ispită, asemenea aceleia ce l-a făcut pe dumnezeiescul David să strige și să-L roage pe Dumnezeu: „Izbăvește-mă de defăimările oamenilor și voi păzi poruncile Tale”.

O femeie nefericită, care se abătuse de la drumul drept în viață și o luase pe cel al păcatului, avea o fiică frumoasă și cuminte, ce mergea pe vârsta de 20 de ani. Voind să scape de primejdia ce o pândea din partea celeia ce i-a dat viață, fata s-a dus la Sfânta Treime, unde a fost primită ca ucenică. Mama ei, când a aflat, a înnebunit de furie. S-a dus s-o caute și a cerut-o înapoi, amenințând că altfel avea să dea foc mănăstirii.

Dumnezeiescul Părinte a poruncit maicilor, care veniseră să-i ceară ajutorul, să păzească pe ucenica cea nouă, dar nefericita mamă, ca o adevărată unealtă a satanei ce era, s-a adresat arhiepiscopului Meletie și anchetatorului din Pireu, pe care, cu diavolească prefăcătorie, i-a convins că „diavolul acela de călugăr” le ținea, pe fiica ei și pe celelalte călugărițe, de iubite și că ar fi făcut copii cu dânsle!

După Meletie, în Eghina a venit și anchetatorul. „E rușine și a spune” cât l-au înjosit pe Părinte. Dumnezeu a îngăduit potrivnicului ispita

aceasta pentru a străluci și mai tare blândețea și iubirea sfântului pentru vrăjmași, iubire care lucrează prin rugăciunile sale pentru binele lor. Când de Dumnezeu purtătorul nostru Părinte Nectarie primea aceste dușuri de ocări și acuzații pline de nerușinare, venite de la un procuror superficial și necuviincios, față de maicile sale răscolite de această nedreptate, tăcea și doar arăta spre cer cu degetul. Înăuntrul său însă, Sfântul Îl ruga pe Domnul să-i ierte aceluia înfruntarea cu dispreț.

Dumnezeiescul Părinte vedea, ca toți ceilalți sfinți ai lui Dumnezeu, ce se afla în spatele întâmplărilor, oricât de dureros ar fi fost. Cu ochii credinței Îl vedea pe Dumnezeu nelipsind nici o clipă din viața noastră, iar pe de altă parte îl vedea pe satana cerându-I voie a cerne ca pe grâu pe creștini. Sfântul vedea cu ochii minții ceea ce multora le este ascuns. Cei sfințiți prin Duhul văd în spatele oamenilor uneltirile diavolului, cel ce lucrează prin uneltele sale, și de aceea luptă cu ispita prin rugăciune, întristându-se totodată pentru aceste unelte, fiindcă, fără voie și fără să știe, îi fac lui pe voie. Sfinții se roagă pentru acești nefericiți să-i izbăvească Dumnezeu de asuprirea diavolului. Așa s-a purtat și Sfântul Nectarie față de ispita cea nouă.

Dincolo însă de netulburarea sfântului în fața răului, nu putem trece cu vederea purtarea necuviincioasă și nedreaptă a procurorului. Meletie, cu toate că întârzia să afle adevărul, plecase din Eghina satisfăcut că și el îl întinase destul pe preacuratul Părinte. Procurorul însă, oricât de verosimil i s-ar fi părut denunțul unei femei simple și cu mintea rătăcită de furie, ar fi trebuit ca, până la dovedirea faptului, câtuși de puțin să se îndoiască. Dimpotrivă, punându-se mai prejos de îndatoririle sale și purtându-se fără cel mai mic respect față de un episcop cu totul nevinovat și neprihănit, în vârstă de 72 de ani, și-a depășit atribuțiile și a pătat, cu o anchetă condusă abuziv, o sfântă mănăstire. Se pare că și acest nefericit a fost, fără voia sa, un instrument al vrăjmașului, fiindcă era deschis energiilor diavolești și poate și un dușman orbit de trufie al clerului.

Nu după mult timp, anchetatorul a făcut cangrenă la mână. Soția sa a alergat la Sfântul Nectarie care a alinat-o, spunându-i că iertase de la început purtarea soțului ei și că se va ruga pentru dânsul. Dumnezeu, Care

totdeauna împlinea voia Sfântului Său Nectarie, de data aceea nu l-a ascultat, poate pentru a învăța din această întâmplare și alții a fi cu luare aminte la purtările lor față de „unșii Domnului”. Acel om al legii, neatent la cele ce nu se cuvin a fi făcute, a sfârșit în chinuri cumplite, fiindcă a refuzat să i se taie mâna.

Atunci când o maică, ce se împărtășește mai puțin din înțelepciunea creștină și nu gustase din tăcerea ce se cuvine păstrată de cineva atunci când e înfruntat cu dispreț, l-a certat pe Părinte, întrebându-l: „Prea Sfințite, de ce nu vorbiți?”, el i-a răspuns: „Asta vă învăț eu de atâta timp?”.

După ce trupul său a îndurat mulți ani durerile grele ale bolii cronice de prostată, medicul l-a sfătuit să se interneze de urgență la spitalul Areteio din Atena, iar Sfântul nu s-a împotrivit. Însă a dorit să se închine mai înainte la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la mănăstirea Hrisoleontissa. Astfel, în ziua de 20 august 1920, după Sfânta Liturghie, s-a urcat pe măgăruș și, însoțit de două maici, a sosit după o oră la mănăstire. A intrat îndată în biserică și a căzut în genunchi dinaintea sfintei icoane a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. A rămas mult timp rugându-se, peste jumătate de oră. Rugăciunea lui era și rugă aprinsă și cerere, și implorare, și mulțumire, și slăvire. O ruga pe Maica Domnului să ocrotească mănăstirea, să-i ocrotească fiicele duhovnicești și pe toată lumea. La urmă le-a lăsat pe toate la voia Fiului Ei, Căruia I se supusese înotdeauna.

La mănăstirea Maicii Domnului a rămas 15 zile. S-a rugat, a citit, a scris și și-a liniștit sufletul. Văzând că se simțea tot mai rău și că picioarele i se umflaseră destul de tare, a hotărât să se întoarcă la Sfânta Treime, cu intenția de a se interna în spital. S-a mai rugat o dată îndelung, înainte de plecare, în fața icoanei făcătoare de minuni a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, s-a urcat apoi pe spinarea măgărușului și a pornit, însoțit de fiicele sale duhovnicești. Știind că vedea pentru ultima oară acele locuri, s-a oprit, a coborât de pe spinarea măgărușului, a îngenuncheat și, ridicându-și mâinile, ochii și mintea într-o rugăciune fierbinte către Domnul Slavei, pe Care L-a iubit și L-a slujit în toată viața sa plină de sfințenie, în acele clipe, mintea curată și înaltă a Sfântului a fost răpită la cer. Ieșindu-și din sine, trupul a rămas nemișcat multă vreme. Una din însoțitoare, necunosătoare a acestor

stări în care duhul este purtat la Dumnezeu, s-a apropiat neliniștită și l-a mișcat ușor. „De ce te-ai îngrijorat și m-ai întrerupt de la rugăciune?” a întrebat-o Sfântul. Înainte de a pleca, a spus: „Să mai binecuvântezi o dată mănăstirea noastră și pe toți creștinii din insulă, pentru că, nu peste mult timp, voi pleca”. Întrebat de maici unde anume să plece, acesta a răspuns: „la ceruri”.

Vedea limpede că sfârșitul șederii sale pe pământ se apropia. Știa că ieșind din trupul acesta avea să intre în lumea adevărată a luminii, a vieții celei adevărate, unde răsună glasul curat al celor ce prăznuiesc, unde este lumina nezidită a Sfintei Treimi, mai curată și mai desăvârșită, unde stă Cuvântul Cel întrupat pe Care-L iubise cu iubire dumnezeiască din anii copilăriei și ale Cărui cărări aspre le-a păzit cu cuvintele buzelor sale.

Trăind acest praznic al inimii, al minții și al tuturor puterilor sufletului și duhului său, această negrăită fericire ce-l cuprinsese în așteptarea bunătaților dumnezeiești, simțea revărsându-se în interiorul său o dulceață aproape cu neputință de îndurat, ce se prefăcea în lacrimi firești și mântuitoare de recunoștință, în imnuri, psalmi și în cântări răsunându-i în inimă, în stihuri de slavă închinare Treimii sale preaiubite și preacuratei sale ocrotitoare, Născătoarea de Dumnezeu.

Așadar, Părintele teofor (purtător de Dumnezeu), nevoitor și arhieru, săracul ce pe mulți i-a îmbogățit, un neînsemnat printre cei neînsemnați în spital, aștepta să se împlinească voia lui Dumnezeu, purtat pe mări ale fericirii. Trecuseră 2 luni de la internare și medicii se gândeau la o intervenție chirurgicală. Era însă de prisos, fiindcă „Cel ce avea putere asupra morților și viilor, ca Dumnezeu” l-a cehmat într-o bucurie Sa la miezul nopții de 8 noiembrie 1920: „Vino binecuvântatul Tatălui Meu... Moștenește împărăția cea pregătită tuturor de la întemeierea lumii...” (Matei 25, 34).

Așa s-a sfârșit o viață plină de sfințenie și de lumină dumnezeiască, un locaș al Sfintei Treimi. Și pentru că viața viitoare și veșnică este o continuare a celei prezente, într-o formă mai desăvârșită și mai deplină, desigur în alte dimensiuni ce nu pot fi comparate, Nectarie, purtătorul de Dumnezeu, s-a apropiat de tronul Domnului ca un Dumnezeu după Har. Există oare o cinste mai mare decât aceasta pe pământ, în ceruri, sub veacuri? Evanghelistul Iubirii, Ioan, zice: „Iubiților, acum suntem fii ai lui Dumnezeu

și ce vom fi, nu s-a arătat până acum. Știm că, dacă El Se va arăta, noi vom fi asemenea Lui, fiindcă Îl vom vedea cum este” (1 Ioan 3,2). Ce suflet nu se cutremură la auzul acestei făgăduințe a Domnului, care pentru preablândul nostru Părinte Nectarie s-a împlinit?

PROHODUL, PLÂNGEREA PĂRINTELUI ȘI SEMNE ALE ÎNVIERII

Moartea este sfârșitul unui prezent ce durează puțin și începutul unui viitor fără de sfârșit, este o trecere, o strămutare, este somn și este Paștele cel veșnic al sfinților, dar totodată, pe de altă parte, și nefericirea păcătoșilor ce nu cunoaște sfârșit. Ambele stări, viața și moartea, nu pot fi înțelese de mintea omenească și de aceea nu pot fi descrise de cineva.

În același timp, moartea mai este și un criteriu ce se descoperă la înmormântare, la petrecerea celui adormit, la împlinirea celor de cuviință rânduite de Biserică, dar și în felul în care poporul ia parte la acest eveniment. Atunci ies la iveală ideile și sentimentele oamenilor, felul lor de a gândi, intensitatea și calitatea simțămintelor lor pentru cel plecat.

Ar trebui să cunoască fratele nostru întru Hristos, cititorul, cum au primit oamenii din vecinătatea Sfintei Treimi știrea adormirii Sfântului Nectarie, ca să înțeleagă ce influență avusese asupra conștiinței lor lucrarea văzută sau neștiută a smeritului și preablândului ierarh și monah ce le-a fost doctor fără de arginți bolilor trupurilor și sufletelor lor.

Suntem datori a reproduce 3 texte ce descriu evlavia cu care locuitorii Eghinei l-au întâmpinat și l-au petrecut până la mănăstire pe Părintele lor, după adormire. Textele sunt inspirate din tradiția vie și se completează reciproc, de vreme ce provin din 3 surse diferite, de la 3 martori oculari.

1.

„Locuitorii Eghinei, purtând doliu greu și îndurerați nespuse, i-au

întâmpinat sfântul trup la sosirea în port. Orașul era îmbrăcat în doliu de la un capăt la altul; în biserici clopotele băteau de înmormântare, cler și popor mult îl petreceau pe Sfântul Nectarie, purtând sicriul pe umeri până la sfânta sa mănăstire. Creștinii, rămași fără ocrotitorul lor făcător de minuni, îl plâneau nemângâiați, iar de la ferestrele caselor se aruncau flori ce acopereau sfintele sale moaște. Tot drumul până la Sfânta Treime s-a ars tămâie. După aducerea la mănăstire, sfântul a fost depus în Biserica Mare, unde îl așteptau maicile plângând. Din sfântul său trup, ce nu suferise nici o stricăciune, se revărsa o mireasmă negrăit de dulce. După slujba de înmormântare, sfântul a fost îngropat în curtea mănăstirii, lângă molift, unde s-a odihnit timp de aproape 20 de ani, neputrezit și răspândind bună mireasmă.. Aceasta s-a văzut prima oară după 6 luni de la adormire, când a trebuit să se așeze lespeda dăruită de Seminarul Teologic Rizarios. Trupul sfântului nu suferise nici o stricăciune, de aceea a fost dus în chilia dânsului, unde a stat 48 de ore, până la refacerea mormântului și până la așezarea lepedei. Maicile i-au îmbrăcat sfintele moaște cu veșminte noi și au fost apoi așezate în același mormânt”.

2.

„Întreaga insulă Eghina a plâns, cu durere mare, mutarea la Domnul a Sfântului Nectarie. Toți creștinii, adunați în port, au jelit pierderea ocrotitorului lor făcător de minuni și, cu mare evlavie, i-au întâmpinat sfintele moaște, în timp ce în toate bisericile clopotele băteau de înmormântare. La scurt timp de la adormire, din cinstitul său trup a început să se reverse, în chip tainic, o negrăită mireasmă care a umplut camera unde se sfârșise, spre minunarea și admirația tuturor din spital. Atunci s-a cunoscut limpede, prin acest semn, sfințenia tăinuită până în acea clipă a Cuviosului Părinte. Din salon a fost adus în paraclisul spitalului și de acolo a fost transportat cu automobilul în Biserica Sfânta Treime din Pireu, unde au venit mulți să i se închine. Toți închinătorii au văzut, cu negrăită uimire, cum din fața sfântului curgea mir bine mirositor, de care i se umpluseră pletele și barba. În aceeași zi a fost adus în Eghina, unde, așa cum am spus, „în plânsete și batere”, cum grăiește profetul, cu mare evlavie, credincioșii l-au întâmpinat în port. De acolo l-au dus până la mănăstire purtând sicriul pe umeri. Pe drum, o

mireasmă cerească și negrăit de dulce se revărsa din tot trupul sfântului, ce părea adormit. Îl umbrea, după cuvântul Sfântului Grigore al Tesalonicului, Harul Duhului Sfânt. În sfârșit, monahiile l-au primit cu plânsete și bocete. După slujba de înmormântare, la care se adunaseră cler și popor nesfârșit, a fost îngropat în curtea mănăstirii, lângă un molift”.

3.

„Vaporașul de linie Pteroti a sosit în Eghina la ora 4 fără ceva, după-amiaza, cu drapelul arborat pe catargul de la proră, în semn de doliu. Tot în semn de doliu, căpitanul a tras sirena de 3 ori mai înainte de a se apropia de chei.

Sfintele moaște, care au călătorit pe apele albastre ale Golfului Saronic, sunt moaștele unui preot ce niciodată nu s-a mândrit cu nimic al său, al unui ieromonah care a fost bineplăcut Sfântului Tron pentru ascultarea sa, pentru cugetul său smerit, pentru răbdarea, credința și marea sa dragoste.

Țărmlul se umpluse de lume luminată. Tot lcerul, toți ieromonahii și toate călugărițele de la mănăstirile Eghinei veniseră să-l întâmpine pe Părinte. Femeile plângeau încetișor. Unele suspinau, în timp ce altele jeleau: „Bunicuțele, bunicuțul nostru, ocrotitorul săracilor, ce-o să ne facem acum că ne-ai lăsat orfane și singurele?”.

Două sute de bărbați s-au certat care să poarte sicriul. Erau prietenii sfântului, pescari de coastă și culegători de bureți care se scufundau până dincolo de Gibraltar și de Tunis, de unde aducea bureți sfințiți, însemnați la mijloc cu sfânta cruce. Mai erau și muncitori de la mănăstire ce căpătaseră o pâine din mâna sfântului, zidarii sau țărani care lucrau via fie ca angajați ai mănăstirii, fie ca muncitori cu ziua.

Primarul și Șeful de Post au socotit drumul până la Sfânta Treime la peste 2 ore, de aceea i-au împărțit pe oamenii ce aveau să-l poarte pe Părinte în grupe de câte 4, ca să se poată schimba atunci când oboseau. După ce le-au rânduit pe toate, cortegiul s-a pus în mișcare. Un fior a străbătut mulțimea și un cutremur a cuprins-o parcă. Eghina nu-și amintea să mai fi văzut vreodată o asemenea înmormântare. Sufletele credincioșilor au îmbrățișat scumpele moaște ale acestui fiu ales al insulei și le-au purtat într-o

singură suflare până la Xanthos.

Orașul și cheiul era împânzite cu însemnele doliului. Clopotele în biserici băteau rar, ca în Vinerea Mare. La toate porțile ardea tămâie iar femeile aruncau flori. O mulțime de tineri rasofori (călugări tineri) de la Rizarios, însoțeau cortegiul tăcuți. „Nici nu-l simțim, e ușor ca un fulg”, strigau uimiți bărbații, ridicând pe umeri sicriul la răspântii sau în văile înguste, unde așteptaseră să le vină rândul.

Mănăstirea se umpluse de lume. Părea un furnicar în care se învârteau oameni de tot felul, cunoscuți și necunoscuți, oameni de la munte și oameni ai mării. Toți nu voiau altceva decât să privegheze, să se roage și să plângă.

În toată această mulțime de mireni și călugărițe ce plâneau nealinate ca niște copile rămase orfane, se distingea figura egumenei, cuvioasa Xenii cea nevătătoare. Ea s-a oprit un moment în fața sicriului și s-a aplecat puțin peste chipul plin de pace și de o nesfârșită bunătate al Părintelui, ce părea să doarmă un somn ușor. Era Părintele său duhovnicesc și călăuzitor, binefăcătorul și ocrotitorul ei. Nu vedea mirul ce izvora ca picăturile de sudoare din fața sfântului, dar îi simțea mireasma. Nemișcată, și-a făcut de 3 ori semnul crucii și a rostit:

- Părintele nostru n-a murit. Trăiește, ne privește și se roagă în această seară pentru noi. Mănăstirea noastră o să crească, n-o va lăsa Domnul. Cât a trăit și ne-am bucurat de harul Sfinției Sale, cât l-am avut alături, lângă noi și ne-a fost far și îndrumător, așa ne spunea mereu. Cuvintele lui erau: „Aici, fiicele mele, în aceste locuri pustii, peste doar câțiva ani vor veni multe mașini și lume multă cu daruri pentru mănăstire, cu podoabe de aur și lumânări din cele mari”. Iar noi, neștiutoarele, îl ascultam neîncrezătoare și ne minunam. „Poate Prea Sfințitul nu mai știe ce spune”, spuneam în sinea noastră neliniștite. Surorile mele, nu plângeți, frați și surori, nu mai jeliți. Eghina și Grecia au dobândit astăzi un cuvios și un rugător fierbinte la Domnul Cel Răstignit.

Cuvintele îi acopereau suspinele înăbușite și curgeau inspirate de o putere dumnezeiască și de Harul Cel Sfânt. Cădeau asupra mulțimii ca o ploaie binefăcătoare, aducând împăcare și blândețe în inimile tuturor și

alungându-le, pentru o noapte, gândurile pline de întristare prilejuite de moarte.

Închinarea la moaștele sfântului a durat 3 zile și 3 nopți. În tot acest timp izvorau neconținut mir, ca picăturile de sudoare, înmiresmând tot aerul.

La un moment dar, o ucenică s-a îngrijorat:

- Va trebui să ne grăbim cu înmormântarea, i-a spus zorită Xeniei, nu se poate, măicuță, trup e, o să miroasă!

Seara, ducându-se să se odihnească puțin, a așipit și l-a văzut pe Părintele Nectarie stând chiar lângă ea, îmbrăcat în veșmintele sale arhieresti.

- Prea Sfințite, a strigat și a căzut în genunchi să-i sărute mâna.

- Miroase mâna mea, copilă dragă? a întrebat-o, muștrând-o ușor.

- E înmiresmată, Prea Sfințite, a șoptit fata, înspăimântată.

- A ce miroase?

- A tămâie și aloe.

- Atunci nu te teme nici pentru trupul meu cel adormit.

Ucenina s-a trezit speriată. A alergat la tronul de veci al Părintelui și i-a sărutat de trei ori degetele albe precum crinii. A băgat din nou de seamă că din ele curgea întruna mir.

Bineînțeles că s-au îngrijit să-l îngroape cu toată cinstea. L-au așezat lângă biserică, sub un molift verde și stufos, pe care-l îndrăgise sfântul. Acolo, când săpa ca să sădească puiul de molift, prima viețuitoare și egumenă a mănăstirii a auzit o voce ciudată zicându-i sfântului Părinte: „Lasă loc și pentru mormânt”. Da, acum toate se limpezeau. Bunul Dumnezeu rânduise ca locul acela să primească sfântul trup al fiului Său ales.

Înainte de a acoperi sicriul cu pământ, toate ucenicele și surorile l-au acoperit mai întâi cu flori de lămâi de la lămâii pe care Părintele însuși îi sădise cu mâna sa pe toate parcelele cu iarbă din jurul bisericii și în jurul curții.

TESTAMENTUL SFÂNTULUI NECTARIE

După ce au trecut 4 zile de la adormirea sfântului, i s-a deschis testamentul la Tribunalul din Pireu. Dumnezeuiescul Părinte avusese grijă să asigure sfântul Așezământ, pe care-l ctitorise, împotriva oricărei primejdii, încât să rămână nelegat și ferit de orice intervenție și supus numai, în conformitate cu sfintele canoane, Episcopului conducător. Părintele Nectarie asigurase mănăstirea și împotriva lipsurilor de orice fel, ca monahiile să se poată dedica cu totul îndatoririlor lor duhovnicești și nici o grijă să nu le abată de la ele. Redăm în continuare textul testamentului Sfântului Nectarie, așa cum a fost scris:

„Testamentul meu. Subsemnatul Arhiereu Nectarie Kefalas, Mitropolit de Pentapolis, strămutat și rezident în Grecia, retras în Eghina la proprietatea mea aflată în localitatea Xanthos, în deplinătatea facultăților mele mintale și având judecata neatinsă, am scris astăzi în Eghina, în ziua de 2 ianuarie 1920, în locuința mea mai sus numită din Xanthos, lângă sfânta mănăstire de maici închinată de mine, la sfințirea Bisericii, Sfintei Treimi, prezentul testament, prin care dispun ca toată averea mea să fie moștenită după cum urmează:

Numesc și stabilesc moștenitoare ale proprietății mele mai sus numite din Xanthos, pe care o dețin și o stăpânesc în temeiul contractului de cesiune cu nr. 17126 întocmit de către Notarul Public din Eghina, Gheorghios Likouris, pe baza aprobării Consiliului Municipal al Eghinei, conform Actului cu nr. 4 din 17 februarie 1912, semnat de domnul Prefect al Atticii și Beoției, și în temeiul Protocolului cu nr. 5279 din 6 aprilie 1912, de asemenea ale Bisericii ridicate de mine din temelii și închinare Sfintei Treimi, dimpreună cu chiliile din jurul ei, pe care le-am restaurat și le-am reconstruit, ale locuinței mele particulare și ale mobilierului, așa cum este și se află, precum și ale întregului teren al acestui sfânt Așezământ și al locuinței mele aflate în Pireu, pe bulevardul Freatidos, pe care o dețin și o stăpânesc în temeiul contractului de vânzare cu nr. 18573 întocmit de Notarul Public din Eghina, Gheorghios Likouris, pe monahiile viețuitoare pe proprietatea mea mai sus numită din Eghina, pe cele hirotonite și pe cele afierosite Domnului de către mine sau de

către un alt arhiereu, precum și pe cele ce sunt deja ucenice. Dispun, de asemenea, ca toată averea mea mobilă și imobiliară, oriunde s-ar afla după moartea mea, dobândită fie prin cumpărare, fie din donații, fie la schimb, întreaga mea bibliotecă, scrierile mele editate, ca și manuscrisele needitate, toate sfintele odoare cum sunt: veșmintele preoțești, sfintele cruci, encolpioanele, mitra, paterițele, toate sfintele vase, toate acestea, așadar, doresc să rămână în veci averea inalienabilă a sfântului așezământ de maici și să rămână în posesia monahiilor fecioare surori, mai sus pomenite. Le acord maicilor, viețuitoare în această mănăstire, dreptul de a înscrie în cartea obștei fecioarele cucernice pe care dânsule le socotesc vrednice să rămână în mănăstire și de a le îngădui să fie afierosite după ucenicia cuvenită, la cererea lor, de către un Arhiereu, așa cum rânduieste Canonul al șaselea de la Sinodul de la Cartagina. Rog fierbinte Mitropoliții, ce vor veni să le dăruiască cu prisosință harul afierosirii, și doresc, ca dreptul de moștenire să fie transmis de-a pururea monahiilor afierosite și celor tunse întru monahism. Mai doresc ca cele două plăci de marmură, cea de la intrarea Bisericii și cea de la intrarea în sfânta mănăstire, unde scrie că întregul locaș este închinat Sfintei Treimi și recunoscut ca sălaș al viețuitoarelor sale, cuvivoasele maici, să rămână neatinsse și nedezipite de la locul lor, ca mărturie a voii mele neschimbate, a afierosirii lor de către mine lui Dumnezeu, precum și a dreptului preacuvivoaselor monahii de a locui în veac în această mănăstire, spre lauda și slujirea lui Dumnezeu Celui în Treime. Pisaniile (inscripție sculptată în piatră) mai sus pomenite, care au fost așezate de mine, poartă fiecare câte o inscripție. Eu, Nectarie de Pentapolis, am scris astăzi această scrisoare de afierosire.

Prima inscripție. Fostul Mitropolit de Pentapolis, Arhiereul Nectarie, a ridicat din temelii acest sfânt locaș, închinat Sfintei Treimi spre pururea lauda Sa. Temelia a fost pusă la 1 ianuarie 1906, iar la 2 iunie 1908 a fost sfințit.

Pe pisania de la intrarea în Sfântul Așezământ scrie: A doua inscripție. Mănăstirea a fost ridicată cu ajutorul Domnului pentru preacuvivoasele maici spre slujirea adevărată a lui Dumnezeu Cel în Treime, Făcătorul tuturor, de către smeritul jertfitor al lui Dumnezeu, Nectarie, fostul Mitropolit de Cirenaica Pentapolis. Lucrările de construcție au început în anul

1904 și s-au încheiat în 1912.

Monahiile au datoria de a edita manuscrisele mele, dar pot înscărcina pe oricine altcineva a o împlini. De asemenea, monahiile sunt datoare a fi totdeauna modele de virtute și desăvârșire și a face din sfânta lor mănăstire un far duhovnicesc și o călăuză de înțelepciune și cumițenie.

Las moștenire fratelui meu, Haralambis Kefalas, cele două case ale mele din Silivria. Prezentul meu testament, scris de către mine și autentificat prin semnătura mea olografă, se va afla, după moartea mea, printre documentele mele.

Eghina, 2 ianuarie 1920.

Testator Mitropolitul de Pentapolis, Nectarie Kefalas.”

„SE VOR ÎNNOI ȘI FIREA ȘI VREMEA”

Seminarul Teologic Rizarios a trimis mănăstirii, în semn de recunoștință și de recunoaștere a serviciilor deosebite aduse de Sfântul Nectarie școlii, o lespede de marmură ca să-i acopere sfântul mormânt. Pe ea a fost săpat un poem, compus în hexametri eroici de elevii Seminarului, pentru sfântul Părinte, un poem care în traducere sună astfel:

„Privește, trecătorule, mormântul Stăpânului nostru
Credinciosul Domnului, Nectarie Kefalas,
Mitropolitul cel vestit al Pentapolisului,
Cel ce a petrecut o viață întru vitute și cucernicie și
Cel ce ale Cuvântului Dumnezeiesc toate ni le-a arătat
Cu învățătura-i de viață dătătoare,
O rană adâncă de durere lăsând nevindecată
În sufletele credincioșilor și în sufletele Muzelor ce i-au fost
prietene.

Îl plânge obștea viețuitoarelor din Parteonul cel sfânt al Eghinei,
Lacrimi fierbinți vărsând, îl plâng și ucenicii de la Rizarios,

Ce l-au avut părinte pe cel ce cu înțelepciune și virtute i-a hrănit.
Muzele însele ce, părăsindu-și sălașul și coborându-se din Pieria,
Au venit să locuiască în părțile Eliconului,
Își plâng ocrotitorul plecat dintre noi.”

Lespedea de mormânt a fost adusă în mai 1921, 6 luni după înmormântarea sfântului trup. Înainte de a fi așezată, maicile au considerat că ar trebui să aranjeze mormântul, ca să nu se surpe. De aceea, a fost nevoie să scoată din nou trupul din pământ. Când au ridicat capacul coșciugului s-au aflat în fața unei vederi minunate: sfântul trup al Părintelui era neputrezit. Înăuntru se aflau moaștele unui sfânt cu chipul palid, ce părea să doarmă. Din ele se răspândea o mireasmă negrăită, cea a Harului Sfântului Duh. Până și florile de lămâi, ce acopereau trupul, primiseră darul nestricăciunii, părând că atunci fuseseră culese din pom.

Maicile au dus într-o încăpere, cu mare evlavie, sfintele moaște, moaște izvorâtoare de har și bună mireasmă, și acolo au stat timp de 3 zile, umplând totul de bună mireasmă, până a fost gata mormântul. Apoi, l-au depus din nou în mormânt. În cazul în care un trup nu este atins de stricăciune după adormire, el trebuie lăsat în pământ pentru a se vădi dacă neputrezirea se datorează unor cauze naturale sau unor cauze suprafirești, chiar dacă răspândirea neîncetată de bună și tare mireasmă duhovnicească dovedește că acela este un trup sfânt și sălaș al Harului lui Dumnezeu.

Din curiozitate plină de evlavie și din mare dragoste pentru Părintele lor duhovnicesc, maicile au hotărât ca după un an și jumătate să deschidă iarăși mormântul. Minune! Sfântul trup s-a găsit neatins, neschimbat, într-o stare suprafirească, acoperit doar de paloarea celor adormiți, înmiresmând totul în jur. Nu era nici o îndoială că Harul lui Dumnezeu îl măsura pe credinciosul slujitor al Domnului, dumnezeiescul Nectarie, păstrându-i trupul fără prihană neatins de urâciunea putreziciunii.

Din nou l-au așezat în pământ. Timpul trecea, iar gândul maicilor și al poporului era la mormântul sfântului, pe care-l udau cu mirul lacrimilor lor. Nu erau lacrimi de tristețe că nu se mai află cu dânșii, ci lacrimi de rugăciune. Îl implorau pe sfântul lor Părinte să le tămăduiască bolile și

suferințele sufletului, ale minții și ale trupului. Aceia care îi cerea Harul, primeau darul întru cererea cea de folos. Mormântul sfântului cel smerit cu inima se prefăcuse în izvor de tămăduiri și era mai cinstit decât scăldătoarea Siloamului fiindcă, spre deosebire de aceasta, care din vreme în vreme vindeca numai un singur bolnav, mormântul lui tămăduia nenumărați.

După 3 ani încheiați de la fericita adormire a Părintelui său, s-a strămutat la Domnul, dând semne de sfințenie și Xenii, egumena nevătătoare, ce fusese și ea sălaș al luminii celei adevărate, cea care fusese străină în această lume (în limba greacă Xenii înseamnă străină). Maicile hotărâseră, toate într-un cuget, ca la răstimpurile rânduite de Biserică, să deschidă fericitul mormânt în care se odihnea acest tezaur al Ortodoxiei. Așadar, când, după 3 ani, l-au deschis din nou, s-au aflat iarăși în fața aceleiași priveliști minunate: trupul și sfintele veșminte erau neputrezite, printr-o putere mai presus de fire.

Această biruință a Harului asupra firii omenești, care arată că „se înnoiește și firea, se înnoiește și vremea”, poate fi explicată. Harul, care locuiește cu prisosință în sufletele sfinților, le intră în trup. Prin urmare, după ce iese sufletul, Harul Sfântului Duh lucrează în trupul lor și în tot ce se atinge de el, biruindu-se rânduiala firii. Atunci se fac nestrucăcioase toate câte prin fire sunt supuse stricăciunii, iar cele ce ar trebui să răspândească duhoare, dimpotrivă, răspândesc bună mireasmă. Demonii sunt alungați și boli ce n-aveau leac se tămăduiesc prin Harul Sfânt. Așa cum Apostolii, care erau plini de Duhul Sfânt, vindecau nu numai cu cuvântul, ci și cu umbra lor sau cu hainele lor sau cu vreun alt lucru de-al lor (Faptele Apostolilor 19, 12; 5, 15), tot așa și sfinții ajung izvor de tămăduiri, umplându-i același Duh.

Lucrarea taumaturgică (făcătoare de minuni) a Părintelui Nectarie continua fără încetare dincolo de mormânt: mulți mărturiseau că îi tămăduise de boli cu neputință de vindecat, în timp ce alții dădeau mărturie că sfântul alungase dintr-înșii demoni puternici ce-i chinuseră ani de-a rândul și care, sub puterea Sfântului, ieșeau cu strigăte înspăimântătoare. Mulți credincioși veneau din cele mai îndepărtate ținuturi ale Greciei sau din țări străine ca să se închine mormântului său din Eghina, care li se arătase și care-i vindeca de boli de nevindecat. Despre Sfântul Nectarie, ca făcător de minuni și tămăduitor, auziseră foarte mulți credincioși și acestui lucru s-a datorat hotărârea Bisericii

de a-i recunoaște și oficial sfințenia, recunoscută mai întâi de cei mulți.

În ciuda tuturor dovezilor care mărturiseau în chip minunat despre prezența Sfântului Duh, dovezi mai mult decât convingătoare, și în ciuda dorinței aprinse a maicilor și a nenumăraților credincioși, care se bucuraseră de binefacerile sfântului, de a-i vedea sfintele moaște mutate în biserică, spre a li se închina tot poporul doritor al lui Dumnezeu, totuși acestea au mai rămas o vreme în mormântul lor izvorâtor de mir.

În cele din urmă s-a dovedit că era voința Cuviosului Nectarie, care vedea dinainte ce era mai bine, să fie de folos cât mai multora și el însuși ca mădular întreg și neîmpărțit să fie comoară a cât mai multor sfinte biserici și mănăstiri, ca toți să se sfințească, toți să primească Harul său și pretutindeni să se reverse mireasma sa cea bună. De asemenea, voia să fie leac păcatului ce se întinde tot mai mult, leac împotriva ateismului și răcirii inimilor noastre, împotriva morții ce pune tot mai mult stăpânire pe sufletele noastre și împotriva uitării de Dumnezeu și a celor sfinte.

Trăind cufundați în atâta amorțire, adormire (lipsa trezviei) și nepăsare, stăpâniți de o ireprimabilă dorință de a contesta totul, înghițiți de mlaștina materialismului și a iubirii de trup, mintea poporului nostru atât de mult și fără nădejde s-a întunecat, conștiința lui într-atât s-a pervertit și inima lui într-atât s-a îngroșat, încât cuvântul credinței, cuvântul duhovnicesc, fie îi produce alergie sau scârbă, fie i se răspunde cu dispreț și ironii. Ca răspuns, Dumnezeu ne dăruiește o unealtă a Sa, ca să-și trezească fiii cufundați de către satana în adormirea păcatului: semnul!

Așa cum iudeii învârtoșați cerea odinioară semne, iar elinii cereau înțelepciune, tot așa și acum mărturiile de netăgăduit despre vindecarea unor boli incurabile, buna mireasmă izvorâtă din oasele sale goale, toate minunile făptuite, aparițiile sfântului, toate acestea pot deștepta și scoate la lumina lui Dumnezeu pe toți care dorm în întunericul satanei.

Atât monahiile cât și poporul așteptau cu nerăbdare canonizarea Sfântului Nectarie și scoaterea lui pentru totdeauna din măruntaiele întunecate și reci ale pământului la lumina slujirii și cinstirii sale în biserică. De aceea, urmăreau din vreme în vreme starea sfintelor moaște. S-a constatat că, prin iconomia lui Dumnezeu, sfântul trup s-a păstrat în bună stare și neputrezit ani

de-a rândul. În cel de-al douăzecilea an de la adormire, după ce în primii ani chiar și cei mai neîncredători s-au putut convinge de prezența lui Dumnezeu înăuntrul Sfântului Părinte, tot Dumnezeu a îngăduit ca legea firii să-și urmeze cursul. Sfântul trup de nevoitor al Părintelui Nectarie s-a desfăcut în cele din urmă în cele din care a fost făcut. Harul dumnezeiesc a rămas însă în sfintele sale oseminte în chip de bună mireasmă mai presus de fire, de vreme ce răspândesc o mireasmă negrăită și nespus de dulce celor ce cu evlavie li se închină și cu credință le sărută.

Această putrezire s-a făcut prin pronia Domnului și ca urmare a dorinței Sfântului Nectarie. O mărturisește o credincioasă căreia Sfântul Nectarie i s-a arătat ca să o liniștească. Aflând că trupul Sfântului putrezise și necunoscând iconomia atotînțeleaptă a lui Dumnezeu, această femeie a început a se jeli zi și noapte, până într-o noapte când l-a văzut aievela, purtător de lumină și cu totul viu, pe iubitul său Părinte Nectarie. Dânsul i-a spus atunci cu zâmbetul său plin de sfințenie: „De ce te-ai întristat? Eu m-am rugat Domnului să îngăduie trupului meu să putrezească. L-am rugat pentru evlavia creștinilor, ca osemintele mele să se împartă în toată patria noastră Grecia și în toată lumea și să fie mângâiere credincioșilor”.

La 32 de ani de la cuvioasa sa adormire, după ce sfintele sale moaște au dobândit o ultimă înfățișare, aceea de oseminte, s-a hotărât, după voia sa, dar și prin puterea Harului Sfântului Duh, dezgroparea lor cu toată cinstea cuvenită și recunoașterea lor ca moaște de sfânt. Slujba de dezgropare a fost ținută pe 2 septembrie 1953, de către Mitropolitul Procopie, sub conducerea căruia se afla Eghina. Împreună cu dânsul au slujit fostul Mitropolit de Ilia, Antonie, și preoți veniți din toată Eghina, autorități, monahii de la alte mănăstiri și mulțime de credincioși evlavioși. Seara s-a ținut priveghere în biserica mănăstirii, cu mulțime de clerici și mireni. Închinarea la sfintele moaște ale dumnezeiescului Ierarh Sfântul Nectarie a avut loc în cântări de slavă, asupra tuturor pogorându-se mireasma negrăită a Sfântului.

Vorbind de minunile sfântului și de multele sale binefaceri, am putea pomeni aici cuvintele Evanghelistului Ioan: „Dar sunt și multe alte lucruri pe care le-a făcut, și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că

lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris. Amin” (Ioan 21, 25).

Înceiem scurta biografie a Sfântului Nectarie cu un fragment din biografia scrisă de părintele Abimelec, care l-a cunoscut atât pe Sfântul Părinte cât și mediul său, de unde și-a cules informațiile:

„Veniți toți, primiți învățătura nemuritoare despre înțelepciunea cea adevărată și despre credința plină de evlavie, veniți să primiți comoara științei celei adevărate. Bucurați-vă și desfățați-vă toți de florile minunate și înmiresmate ale înțelepciunii sale și săturați-vă de învățăturile sale. Stăpâni și supuși, regi și preoți, monahi și mireni, bogați și săraci, robi și oameni liberi, toți înțelepții și toți câți n-ați auzit de binefacerile învățaturii, să vă înțelepțească, să vă lumineze și să vă sfințească cinstitul și sfințitul său trup, umpleți-vă de mireasma lui și sufletele și trupurile voastre se vor înmiresma.

Dar, o, culme a Părinților, cunună a Ierarhilor, pildă și chip al cucernicilor învățători, păzește-i pe toți credincioșii de toată erezia și de toată rătăcirea în care vor să-i poarte legiunile cele noi pierzătoare de suflete, ce vor să lovească în Ortodoxie și să întineze curata și neprihănită noastră credință. Roagă-te dar fără încetare lui Dumnezeu Cel în Treime pentru pacea lumii, pentru ocrotirea și întărirea tuturor Creștinilor. Amin.”

După ce poporul s-a încredințat de sfințenia sa de netăgăduit a Părintelui Nectarie și în urma demersurilor făcute de către Mitropolitul conducător al Eghinei, Patriarhia Ecumenică a înaintat, printr-un act patriarhal sinodal, la canonizare. Astfel, în 1961, preablândul nostru Părinte Nectarie a fost consacrat, în mod oficial, și trecut în rândul Sfinților Ortodoxiei. Este prăznuit pe 9 noiembrie în toate bisericile și mănăstirile. Atunci e cinstit și se cântă cântări inspirate din Canoane, din Paraclise, din Canonul Bunei Vestiri și din Laude, cântări ce au fost compuse de părintele Gherasim Mikraiananitis.

de canonizare a Episcopului de Pentapolis
NECTARIE KEFALAS

ATENAGORAS,

prin mila lui Dumnezeu, Arhiepiscopul Constantinopolului, al Noii Rome și
Patriarh Ecumenic

Nr. Prot. 260

Pe cei ce în viața aceasta, cu înțelepciune, cu dreptate și cucernicie, au viețuit, făptuind și învățând multe și despre care, după binecuvântata lor strămutare, Dumnezeu a mărturisit prin semne și minuni, Sfânta Biserică a lui Hristos a știut a-i cinsti și răsplăti în veac, după cuviință și cu toată evlavia, cu cântări și laude, și a chema mijlocirea lor bineplăcută la preabunul Dumnezeu pentru lăsarea păcatelor și pentru tămăduirea celor bolnavi.

De vreme ce fericitul întru pomenire Mitropolit fost de Pentapolis, Nectarie Kefalas, mutat la Domnul pe 9 noiembrie, anul mântuirii 1920, a dovedit o astfel de viață, deosebindu-se prin marea cuvioșie și sfințenie a viețuirii sale pământești, înfățișându-se model și pildă de virtute, de înfrânare și de săvârșire a binelui, învrednicindu-se a primi de la Dumnezeu atât în timpul binecuvântatei sale vieți, cât și după adormire, harul lucrării minunilor, noi, dimpreună cu preasfințiții și prea cinstiții Mitropoliți, iubiții noștri frați întru Duhul Sfânt și împreună-slujitori, luând în considerație viața sfântă și binecuvântatul sfârșit al acestui cuvios bărbat, precum și minunile împlinite până acum, ca și cele de acum, asupra cărora ne-a atras atenția și ne-a încredințat prin raportul său către Biserică, aprobat prin Hotărârea Sfântului Sinod al Sfintei Biserici a Greciei, Prea Sfințitul Mitropolit de Idra, Speșes și Eghina, fratele nostru iubit, Procopie, care ne-a încredințat, de asemenea, de convingerea și de credința neclintită în sfințenia acestui ierarh, de dorința obștească arătată în cursul ultimului deceniu și de rugămintea de a fi trecut în rândul Sfinților, nu numai a pliomei (totalitatea oamenilor creștini) de Dumnezeu ocrotitei sale eparhii, în care se află Mănăstirea Sfintei Treimi, întemeiată de Cuvios, unde a viețuit și unde este îngropat, ci și a credincioșilor creștini plini de evlavie din întreaga Grecie, noi am hotărât,

urmând rânduiala obișnuită a Bisericii, a i se acorda și acestuia cinstirea cuvenită sfinților bărbați.

De aceea, legiuim dimpreună cu Sfântul Sinod și hotărâm și încuviințăm întru Sfântul Duh ca, de acum și până în veac, fericitul întru pomenire Ierarh Nectarie Kefalas să fie trecut în rândul Cuvioșilor și Sfinților Bisericii și să i se aducă cinstire de către credincioși cu cântări și laude la 9 noiembrie, ziua în care cu cuvioșie și-a sfârșit viața cea după trup.

În semn de recunoaștere și confirmare a celor de mai sus, s-a întocmit și prezentul Act Patriarhal și Sinodal înscris și semnat în acest Codice al Sfintei și Marii noastre Biserici a lui Hristos. Un exemplar identic și cu aceeași valoare a fost trimis Prea Sfințitului Mitropolit de Idra, Speșes și Eghina, Procopie, pentru a fi depus în arhivele sfintei sale Mitropolii.

În anul mântuirii 1961, 20 aprilie.

S-au împărțit 14 exemplare.

Patriarhul Constantinopolului, Atenagoras, s-a pronunțat.

APRECIERI ȘI IMPRESII ALE ELEVILOR SĂI

1. Leonidas I. Filippidis, Profesor la Universitatea din Atena

Cu adâncă emoție am aflat vestea strămutării cinstitelor moaște ale în veci pomenitului Mitropolit de Pentapolis, Nectarie, de acum ale Sfântului nostru Nectarie, ce luminează ca un cuvios al Domnului pe firmamentul sfintei noastre Biserici. Fericesc, pentru comoara neprețuită ce i-a fost dăruită de Dumnezeu, sfânta mănăstire din Eghina, al cărei umil închinător am fost și eu, în două rânduri, anul trecut.

O negrăită emoție mă cuprinde amintindu-mi de vremea când, copilandru de 6 ani, l-am cunoscut pe Sfântul Părinte la Seminarul Rizarios,

unde, pururea pomenitul meu părinte Ioannis a fost, vreme de 50 de ani, secretar general. De atunci îmi plăcea să vin în fiecare zi la Seminar, unde sfântul era director, și să-i sărut mâna. În sufletul meu de copil se întipărise atât de adânc figura ascetică și sfântă a Părintelui, încât și astăzi îl am viu dinaintea ochilor. Este pururea cu mine și mă însoțește mai viu ca niciodată, locuind în sufletul meu. Răspândește bună-mireasmă de virtute, blândețe și bunătate. Deși încă în trup, era nematerial. Mă iubea atât de mult, încât niciodată nu mă părăsea sentimentul că este prezent lângă mine și că mă ajută. L-am chemat să mă ajute într-o grea încercare, ce m-a lovit de curând, și m-a auzit: a dus rugăciunile mele Dumnezeuului Celui drept și m-am învrednicit a întrezări, în mijlocul întunericului, strălucirea și, la scurt timp, a vedea lumina plină a deplinei dreptăți, care a pus capăt suferinței mele.

La vârsta de 11 ani, în 1910, am intrat elev la Seminarul Rizarios. Sfântul Nectarie nu mai era director, se retrăsese de o vreme mai aproape de Domnul, dar în școală duhul său prealuminat era viu. Când eram în primul an, elevii din anul cinci vorbeau despre dânsul ca despre un bărbat sfânt. Am avut însă prilejul să comunicăm pe deplin cu Părintele însuși, în persoana credinciosului său „domn Kostis”, un domn cu adevărat nobil, din vremurile cele bune de altădată. În scurt timp m-am așezat să citesc toate cărțile Părintelui. De fiecare dată, până astăzi, e o desfătare pentru mine, când le deschid, să mă simt pătruns de mireasma suflării sale sfinte, purtat în lumile spirituale în care pătrunsese acest sfânt bărbat.

Îngenunchez, în gând, dinaintea cinstitelor sale moaște, fericit de a-l fi cunoscut în persoană și de a fi fost binecuvântat de dânsul, și mă rog Domnului ca harul și binecuvântarea Sa, pentru rugăciunile Sfântului Nectarie, cu prisosință să se reverse din cer asupra noastră, a tuturor, și asupra Neamului nostru.

2. Amilcas S. Alivizatos, Profesor la Universitatea din Atena

Eram tânăr student la Teologie și îl vizitam adesea pe Părinte, la îndemnul său. Dânsul era directorul Seminarului Rizarios. Căutam cu

admirație la sfințenia chipului său, desfătându-mă totdeauna de conversația noastră, în care ieșea la iveală erudiția sa teologică. Eram încântat ascultându-l cum îmi citea fragmente întregi din manuscrisele cărților sale, lucrări de teologie sau volume de poezie sfântă, atunci aflate în curs de editare.

Mi-l aduc aminte ca acum, citindu-mi din Psalmii pe care-i tradusese cu multă artă în stihuri, pentru a răspândi înțelepciunea și credința din această carte a Sfintei Scripturi, spre folosul pliomei (totalitatea oamenilor creștini) creștine.

Ar merita să se scrie mult despre cărțile și scrierile Părintelui, mai cu seamă că unele din ele au umplut, când au apărut, goluri evidente și notorii ale literaturii noastre teologice, sărace acum o vreme. Mă refer la comentariile la Sfânta Evanghelie, la Pastorală sa, la Psalmii săi și la culegerea de citate din Scripturi, dar și la multe altele, care ocupă o poziție privilegiată printre puținele cărți ecleziastice apărute la acea epocă...

Iubirea și felul binevoitor al cuviosului Părinte, cu care mă întâmpina de fiecare dată în chilia sa, mi-au lăsat o adâncă impresie, ca și aura de sfințenie care-i lumina neconținut chipul.

Lăsând cum se cuvine râvna sfântă arătată de cuvioșia voastră pentru recunoașterea mai largă a sfințeniei cinstitului ierarh Nectarie, ca sfintele sale moaște să fie cinstite și închinare și să slujească celor ce le folosesc cu evlavie, mă rog la Domnul, pentru rugăciunile Părintelui nostru, să facă din mănăstirea voastră, în care dânsul a nădăduit și pentru care s-a ostenit atât, un centru al adevăratei vieți creștine și ortodoxe în toate. Domnul s-o facă să lumineze toate drumurile atât de tulburate ale vieții societății noastre. Dumnezeu să ajute ca sfințenia Părintelui să fie recunoscută de toți creștinii Bisericii, ca să primească și în această viață răsplată, ca rob credincios ce a fost, și ca să i se aducă recunoștința cuvenită pentru cât a slujit și încă mai slujește, cu credință, Biserica lui Hristos, prin marea sa sfințenie.

Chemând asupra mea și a casei mele bogatele rugăciuni ale Sfântului Părinte, ce au darul de a-L îmblânzi pe Domnul asupra noastră, și avându-l mijlocitor la Mântuitorul Hristos pentru noi păcătoșii, toți robii și frații săi, rămân.

3. Din scrisoarea egumenului Filotei Zervakos

Dumnezeu dă darurile Sale îndeobște acelor care au cele trei mari virtuți: smerenia, credința și iubirea. Cu acestea trei a fost împodobit și pururea pomenitul Nectarie, care prin ele s-a arătat sfânt. Spune Domnul: „Spre cine voi căuta dacă nu spre cel smerit și blând și care tremură la cuvintele Mele?”. Domnul își întoarce fața de la cei mândri, dar dăruiește har celor smeriți. La smerenia Doamnei noastre, Stăpâna Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, a căutat Domnul, de aceea zice Dânsa „a căutat spre smerenia roabei Sale”. Spre smerenia sfinților Profeți, Apostoli și a tuturor Sfinților a căutat Domnul și pe toți i-a făcut vase încăpătoare și unelte ale Duhului Sfânt. Așadar, și spre smerenia în veci pomenitului Părinte al nostru duhovnicesc, Nectarie, a căutat Domnul și l-a făcut Sfânt. A mai căutat și spre dreapta sa credință, statornică și neclintită, care se vede în multele și înțeleptele sale scrieri și mai cu seamă în acelea în care, pe de-o parte, ne învață credința ortodoxă, propovăduind-o, mărturisind-o și susținând-o, iar pe de altă parte, îi combate și îi desființează pe eretici și pe cei cu rea credință, răsturnând cu mărturii și dovezi de netăgăduit, alese cu înțelepciune, dogmele lor șubrede și hulitoare și rătăcirile lor, pe care le strică ca pe o pânză de păianjen. Această credință a sa, însoțită și de fapte, l-a arătat a fi făcător de minuni. Domnul le-a spus ucenicilor Săi: „Iar celor ce vor crede, le vor urma aceste semne: în numele Meu, demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi; șerpi vor lua în mână și chiar ceva dătător de moarte de vor bea nu-i va vătăma, peste cei bolnavi își vor pune mâinile și se vor face sănătoși” (Marcu 16, 17-18).

A căutat, așadar, Domnul la iubirea sfântului, din tot sufletul și din toată inima, pentru Dumnezeu și pentru aproapele. Nu-l voi uita niciodată pe acela pe care l-am văzut intrând ca un sfânt în sfântul jertfelnic, mai ales noaptea la utrenie. De câte ori se întâmpla să vin la mănăstire, rămâneam la slujbă în Sfântul Altar și-l vedeam pe sfânt intrând, căzând în genunchi dinaintea lui Iisus Cel Răstignit, îmbrățișând Sfânta Cruce, rugându-se cu suspine negrăite și udând îndelung cu lacrimi lemnul Crucii. Ce poate arăta mai bine iubirea sa din tot sufletul și din toată inima pentru Dumnezeu? Dar și

câtă iubire arăta aproapelui, mai ales săracilor, pe care-i primea cu cea mai mare bunătate și seninătate și pe care-i miluia nu din ce-i prisosea, ci din ce nu avea. De multe ori își golea portofelul și dădea fără să aștepte banii înapoi, tot ce avea la dânsul și nu-și păstra pentru sine nici un bănuț, știind că Domnul avea a-i trimite ajutor.

4. De la răposatul nostru Părinte Amfilohie Makris

Supunându-mă rugăminții Sfinției Voastre de a scrie câteva cuvinte despre Sfântul Nectarie, Mitropolit de Pentapolis, pe care l-am cunoscut și l-am frecventat din 1914 până la mutarea sa la Domnul, cu evlavie fac cunoscut iubirii voastre că-l consideram un sfânt viu, însuflețit de cel mai curat duh al ortodoxiei. Legătura mea cu dânsul făcea ca sufletul meu să se umple de respect și evlavie pentru sfințenia persoanei sale, iar atunci când mă mărturiseam aveam prilejul să văd marea sa iubire, deplina sa smerenie și adâncul spiritualității sale. Îmi era sprijin în ispitele vieții monahale.

Plecam din mănăstirea mea de metanie și din Patmos, supunându-mă la jertfe și grele osteneli, numai ca să-l întâlnesc pe omul lui Dumnezeu, despre care se dusesse vestea până în Dodecanezul aflat în robie pe vremea aceea. Când îl vizitam împreună cu monahul Antipa, care dorea a-i împărtăși interpretarea sa la Apocalipsa lui Ioan, Părintele ne spunea că nu s-a ocupat cu interpretarea acestei cărți profetice, fiindcă i-ar fi trebuit duhul Evanghelistului Ioan.

Vicleșug nu era în inima lui, ci numai o dorință arzătoare îi înflăcăra sufletul, aceea de a vedea viața monahală întinzându-se în întreg neamul nostru chinuit, potrivit cu duhul Părinților noștri, ca Biserica Țării să-și poată afla ostași afierosiți ei și să poată căpăta putere și prestigiu de la fortărețele creștinismului, adică de la mănăstiri. Aplecarea mea spre monahism se datorează, în cea mai mare parte, îndemnurilor lui.

Mănăstirea din Eghina era pecetea duhului său. Era un om al rugăciunii și un singur gând avea, acela de a înființa centre de rugăciune. Vorbea despre rugăciunea inimii, întrucât cultivase înăuntrul său această formă

înaltă de rugăciune. L-am urmărit în timp ce slujea și i-am văzut credința adâncă, cucernicia și teama de Dumnezeu Care locuia într-însul.

Din mărturii, am aflat mai multe lucruri. Mai întâi, când sfântul se afla în rugăciune, nu mai auzea nici un zgomot și nici bătăile în ușa chiliei sale, iar atunci când o deschideau, îl vedeau răpit, cu mâinile ridicate, cu privirea ațintită spre cer și înconjurat de o flacără de foc. În al doilea rând, când sfântul său trup a fost adus din Atena la mănăstirea sa din Eghina, monahia Xenii, după cum mi-a spus plângând, că trupul sfântului, ca un vas omenesc ce fusese, avea să se strice și să miroasă. Însă una din surori l-a visat pe Părinte plimbându-se prin mănăstire. Părintele a încredințat-o că va rămâne lângă dânsul și, întinzându-i mâna ca să o sărute, i-a spus: „Miroase mâna mea?”, la care sora i-a răspuns că nu, atunci Părintele a continuat: „Atunci spune-i maicii Xenii că Stăpânul nu miroase”.

Respectul pentru Sfântul Nectarie m-a împins să ridic în Eghina, aproape de templul antic al zeiței Artemis-Affea, o mănăstire închinată Sfântului Mare Mucenic Mina, cu misiune socială. L-aș ruga pe Sfântul să mijlocească la Domnul pentru buna slujire, creșterea și dezvoltarea întru Domnul a locașului, să dea bune roade, așa cum dânsul a dorit-o când era viu în mijlocul nostru.

5. Din scrisoarea protopresbiterului Nikolaos V. Milonas

Acum înțeleg psihologia în veci pomenitului nostru Părinte și purtarea lui față de fiecare elev în parte. Era fără greșală și pe ea se bazau metodele sale pedagogice, prin care îi întărea pe unii și pe alții. Mânia era ceva cu totul necunoscut pentru dânsul. Nu-mi amintesc ca vreodată, făcând observații elevilor pentru greșelile lor, să i se fi tulburat cât de puțin chipul liniștit și sfânt. Gura lui avea puterea de a ne ține prizonieri și nemișcați atunci când făcea vreo observație sau dădea sfaturi părintești.

Cu adevărat, elevii din vremea mea recunoșteau în persoana sfântului un tată iubitor, un pedagog și tutore fără seamăn. Era cu adevărat un profesor înțelept. Scria și edita neconținut lucrări de teologie pe orice temă,

lucrând zi și noapte ca să sporească literatura noastră teologică. A fost de asemenea și un suflet poetic. A compus multe imnuri închinare lui Dumnezeu Cel în Treime, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și sfinților. Când le cânta, se ridica de la pământ. Îi îndemna pe elevii săi, prin aceste cântări și prin pilda sa de sfințenie, la trăirea mistică, fiindcă sufletul său era bogat în credință, iubire și bunătate.

Era o întrupare a virtuții, iar sufletul lui o grădină a raiului. Simplitatea și marea sa bunătate mărturiseau un suflet de copil. Era o universitate întreagă și un suflet sfânt. Era o personalitate religioasă și mistică, având vedere duhovnicească. Cultiva învățământul grecesc și în același timp viețuia ca un sihastru. Rugăciunea lui era ceva dumnezeiesc. Liturgia lui era mistagogie (mister religios), la fel și cuvântul și propovăduirea sa.

6. Economul Themistoklis Papakonstantinu, protoiereu la Biserica Sfântul Nicolae - Pefakia

Am fost elev al Seminarului Teologic Rizarios din 1903 până în 1908, în epoca sa de înflorire și de glorie. Mediul școlii, de la sfântul său director și de la distinși profesori până la Consiliul Administrativ, a contribuit la modelarea și formarea caracterului desăvârșit, moral și plin de virtute al elevilor. Chemarea cea mai bună și cea mai cucernică, precum și credința fierbinte și vie au fost primite de elevi de la Sfântul Nectarie de Pentapolis, cu adevărat o figură biblică, și Părinte al Bisericii, ce-și învăța elevii atât cu vorba, cât și cu fapta.

Nectarie de Pentapolis era întru totul lipsit de răutate și de viclenie, era smerit și înțelept și un dascăl erudit. Era iubitor de oameni, milostiv și însuflețit de o credință vie și fierbinte și de un entuziasm dumnezeiesc. Când slujea, se ridica de la pământ, încât credeai că dimpreună cu dânsul slujeau și îngerii. Influența sa asupra credincioșilor, veniți la Liturhie, era vizibilă și copleșitoare. Când a plecat din Lamia, unde slujise ca predicator, toți locuitorii l-au însoțit până la jumătatea drumului spre Stilida, aceasta pentru că îl iubeau peste măsură și nu puteau îndura despărțirea de

dânsul.

Odată, a trebuit să slujească într-o biserică din Atena. În altar a întâlnit un preot sărac, îmbrăcat cu o rasă veche și ponosită. Văzând starea împreună-slujitorului său, și-a dezbrăcat rasa și i-a dat-o, rămânând dânsul fără. Părintele Antonios Nichiforos l-a întrebat atunci: „Înalt Prea Sfințite, ce-o să facă Sfinția Voastră fără rasă?” iar Sfântul i-a răspuns: „Lasă, găsesc eu de unde să-mi fac alta”. Atât de tare se mâhnise văzându-l pe fratele său, slujitor ca și dânsul al Bisericii, sărac și suferind. De altfel, salariul pe care îl primea de la Seminar îl împărțea, cea mai mare parte, săracilor, iar ce-i rămânea își edita cărțile pline de negrăită înțelepciune, cărți ce răspândeau mireasma cucerniciei și a credinței sale fierbinți și vii.

Ducea o viață de studiu în singurătate. Însă, simțea datoria sfântă de a-și împărtăși credința, iubirea și întreaga viață trăită în virtute elevilor și tuturor celor ce-l frecventau. Odată, la o oră de cateheză, ne-a povestit o minune pe care a făcut-o pe când se afla în Egipt. Noi, cei care am avut șansa de a-l avea director și profesor, credem că Părintele a fost un sfânt încă din timpul vieții și că Dumnezeu i-a rânduit un loc printre sfinții făcători de minuni. Sfântul Nectarie de Pentapolis adunase într-însul toate câte le scria Apostolul Pavel Galatenilor: iubire, credință, blândețe și înfrânare. După moarte, Dumnezeu l-a învrednicit și de harul tămăduirii. De aceea și mănăstirea, închinată Sfintei Treimi, pe care a zidit-o în Eghina, este astăzi loc de închinare pentru creștini, iar dânsul este cinstit de credincioși ca un sfânt făcător de minuni.

Deja conștiința creștinilor Bisericii îl recunoaște drept sfânt, iar Bisericii îi revine sarcina de a valida în timp credința acestora.

7. Profesorul Anghelos Nisiotis, protoiereu

Pe Sfântul Nectarie l-am cunoscut când am fost admis la Seminarul Rizarios, în august 1904.

Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri că m-au așezat dinaintea marelui tablou al lui Gheorghios Rizarios, ca să făgăduiesc că mă voi preoți.

Nu mi-a fost greu s-o fac, fiindcă de la o vârstă fragedă am nutrit această dorință. După ce am făgăduit, nimic nu m-a ispitit și nu m-a făcut să mă depărtez de preoție. Răspunsul meu, lipsit de orice ezitare, și râvna pe care o arătam pentru slujirea Bisericii mi-au atras bunăvoința sfântului nostru director, încât îi transcriam manuscritele cărților în biroul său ori scriam după dictare materialul pentru cărțile care aveau să apară între anii 1904 și 1908.

Deși eram încă un copil, îi simțeam sfințenia. Și nu numai eu, ci toți elevii Seminarului recunoșteam personalitatea extraordinară a directorului nostru. Se distingea prin credința sa fierbinte. Ne împărtășea tot ce știa nu numai predându-ne o lecție sau alta, ci și povestindu-ne minuni, pe care de mic le văzuse, făcând astfel să se dezvolte în sufletele noastre credința în Dumnezeu și iubirea pentru Biserică.

Se distingea prin smerenie, blândețe, iubire de oameni și prin marea sa dragoste pentru Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, pe care o cânta mereu. Pentru dânsa a scris un întreg volum de imnuri, pe care le-a adaptat pentru glasurile muzicii bisericești. Îi creștea inima când îi auzea pe seminariști cântându-le. De asemenea, ajungea să-i ceară câte o familie nevoiașă ajutor, că îi trimitea tot ce mai avea din salariu, chiar dacă trebuia să rămână fără un ban până la sfârșitul lunii. Spunea Părintele: „Noi avem o mâncare de la școală, însă ei nu au ce mânca”.

Conducea Seminarul cu blândețe, nu cu severitate. Când un elev era pârât pentru vreo abatere, îl chema la dânsul și îl asculta, crezându-l mai degrabă pe el decât ce se spunea că făcuse, spunând că elevul nu minte. O asemenea atitudine a directorului îl îndrepta pentru totdeauna pe cel ce greșise.

Era neiubitor de avere. Cel mai adesea, își tipărea cărțile din economii și le dăruia apoi, trimițându-le cu dedicație scrisă de propria-i mână miniștrilor, deputaților sau profesorilor, iar tuturor elevilor săi le împărțea imediat după ce se tipăreau.

8. Gheorghios Sotiriu, profesor la Universitatea din Atena, academician

Păstrez vie amintirea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nectarie de Pentapolis, director al Seminarului Rizarios, în timpul celor 5 ani în care am fost elevul acestei respectabile școli (1895 - 1899).

Alți absolvenți ai școlii, frați în duhul rizarian, cum ne numeam noi, au înfățișat deja personalitatea impunătoare a Părintelui: bunătatea copilărească, credința adâncă și neostenita sa dragoste pentru muncă erau pentru noi o pildă vie. Pe drept a fost recunoscut de Biserică drept Cuvios, de vreme ce sfințenia sa era vădită. Viețuia în înfrânare, era nevoitor, milostiv și cu adevărat sfânt.

Toți, câți am avut șansa să fim elevii acestei sfinte școli înființate de Rizarios și să-l avem director pe Mitropolitul Nectarie, ne amintim de firea sa extrem de blajină și de influența pe care o avea asupra noastră personalitatea sa strălucitoare. Nu era un director cu cunoștințe de pedagogie, așa cum ar cere funcția celui care are de îndrumat elevi, fiecare cu caracterul său; însă era un psiholog minunat. Nu dădea niciodată pedepse. Era de ajuns un cuvânt de-al său, un sfat dat cu blândețe, ca elevul să înțeleagă că greșește și să se îndrepte cu adevărat. Acest lucru l-a izbutit, cu personalitatea sa, Părintele director. Acesta era darul său neprețuit.

Pe drept i s-a dat Prea Sfințitului Nectarie „cununa dreptății” și pe drept a fost așezat în rândul sfinților.

9. Mitropolitul Fokis Atanasie

Îi mulțumesc bunului Dumnezeu de a mă fi învrednicit să învăț sub îndrumarea unui sfânt și cuvios bărbat, a Părintelui Nectarie, directorul Seminarului Teologic Rizarios.

Dacă sfințenia sa este recunoscută oficial de Biserică, după moartea sa și după minunile făptuite (dovada cea mai grăitoare a sfințeniei), eu îl consideram sfânt datorită acelei puteri sufletești prin care sufletul de copil al unui învățăcel este în stare să întrezărească lumea interioară și harismele dascălului său.

I-am văzut sfințenia cu puterea de străbatere a unei inimi

nevinovate de copil. Această sfințenie izvora din bunătatea și din sufletul neprihănit, întru totul copilăresc, pe care-l avea Cuviosul și pe care-l puteam vedea oricând, când se bucura, de pildă, văzând ceva bun la copiii săi, cum ne nimea, sau când se mânia, adică atunci când îl sileam prin greșelile noastre, să se necăjească și să ne dojenească.

Era întruparea bunătății pentru că, nu numai când ne lăuda de fiecare dată când cântam bine în paraclisul școlii, lucru care-l făcea nespus de fericit, ci și atunci când ne muștra pentru nechibzuințele noastre copilărești, în privirea sa citeam o afecțiune și o iubire atât de mare încât numai această iubire, și nu muștrările sau pedeapsa, avea puterea de a ne face să promitem că vom avea grijă să nu mai greșim pe viitor vreodată, ca să nu-l umplem de amărăciune, silindu-l să ne certe.

Impresia pe care mi-a lăsat-o atunci este de neșters și chiar și acum, la bătrânețe, îmi amintesc cuvintele pe care mi le-a spus atunci, când mă pârâse un coleg că i-aș fi spus vorbe urâte, fără să fie adevărat: „Faceți păcate când mă siliți să mă mâni și să vă cert”.

Acest bărbat cuvios, încă din timpul vieții sale pământești, își dedica toate după-amiezile propovăduirii cuvântului dumnezeiesc, catehezei și pregătirii ucenicilor, cărora avea a le încredința opera sa, mănăstirea Sfintei Treimi, pentru zidirea căreia mult s-a ostenit și multă sudoare a vărsat și pe care a înconjurat-o cu atâta afecțiune.

Fie ca rugăciunile sale să întărească acest sfânt așezământ, iar pe noi, cei ce am avut ocazia să învățăm cu dânsul, să ne acopere și să ne călăuzească spre bine.

10. Înalt Prea Sfințitul Pantelimon, Mitropolit de Hios

L-am cunoscut prima dată în 1908. Eram student în primul an la Universitatea din Atena. Câțiva colegi, absolvenți ai Seminarului Rizarios, vorbeau cu mult respect și cu multă dragoste despre Înalt Prea Sfințitul Mitropolit de Pentapolis Nectarie Kefalas, directorul Seminarului, pe care-l considerau părintele lor. Sufletul meu tânjea să-l cunoască. Nebiruită era

dorința mea de a-i săruta mâna și de a primi binecuvântarea sa. Într-o bună zi, am bătut la ușa biroului Înalt Prea Sfințitului, eu și colegul meu Hristos Hatzis, cel ce avea să fie mai târziu fratele meu de suflet, cu care împărtășeam aceleași vise despre venirea unor vremuri mai bune pentru Biserica noastră, tovarăș în lupta cea sfântă pentru salvarea patriei, împreună-lucrător la întemeierea și dezvoltarea Ordinului Sfântului Pantelimon și astăzi Episcop de Kariupolis. De cum ne-a văzut, un surâs blând și cald i-a înflorit pe buze. „Bine ați venit, fiilor”, ne-a întâmpinat afectuos și ne-a făcut loc să ședem lângă dânsul. Aveam impresia că-l cunoșteam de multă vreme și-l simțeam de parcă mi-ar fi fost părinte adevărat. De atunci n-am mai scăpat nici un prilej de a-l urma, la început ca student și apoi ca predicator în Attica. Din gura-i sfântă ieșeau întotdeauna cuvinte sfinte. Îmi vorbea de Hristos, de sfânta Sa Biserică și de dulcea desfătare pe care o simte orice slujitor al ei când i se aduce jertfă. Cuvintele sale îmi picurau în suflet ca picăturile unei ploii binefăcătoare ce cad pe un pământ însetat.

Au trecut câțiva ani. Prea Sfințitul a întemeiat în Eghina mănăstirea de maici închinată Sfintei Treimi și s-a retras să viețuiască acolo ca un ascet. Războaiele din 1912 - 1913 și lupta dusă de mult-încercatul nostru Epir, care atunci era provincie autonomă, m-au ținut departe de Atena. Emoția mea a fost de nedescris când, în vara lui 1914, l-am revăzut în Eghina la mănăstire, unde venisem să predic. Chiar și acum, când scriu aceste rânduri sărace, simt adâncă emoție de atunci. M-a strâns în brațe, mi-a dat binecuvântarea și mi-a cucerit inima. De atunci, de câte ori veneam în Eghina să predic, și mergeam destul de des, treceam să-l văd la mănăstire. Găsea mereu cuvintele cele mai puternice ca să-mi lumineze ca un far drumul pe care trebuia să-l străbat spre a-mi împlini misiunea. Figuri sfinte de monahii Îl slujeau pe Dumnezeu sub sfânta și inspirata sa îndrumare. Mult popor credincios a aflat lumină, alinare și mângâiere în sfaturile și povețele sale pline de o sfântă înțelepciune.

Ispitele n-au lipsit niciodată din lumea creștină. Cel mai mult i-au cercetat pe oamenii dăruți lui Dumnezeu. Satana n-are altă treabă. Sfântul Nectarie s-a împotrivit chiar și celor mai puternice ispite. Negrăite sunt piedicile și obstacolele pe care vrăjmașul le-a ridicat în drumul său. Și

înăuntru și afară, îl așteptau numai ispite. Cu un surâs plin de blândețe, dânsul le întâmpina pe toate. „Pentru mine se roagă Izbăvitorul meu Iisus”, spunea adesea în clipele grele. De multe ori, trecându-și degetele peste nodul șiragului de mătânie, l-am auzit spunând încetișor: „Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu. Iar Eu m-am rugat pentru tine să nu piară credința ta. Și tu, oarecând, întorcându-te, întărește pe frații tăi” (Luca 12, 31-32). Își trecea apoi ușor privirea asupra mea, spunându-mi: „De ce să ne pierdem liniștea din pricina ispitelor noastre? Domnul Însuși se roagă pentru noi. Noi o datorie avem: să nu uităm ultima Sa poruncă: *Și tu, oarecând, întorcându-te, întărește pe frații tăi.* Aceasta ne e datoria. Domnul ne mântuiește din ispite, iar nouă ne rămâne doar a-i ajuta pe frații noștri să nu se lase clintiți de ele...”

11. P.I. Brațiotu, academician și profesor la Universitatea din Atena

Nectarie, Mitropolit de Pentapolis, de neam din Silicia Traciei, este recunoscut nu numai datorită sfințeniei vieții sale mărturisite de toți cei ce l-au cunoscut, ci și ca un ierarh cărturar ce a dus mai departe tradiția Părinților Greci ai Bisericii, pe care i-a studiat în profunzime, o dată cu vechii scriitori greci. De aici și împletirea idealului ascetic cu idealurile învățământului nostru creștin. Din tinerețe a arătat o vie chemare către aceste idealuri și către transmiterea sfintei înțelepciuni strămoșești neamului său. Remarcabil și suficient de limpede și grăitor atât pentru râvna sa dumnezeiască față de idealurile de pace, cât și dorința fierbinte de a împărtăși această râvnă și celorlalți este prologul la primul volum al studiului său „Comoară de cuvinte sfinte și înțelepte”, care începe astfel: „Această carte este rodul unei munci de durată și susținute și se datorează dorinței mele arzătoare, apărută devreme, de a transmite cunoștințe folositoare; aceasta, pentru că de foarte tânăr am dorit să slujesc societatea ca dascăl și acestei slujiri m-am dăruit cu toată ființa...”

12. Profesorul I.F. Konstantarakis

O figură întru totul canonică. O persoană în care armonia trăsăturilor rivaliza cu blândețea chipului. Din privirea sa netulburată se revărsa o lumină asemenea unui răsărit de primăvară. Acel chip strălucitor, radiind lumină, era împodobit de o barbă simetrică, albă ca zăpada. Era o frumoasă figură biblică. Cei ce studiază fizionomia umană sunt de acord că sufletul unui om îi este întipărit pe chip. Dar sufletul Sfântului Nectarie i se vădea și în cuvinte și în lucrări, ca și în purtarea față de toți, fără deosebire, mari sau mici.

Este știut că un suflet nevinovat de copil nu cunoaște viclenia. Crede tot ce i se spune. Această bună credință pruncească este trăsătura nevinovăției îngerești. Cu această bunătate copilărească se purta față de noi toți, în orice împrejurare. Nenumărate au fost momentele vieții noastre de elev în care i-am cunoscut inima curată și lipsită de orice viclenie. Din episodul pe care-l voi povesti, se va vedea limpede cum inventivitatea școlarilor, nelipsită de viclenie, specula sfânta bună-credință a acestui ierarh fără asemănare.

Toate lucrările lui erau însuflețite de o credință adâncă și de buna mireasmă a cucerniciei sale. Imnurile dumnezeiești, pe care le-a închinat Maicii Domnului, te poartă, la propriu, în slăvi și te înaripează. „Se ridică de la pământ cântând împreună cu noi la strană: *Pe Tine Te voi cânta și Te voi mări, nevinovată...*”. Imnurile către Maica Domnului erau compuse de el însuși.

Avea o puternică chemare spre viața monahală, dar nu spre cea nelucrătoare și lipsită de roade. Simțea datoria imperioasă de a împărtăși și celorlalți marea sa pioșenie, și nu numai predând, ci și prin exemplul pe care-l dădea. În cei 14 ani (1893 - 1907) în care a condus Seminarul Rizarios, Părintele Nectarie a dus o viață de mănăstire, dar dragostea puternică de călugărie l-a atras, în final, spre chinovie. A construit o mănăstire de maici în Eghina, închinată Sfintei Treimi, pentru care și-a cheltuit toate economiile. În 1907 a renunțat la funcția de director și s-a stabilit în așezământul înființat de dâsnul, spre a le purta de grijă viețuitoarelor și a le îndruma. Acolo a ajuns la capătul vieții, în anul 1920, acest Ierarh fără asemănare, și acolo este despus

sfântul său trup, din care izvorăște bună mireasmă, așa cum adevăresc toți închinătorii.

Noțiunea de sfințenie este sinonimă cu sfințenia sufletului, cu dragostea pentru aproapele și cu dăruirea de sine lui Dumnezeu. Nectarie de Pentapolis a fost împodobit cu prisosință de toate aceste virtuți.

13. Sotirios Papasotiriu, pensionar

Am avut șansa de a frecventa Seminarul Teologic Rizarios între anii 1904 și 1909 și de a studia materiile enciclice și aproape toate materiile teologice, dat fiind că, și Îi dai slavă lui Dumnezeu pentru aceasta, era o școală numai de teologie. Acest Seminar, înființat de cei doi totdeauna pomeniții ctitori Mantu și Gheorghios, se afla atunci în culmea gloriei sale. Materiile teologice erau predate de profesori universitari precum: Zikos Rossis, Anastasios Diom Kiriakis, Gheorghios Dervos și de viitorii profesori universitari Nikolaos Papaianopoulos și Filippos Papadopoulos. Lecțiile ținute de acești dascăli înțelepți au avut un ecou viu și o mare influență asupra sufletelor noastre. Acestea, despre istoria acelei epoci în care s-a întâmplat să învăț și eu la Seminarul în fruntea căruia se afla fericitul întru pomenire Mitropolitul fost de Pentapolis, Nectarie Kefalas.

Înalt Prea Sfinția Sa a fost un Ierarh erudit, dăruit întru totul Bisericii și viețuirii ascetice. Chipul său blând și luminos era împodobit de o barbă albă ca zăpada. Era cu adevărat o figură apărută parcă din Scripturi. Avea un suflet nespus de curat, ce i se citea pe chip. Era respectabil, blând, afectuos, smerit, ne iubitor de arginți, îndurător și milostiv până peste poate și cu adevărat vrednic de a fi slujitorul Celui Prea Înalt. Grație acestor daruri a izbutit să se impună în fața administratorilor școlii, a profesorilor și a elevilor. Se străduia din răspuțeri să ne dea o educație morală și o formare ecleziastică desăvârșită. Se purta ca un părinte iubitor atât față de elevi, cât și față de personalul școlii și de aceea toți îl iubeau și îl priveau cu un respect nemăsurat. Îl vizitau mulți creștini evlavioși ca să-i ceară sfaturi și să se spovedească. Era mare lucru să-ți procuri un bilet la Liturghiile pe care le ținea în Paraclisul

Seminarului și să-l poți admira la slujbă, așezat pe tronul arhiepiscopal, apărând o figură netrupească, figura unui sfânt.

Așa era Mitropolitul Nectarie, fost de Pentapolis, în anii în care am fost elevul Seminarului. Nu după mutarea sa la Domnul s-a făcut sfânt, fiindcă era sfânt de atunci. Când ne predă, în anul al treilea, la Pastorală și Liturgică, puteai crede că era trup nematerial. Ne picura în suflete cuvinte dumnezeiești. O singură dorință fierbinte avea, aceea de a înființa în Eghina o mănăstire de maici dăruită Sfintei Treimi. Pentru a o ridica și-a cheltuit toate economiile. Dumnezeu l-a auzit și a binevoit a-l face ctitorul acestui sfânt așezământ. A demisionat de la conducerea Seminarului în 1907 și s-a retras la mănăstirea înființată de dânsul, ca să vegheze și să călăuzească viața monahiilor până la împlinirea vremii (1920), când avea a merge la mult-iubitul și mult-doritul Hristos, spre a primi cununa dreptății.

După adormire, a făptuit nenumărate minuni cu harul primit de la Dumnezeu.

14. G.N. Minardos, directorul Poștelor

În ceea ce privește puterea de a face minuni a sfântului, aș adăuga vindecarea maicii Partenia de la mănăstirea Sfintei Treimi. Numele ei de familie era Krakaris și venise din Pireu. Am cunoscut-o pe vremea când pătimea din pricina unei psihopatii, înainte de tămăduirea ei minunată înfăptuită de Sfântul Nectarie. O întâlneam la multe privegheri. Din cauza tulburării pe care o aducea în biserică, trebuia să se oprească slujba până ce se liniștea. Mi-aduc aminte mai cu seamă, o priveghere ținută în Biserica Sfântul Nicolae, lângă azilul bolnavilor incurabili când a voit să se spânzure de policandru. De abia au putut-o opri cu mare greutate 4 bărbați. Erau de față și pot adeveri doamnele Emilia Smirniotopulu și sora ei, Hrisi Galianu, ctitorițe ale mănăstirii Sfântul Mina din Eghina.

Am văzut-o din nou pe maica Partenia, pe deplin vindecată și îmbrăcată în schima monahală, după minunea pe care a făcut-o, pentru dânsa, Sfântul Nectarie, minune pe care o mărturisește atât ea însăși cât și toți cei ce

o cunosc, rude, cunoscuți și prieteni. Era în 1926 când am venit să mă închin la mormântul Sfântului Nectarie și să sărut dreapta maicii duhovnicești, cuvioasa Nectaria Ivaopulu, egumena de atunci a mănăstirii.

În același an am venit la mănăstire însoțit de distribuitorul Biroului Poștal din Eghina, domnul Spiridon Alifantis, care se mai află încă în viață. Când am ajuns la puntea din fața mănăstirii, dânsul și-a făcut semnul crucii. L-am întrebat, firește, ce se întâmplă și mi-a povestit, emoționat, următoarea minune a Sfântului Nectarie:

„Am plecat, într-o după amiază, de acasă, călare, spre mănăstirea sfântului, ca să ajung la priveghere. Trecând prin acest loc, în care ne aflăm acum, cu câțiva pași înainte de punte, calul s-a oprit dintr-o dată și, cu toate că-l îmboldeam cât puteam de tare, nu înțelegea să mai pornească. A trebuit atunci să descalec, ca să văd ce se întâmplă, însă n-am băgat nimic de seamă. Am încălecat din nou, dar calul n-a voit cu nici un chip să se miște din loc, cu toate că-l loveam cât puteam de tare. La un moment dar, și-a întors fața spre dreapta și s-a ridicat pe picioarele dinapoi. Atunci, întorcându-mă și eu spre dreapta, am văzut că la capul podului stătea Sfântul Nectarie, cu mâinile sprijinite în baston. Am coborât de îndată de pe cal și, speriat, m-am dus spre locul unde stătea. Dânsul m-a binecuvântat cu amândouă mâinile și a dispărut la 2-3 metri în fața mea. Am încălecat din nou și am gonit spre mănăstire. Le-am povestit cu spaimă această minune maicilor strânse la priveghere”.

Pe 25 octombrie, ducându-mă din nou la mănăstire ca să mă închin la cinstitele moaște ale sfântului, după strămutarea lor, am simțit cum gura mi se umple de o mireasmă minunată, la fel și gâtul, și aceasta, minute în șir. La fel mi s-a mai întâmplat și pe 17 iulie 1926, când din nou mă dusesem la mănăstire ca să sărut capul sfântului. Aceeași mireasmă minunată am simțit-o mult timp, a simțit-o și închinătorul aflat lângă mine, domnul Konst Țelios, directorul general al Școlii „Atena Ergani”, care lăcrima din pricina emoției sale puternice. Poate și dânsul confirma această minune.

Am scris cele de mai sus pe 19 iulie 1954, în timp ce mă aflam la nou întemeiata mănăstire de obște Sfântul Mina din Eghina.

15. Gheorghios Xideas, medic în Eghina

Nu-mi amintesc precis anul, oricum să fi fost între 1930 și 1935. Mă întorceam într-o seară de la Mesagros, unde făcusem o vizită medicală. Pe drum m-a prins o ploaie torențială și am fost nevoit să cer adăpost la mănăstirea Sfânta Treime, unde am rămas până dimineață. Atunci nu existau automobile ci, cum se știe, singurul mijloc de transport erau animalele.

Surorile, cunoscute pentru neîntrecuta lor ospitalitate, de la intrarea pe poarta mănăstirii s-au grăbit să mă primească așa cum se cuvine, poftindu-mă la masă și dându-mi o odaie potrivită de dormit. Înainte de a mă culca, am considerat de datoria mea să mă închin la mormântul sfântului. Conduc de una dintre surori, care luase cu dânsa un felinar, fiindcă era noapte, m-am dus la mormânt și mi-am îndeplinit dorința. Ascultând de o pornire interioară neașteptată, fără a ține seama de rânduielile mănăstirii și în ciuda protestelor măicuței care mă însoțea, am tras, cu toată puterea, aproape până la jumătate, placa de marmură a mormântului. Deși mă încerca o emoție puternică, am descoperit chipul sfântului dând la o parte procovățul și am simțit o mireasmă negrăită. Mă aflam dinaintea unei minuni. L-am privit. Era întocmai cum îl cunoscusem cu mult timp în urmă și părea că doarme. Deși trecuseră atâția ani de la adormire, nici o schimbare nu se vedea pe chip, ba chiar îi crescuse o barbă rară.

Totul s-a întâmplat foarte repede, în doar câteva minute, după care am închis la loc mormântul și am plecat slăvind numele sfântului.

16. Adormitul întru fericire Mitropolitul Procopie al Idrei

Am avut șansa de a-l cunoaște personal pe acest Ierarh atât de însemnat, care a fost podoabă Sfintei noastre Ierarhii prin slujirea sa fără seamăn și prin preasfânta sa viață. Am liturghisit împreună de multe ori, diacon fiind, și îmi amintesc impresia profundă pe care o lăsa asupra poporului figura sa cuvioasă și vrednică în toate de toată cinstirea. Mitropolitul de Pentapolis Nectarie Kefalas s-a arătat desăvârșit în toate. A plecat din această

viață trecătoare și a intrat în veșnicie și în rândul celor dreți ai lui Dumnezeu după ce și-a petrecut ultimii ani din viață retras în sihăstria pe care și-a întemeiat-o singur în vechea mănăstire Izvorul Tămăduirii, lângă Xantos, în insula Eghina. Acolo a dus cu adevărat viața unui cuvios Părinte, îndurând nu puține dureri din partea unor oameni răi, care au uneltit împotriva acestei lucrări a sa, bine-plăcute lui Dumnezeu.

Mitropolitul de Pentapolis, Nectarie Kefalas, având parte de un sfârșit fericit, a fost recunoscut deja sfânt în conștiința creștinilor ortodocși, ce de pretutindeni iau drumul mănăstirii sale din Eghina, ca să-i cinstească memoria. Drept Cuvios îl mărturisesc nenumăratele minuni făptuite prin purtarea sa de grijă pentru toți credincioșii ce cheamă numele lui Dumnezeu.

Mare bucurie mi-a făcut Dumnezeu mie, Mitropolitul acestei de Dumnezeu binecuvântate eparhii, sub conducerea căreia se află mănstirea unde a viețuit și a fost îngropat acest mare Ierarh al Bisericii, să asist la strămutarea osemintelor sale izvorătoare de bună mireasmă. Să-I mulțumim preabunului Dumnezeu de a ne fi învrednicit să vedem în aceste zile grele, în care pretutindeni este viclenie, încă un cuvios Părinte care s-a adăugat precuvioșilor Părinți ai Sfintei noastre Biserici.

17. Î.P.S. Ieroteu, Mitropolitul Idrei

De câte ori aveam prilejul să vin la mănăstirea sfântului și rămâneam la slujbă în Sfântul Altar, îl vedeam stând îngenuncheat în fața lui Iisus Cel Răstignit, îmbrățișând Sfânta Cruce, rugându-se cu suspine negrăite și udând cu lacrimi lemnul Crucii. Este o mărturie a iubirii din tot sufletul său și din toată inima sa pentru Dumnezeu. De asemenea, într-un chip cu totul aparte își arăta sfântul marea sa evlavie față de Maica Domnului.

Profesorul universitar și academicianul P. Brațiotis spune: Din cele trăite de noi înșine, ne amintim că privirea îi era îndreptată cu toată puterea spre Maica Domnului, în cinstea căreia a compus cinci mii de stihuri. Multe din ele sunt cântări ce tulbură adânc sufletul. Sfântul însuși le cânta cu lacrimi, stând adesea ore întregi în fața cinstitei ei icoane așezate la loc de

cinste în chilia sa.

„Tu, acoperământul și izbăvitoarea mea ești,
Tu ești mângâierea mea.
Tu ești purtarea mea de grijă, tu îmi ești nădejde și ocrotire.
Tu în luptă întărește-mă, Fiică.
Tu, Maică Fecioară, ești lauda mea în viață,
Tu mă faci biruitor, Tu îmi aduci cununa...”

Iubirea de Dumnezeu, atotstăpânitoare în lumea sa interioară, se vedește limpede și în bogata sa operă teologică. Deși ar fi putut, datorită pregătirii sale teologice desăvârșite, să aducă literaturii ecleziastice lucrări de specialitate, „studii științifice”, dânsul a avut în vedere scopuri constructive. Cunoscând cât de sterilă devenise cercetarea științifică și inspirat de focul purificator al Dumnezeirii, a scris multe lucrări spre zidirea credincioșilor.

Un profesor universitar notează: Originalitatea sa constă în faptul că în multe domenii de care s-a ocupat, nu și-a aflat nici până astăzi un cercetător capabil a-i continua opera. A fost un astru strălucitor, continuator vrednic de urmat al literaturii patristice grecești, care a îmbinat în chip desăvârșit contemplarea cu făptuirea, înțelepciunea grecească veche cu cea creștină și iubirea fierbinte cu erosul dumnezeiesc pentru Cel Iubit, pe Care cu patimă sfântă, prin faptă și prin cuvânt, L-a cântat în liniștea sihăstriei sale, ieșit din această lume a zădărniceii.

Sfântul Nectarie spunea: Cu adevărat, ce poate fi mai cinstit sau mai strălucitor decât viața în mănăstire? Îmi mărturisesc cu toată sinceritatea convingerea că îl consider pe ascet mai presus de Arhieru.

Și, într-adevăr, s-a învrednicit, prin nepătrunsa voie dumnezeiască, să schimbe cârja arhierescă încrustată cu aur cu toiagul de lemn al nevoitorului. Nici nu împlinise 40 de ani când, fără martori, fără judecată, fără apărare și fără vreo pricină a fost pedepsit de Sinedriul unor judecători necinstiți și alungat din scaunul său arhieresc din Alexandria. Cel căzut și-a aflat refugiu în Grecia continentală, fără salariu, fără demnitate arhierescă, lipsit de toate și peregrinând în înstrăinare, în exil, până în ceasul adormirii. Și-a alinat durerea și a purtat crucea celui căzut ce i-a fost dată pe

viață, având îndemnul erosului dumnezeiesc, în desfătarea, precum tânjește căprioara, din sfintele locașuri ale Îngerilor și cu siguranța pe care ți-o dă toiagul de nevoitor.

Acest toiag de călugăr, un mic toiag înnegrit de vreme, îl păstrează ca pe o comoară neprețuită și astăzi maica Teodosia, călugărită de sfântul, cea care este astăzi stareța mănăstirii și care, cu lacrimi, își amintește următoarea întâmplare: „Mi-l amintesc pe Părintele nostru, într-o scenă înfricoșătoare. Se năpustise asupra lui, cu cuvinte grele și ocări, pus la cale de denigratorii Sfântului nostru Părinte, un reprezentant al autorității publice. Noi, nemaiputând îndura povara acelor vorbe, plângeam deznădăjduite. I-am spus, la un moment dat, să-i răspundă acelu hulator, dar dânsul, netulburat, liniștit și calm, tăcea. Avea privirea ațintită în sus și, sprijinit în micul său toiag, arăta cerul...”

- Sfârșit -

BIBLIOGRAFIE

„Viața fericitului întru adormire, Prea Sfințitul Nectarie”,
Monahul Abimelec Cretanul, Volos, 1921.

„Cuviosul Nectarie Kefalas”, Arhimandrit Titos Matheakis,
Atena, 1955.

„Sfântul secolului nostru”, Sotos Hondropulos, Atena.

„Sfântul Nectarie ierarhul, cărturarul, ascetul”, Monahul Teodorit Aghioritul, Atena 1970.

„Sfântul Nectarie” (3 volume cuprinzând minunile Sfântului), Editura Asociației Creștine din Hania, Hania, 1971.

„Sfântul Nectarie”, Timotei Mitropolitul Gortinei.

„Liturgia și viața Părintelui nostru Nectarie, cel trecut în rândul sfinților”, Arhimandrit Simeon Kuța, Atena, 1976.

„Nici o boală nu este cu neputință de vindecat pentru Sfântul Nectarie”, Dimitrios Panagopulos, Atena, 1994.

„Sfântul nostru”, Manolis Melinos, Atena, 1996.

„Sfântul Nectarie și minunea săvârșită asupra lui Stavros Kalkandi”, Arhimandrit Nectarie Zombola, Atena, 2000.

POZE ȘI PICTURI

